

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ

**Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής
Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το
σχολικό έτος 2016-2017**

Αργυρώ Βελαώρα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Επιβλέπων
Γεώργιος Σταμούλης

Λαμία, Ιούλιος 2018

UNIVERSITY OF THESSALY

SCHOOL OF SCIENCE

INFORMATICS AND COMPUTATIONAL BIOMEDICINE

**Quantitative and qualitative approaches of Upper Secondary
Education in the Regional Unity of Fthiotida during the school
year 2016-2017**

Argyro Velaora

Master thesis

George Stamoulis

Lamia, July 2018

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ**

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ « ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ »**

**Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής
Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το
σχολικό έτος 2016-2017**

Αργυρώ Βελαώρα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Επιβλέπων
Γεώργιος Σταμούλης**

Λαμία, Ιούλιος 2018

«Υπεύθυνη Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψης προσωπικής ευθύνης»

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, και γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα και ενυπογράφως ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το σχολικό έτος 2016-2017» αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές από τις οποίες χρησιμοποίησα δεδομένα, ιδέες, φράσεις, προτάσεις ή λέξεις, είτε επακριβώς (όπως υπάρχουν στο πρωτότυπο ή μεταφρασμένες) είτε με παράφραση, έχουν δηλωθεί κατάλληλα και ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Αναλαμβάνω πλήρως, ατομικά και προσωπικά, όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναται να προκύψουν στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής.

Ο/Η ΔΗΛΩΝ/-ΟΥΣΑ

Ημερομηνία

Υπογραφή

**Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής
Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το
σχολικό έτος 2016-2017**

Αργυρώ Βελαώρα

Τριμελής Επιτροπή:

Ονοματεπώνυμο, Γεώργιος Σταμούλης (επιβλέπων)

Ονοματεπώνυμο, Κωνσταντίνος Τσαμαδιάς

Ονοματεπώνυμο, Διονύσιος Βαβουγιός

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Έχοντας φτάσει στο τέλος της συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που με τον ξεχωριστό, καθοριστικό τους τρόπο με βοήθησαν να την ολοκληρώσω. Ιδιαίτερα, όμως, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους που με την αμέριστη συμπαράσταση και εμπιστοσύνη τους συνέβαλλαν καταλυτικά στην ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Σταμούλη Γεώργιο για τη συνεργασία, την άμεση ανταπόκρισή του, την επίβλεψη και τον συντονισμό της διπλωματικής μου εργασίας. Έπειτα, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κ. Τσαμαδιά Κωνσταντίνο που εμπνεύστηκε το θέμα της παρούσας εργασίας και μέσα από τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις του, σε συνδυασμό με το έξυπνο χιούμορ και την καλή του διάθεση, με καθοδήγησε ενισχύοντας την προσπάθειά μου.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τους Διευθυντές και τις Διευθύντριες όλων των Γενικών Λυκείων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για την άμεση προθυμία τους και τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσαν για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της οικογένειάς μου για την υπομονή και την κατανόηση που έδειξαν κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το σχολικό έτος 2016-2017.

Περίληψη

Στόχος της μελέτης είναι η ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση της Λυκειακής Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, κατά το σχολικό έτος 2016-2017. Για το στόχο αυτό χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές και δείκτες ποιότητας με βάση τη βιβλιογραφία και την Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της Εκπαίδευσης. **Μεταβλητές όπως:** το μέγεθος (αριθμός μαθητών) των σχολικών μονάδων, ο αριθμός των τμημάτων, ο αριθμός των εκπαιδευτικών, ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών που χρησιμοποιούνται από μαθητές και από εκπαιδευτικούς, τα τετραγωνικά μέτρα σχολικού κτιρίου και προαύλιου χώρου, ο αριθμός των αριστούχων, των απορριφθέντων και των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση, ο αριθμός των αποφοίτων, ο αριθμός των μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία, σε Τεχνολογικά Ιδρύματα, αριθμός μαθητών που δεν εισήχθη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ο αριθμός εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό και με Διδακτορικό τίτλο, η ετήσια δημόσια δαπάνη, η ύπαρξη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων, εργαστηρίου φυσικών επιστημών, πληροφορικής, σχολικής βιβλιοθήκης, ηλεκτρονικής ιστοσελίδας, υποδομών για άτομα με ειδικές ανάγκες, η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα, η συμμετοχή του συλλόγου γονέων-κηδεμόνων στη λειτουργία του σχολείου, ο αριθμός των μαθητών που διακρίθηκαν σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς επιστημονικών φορέων. **Δείκτες όπως:** ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα, ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό, τα τετραγωνικά μέτρα κτιριακών υποδομών και προαύλιου χώρου ανά μαθητή, ο αριθμός των μαθητών και ο αριθμός των εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή, η ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή, το ποσοστό των αριστούχων μαθητών, το ποσοστό των απορριφθέντων μαθητών, το ποσοστό των μαθητών που διέκοψε τη φοίτηση, το ποσοστό των μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία - ΤΕΙ, το ποσοστό των μαθητών που δεν συνέχισε τη φοίτηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, το ποσοστό των εκπαιδευτικών που κατέχει Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό τίτλο και το ποσοστό των μαθητών που διακρίθηκε σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς επιστημονικών φορέων.

Η εμπειρική ανάλυση αποκαλύπτει ότι: **α.** Τα Λύκεια της Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο όρο μικρό μέγεθος συγκριτικά με το μέσο μέγεθος των Λυκείων της Ελλάδας και πολύ μικρότερο συγκριτικά με το αντίστοιχο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. **β.** Ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα και ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό είναι κατά μέσο όρο μικρότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο των σχολικών μονάδων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. **γ.** Ο αριθμός των τετραγωνικών μέτρων κτιριακών υποδομών ανά μαθητή κινείται στα ίδια επίπεδα με τον πανελλαδικό μέσο όρο. **δ.** Ο μέσος όρος των μαθητών

που αντιστοιχούν ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι μικρότερος από τον πανελλαδικό μέσο όρο και είναι αρκετά υψηλότερος συγκριτικά με τον αντίστοιχο στις χώρες της Ε.Ε. **ε.** Υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και της ετήσιας δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή με τα Λύκεια της Φθιώτιδας να δαπανούν κατά μέσο όρο λιγότερους χρηματικούς πόρους σε σχέση με τα Λύκεια της Ελλάδας και τις σχολικές μονάδες της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. **στ.** Η μέση τιμή των μαθητών που ολοκλήρωσαν την εκπαιδευτική περίοδο 2016-2017 με άριστα ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη από τη μέση τιμή στα Λύκεια της Ελλάδας και αντιστοίχως, η μέση τιμή των απορριφθέντων μαθητών ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη έναντι των Λυκείων της Ελλάδας. Την εκπαίδευση διέκοψε κατά μέσο όρο μικρότερο ποσοστό μαθητών έναντι του αντίστοιχου ποσοστού στα Λύκεια της Ελλάδας. **ζ.** Την εκπαιδευτική περίοδο 2016-17 στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εισήχθη μικρότερο ποσοστό έναντι των αποφοίτων των Λυκείων στην Ελλάδα και πολύ μεγαλύτερο συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. **η.** Από τους εκπαιδευτικούς των Λυκείων της Φθιώτιδας μικρότερο ποσοστό κατέχει μεταπτυχιακό και διδακτορικό τίτλο συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσοστά στα Λύκεια της Ελλάδας. **θ.** Οι εγκαταστάσεις των Λυκείων της Φθιώτιδας διαθέτουν κατά μέσο όρο καλύτερες υποδομές συγκριτικά με τους αντίστοιχους μέσους όρους στα Λύκεια της Ελλάδας. **ι.** Στους διαγωνισμούς μεταξύ των μαθητών των Λυκείων που διεξάγουν επιστημονικοί φορείς διακρίνονται μαθητές των Λυκείων της Φθιώτιδας με αρκετά Λύκεια να συμμετέχουν σε κάποιο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα. **κ.** Οι σύλλογοι γονέων-κηδεμόνων στηρίζουν εν γένει τη λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Λέξεις - κλειδιά: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Φθιώτιδα, Λύκεια, Ποιότητα, δείκτες ποιότητας.

Quantitative and qualitative approaches of Upper Secondary Education in the Regional Unity of Fthiotida during the school year 2016-2017

Abstract

The aim of the study is the quantitative and qualitative approach of upper secondary education in the Regional Unit of Fthiotida Region of Central Greece, during the school year 2016-2017. For this purpose, variables and quality indicators were used based on the bibliography and the European Quality of Education Report. **Variables such as:** the size (number of students) of the school units, the number of departments, the number of teachers, the number of computers used by pupils and teachers, square meters of school building and courtyard space, the number of distinguished students, the rejected and students who stopped attending, the number of graduates, the number of students entering Universities- Polytechnics, Technological Institutions, the number of pupils not entering the Higher Education, the number of teachers with Postgraduate and Doctoral degree, the annual public expenditure, the existence of a multipurpose hall, a science lab, computer science, a school library, an online website, infrastructure for people with disabilities, participation in European Educational Programs, participation of the parent-guard club in operation of the school, the number of students distinguished in PanHellenic written competitions of scientific bodies. **Indicators such as:** the number of students per department, the number of pupils per teacher, the square meters of building infrastructure and courtyard per pupil, the number of pupils and the number of teachers per computer, the annual public expenditure per pupil, the percentage of pupils who have dropped out of school, the percentage of students entered in Universities - Polytechnics - Technological Educational Institution, the percentage of students who discontinued attending Higher Education, the percentage of teachers holding a Postgraduate, Doctoral Degree and the percentage of students distinguished in Panhellenic written competitions of scientific communities.

Empirical analysis reveals that: **a.** The Lyceums of Fthiotida are on average small compared to the average size of Lyceums in Greece and much smaller compared to the ones of the European Union. **b.** The number of pupils per department and the number of pupils per teacher is on average less than the corresponding average of upper secondary schools in Greece and the countries of the European Union. **c.** The number of square meters per pupil building infrastructure moves at the same level as the nationwide average. **d.** The average number of pupils per computer is lower than the national average and is much higher than in the EU countries. **e.** There is a negative correlation between the size of the school unit and the annual public expenditure per pupil with the Lyceums of Fthiotida spending on average fewer financial resources than the Greek Lyceums and the upper secondary schools of the European Union. **f.** The average rate of pupils who completed the training period 2016-2017 with excellent was slightly higher than the average value in Lyceums in

Greece and respectively the average rate of rejected pupils was slightly higher than the Lyceums in Greece. A smaller percentage of students, comparing to the equivalent in Greek Lyceums discontinued education. **g.** During the educational period 2016-17, a lower percentage compared to the graduates of Lyceums in Greece and much higher compared to the corresponding percentage in the countries of the European Union entered the Tertiary Education. **h.** From the teachers of the Lyceums of Fthiotida, a lower percentage holds a postgraduate and a doctorate degree compared to the corresponding rates in the Lyceums of Greece. **i.** The facilities of Lyceums in Fthiotida have on average better infrastructures compared to the corresponding averages in Lyceums in Greece. **j.** In the competitions among students of lyceums conducted by scientific communities, students of the Lyceums of Fthiotida are distinguished among several Lyceums participating in a European Program. **k.** Parent-guard clubs generally support the operation of school units.

Keywords: Secondary Education, Fthiotida, Lyceums, Quality, quality indicators.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, στις αρχές του 21ου αιώνα	15
1.1. Γενικά περί εκπαίδευσης	15
1.2. Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Ελλάδας	19
1.3. Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	27
1.3.1. Δομή της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	27
1.3.2. Το Γενικό Λύκειο.....	33
1.3.3. Σκοπός του Γενικού Λυκείου.....	34
1.3.4. Εκπαιδευτικά προγράμματα στις τάξεις του Γενικού Λυκείου	34
1.4. Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	44
1.5. Η Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας.....	53
1.5.1. Διάρθρωση της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ποιότητα στην εκπαίδευση	57
2.1. Η έννοια της ποιότητας	57
2.2. Η ποιότητα στην εκπαίδευση	58
2.3. Δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση.....	60
2.4. Οργανισμοί που προωθούν την ποιότητα στην εκπαίδευση.....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Επισκόπηση Εμπειρικών Μελετών	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Εμπειρική ανάλυση	86
4.1. Σκοπός της έρευνας	86
4.2. Μεθοδολογία της έρευνας	86
4.3. Στοιχεία και πηγές	92
4.4. Η διαδικασία συλλογής των δεδομένων.....	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Αποτελέσματα της έρευνας και συζήτηση	93
5.1. Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση	93
5.2. Έλεγχοι συσχετίσεων	141
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής	145
6.1. Συμπεράσματα	145
6.2. Προτάσεις Πολιτικής.....	148
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	149

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ραγδαίες αλλαγές που σημειώνονται τα τελευταία χρόνια κυρίως στο χώρο της επιστήμης, της τεχνολογίας, της εργασίας, της επικοινωνίας και γενικότερα στην κοινωνία, επηρεάζουν σημαντικά το ρόλο της εκπαίδευσης και η ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης γίνεται πιο επιτακτική. Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί οφείλουν να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες και να συμβαδίζουν με τις εξελίξεις που σημειώνονται.

Σύμφωνα με τη θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου, η εκπαίδευση είναι αποτέλεσμα επένδυσης οικονομικών πόρων και ανθρώπινης προσπάθειας. Αλληλεπιδρά συνεχώς με την οικονομία, την κοινωνία, το κράτος, την πολιτική και αποτελεί τον κύριο θεσμικό μηχανισμό βελτίωσης των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ανθρώπων. Η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης αποτελεί προτεραιότητα τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια προσπάθεια να προσεγγιστεί η ποιότητα και η ποσότητα της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από δείκτες ποιότητας βασισμένους σε δείκτες που έχουν οριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΟΣΑ, οι οποίοι εκφράζουν με συνοπτικό και ποσοτικό τρόπο την εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθη έρευνα σε σχολικές μονάδες της Λυκειακής Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για το σχολικό έτος 2016-2017. Η παρούσα μελέτη αποτελείται από έξι κεφάλαια τα οποία διαρθρώνονται παρακάτω.

Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Πρώτα αναλύεται η έννοια, οι σκοποί και ο ρόλος της εκπαίδευσης. Έπειτα, περιγράφεται αναλυτικά η δομή της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που περιλαμβάνει. Επίσης, γίνεται αναφορά στον τρόπο χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στην Ελλάδα και τέλος παρουσιάζεται η διάρθρωση της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ερμηνεύεται η έννοια της ποιότητας γενικά και στη συνέχεια η ποιότητα περιορίζεται στον τομέα της εκπαίδευσης, όπου παρουσιάζονται οι δείκτες ποιότητας που χρησιμοποιούνται από διάφορους φορείς. Έπειτα, περιγράφονται οι οργανισμοί που προωθούν την ποιότητα στην εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο (ΟΟΣΑ, UNESCO, UNICEF).

Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνεται η επισκόπηση των εμπειρικών μελετών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η εμπειρική ανάλυση της έρευνας, όπου διατυπώνεται ο σκοπός και η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας, ορίζονται οι μεταβλητές και οι δείκτες ποιότητας και περιγράφονται τα στοιχεία, οι πηγές και ο τρόπος συλλογής των δεδομένων της έρευνας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική ανάλυση των δεδομένων και πραγματοποιούνται οι κατάλληλοι έλεγχοι συσχετίσεων.

Στο έκτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα και τίθενται προτάσεις πολιτικής.

Στο τέλος περιλαμβάνεται η βιβλιογραφία και το παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, στις αρχές του 21ου αιώνα

Η συνεχής και ραγδαία αύξηση της τεχνολογίας, οι ανακαλύψεις και οι καινοτομίες σε διάφορα πεδία των επιστημών έχει συμβάλλει και στην αύξηση των γνώσεων και των πληροφοριών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο ρόλος της εκπαίδευσης να είναι σύνθετος, πολύπλοκος και ιδιαίτερα σημαντικός, κυρίως όσον αφορά την αναζήτηση, απόκτηση, διαχείριση και αξιοποίηση της νέας γνώσης.

1.1. Γενικά περί εκπαίδευσης

Με τον όρο εκπαίδευση νοείται η ανάπτυξη των σωματικών, διανοητικών και ηθικών δυνάμεων του ατόμου, η ανατροφή, η μόρφωση που αποκτάται με τη διδασκαλία καθώς και καθένα από τα στάδια της μόρφωσης που παρέχεται στο σχολείο. Οι πρώτοι που συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης ήταν οι αρχαίοι Έλληνες, οι οποίοι ίδρυσαν σχολεία διαφορετικά από τα σημερινά και ανταποκρίνονταν στο πολιτικό κλίμα των ελληνικών πόλεων (Εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος 8, σελ. 571). Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία μέσα από την οποία επιτυγχάνεται η πνευματική καλλιέργεια του ατόμου και διαμορφώνεται η αντίληψη και η κρίση του. Μέσα από την εκπαίδευση το άτομο αποκτά γνώσεις και καθίσταται ικανό να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καταστάσεων και των εξελίξεων με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπο. Επίσης, επιτυγχάνεται η κοινωνική, συναισθηματική και κοινωνική του ανάπτυξη (Νόβα-Καλτσούνη, 2010, σελ. 26).

Όπως αναφέρει ο Mialaret (2011), ο Durkheim (1911) ορίζει ότι « η εκπαίδευση είναι η δράση που ασκείται από ενήλικες γενιές σε εκείνες που δεν έχουν γίνει ακόμη ώριμες για την κοινωνική ζωή. Έχει σκοπό να δημιουργήσει στο παιδί έναν ορισμένο αριθμό φυσικών, πνευματικών και ηθικών καταστάσεων, που απαιτούν από αυτό και η πολιτική κοινωνία στο σύνολό της και το κοινωνικό σύνολό της και το κοινωνικό περιβάλλον για το οποίο προορίζεται ειδικότερα». Σύμφωνα με τον Τσαμαδιά (2017), η εκπαίδευση βρίσκεται σε ισχυρή αλληλεπίδραση με την κοινωνία και την οικονομία και για το λόγο αυτό οφείλει να προσαρμόζεται στις ευρύτερες αλλαγές. Διακρίνεται, μετά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο, σε:

- ✓ «Τυπική Εκπαίδευση», η οποία παρέχεται μέσα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο με συγκεκριμένη διάρκεια σπουδών και μετά την ολοκλήρωσή της το άτομο αποκτά αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών από το κράτος.
- ✓ «Μη Τυπική Εκπαίδευση», η οποία παρέχεται σε δομημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών τα οποία είναι αναγνωρισμένα από το κράτος. Περιλαμβάνει την αρχική

επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων και ποικίλες μορφές κατάρτισης και επιμόρφωσης.

- ✓ «Άτυπη Εκπαίδευση» ή «Άτυπη Μάθηση», η οποία περιλαμβάνει όλες δραστηριότητες του ατόμου που πραγματοποιούνται εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου κατά τη διάρκεια της ζωής του και ενισχύουν τη μάθηση. Η άτυπη εκπαίδευση συντελείται όταν ο άνθρωπος συμμετέχει σε επαγγελματικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και στον ελεύθερο χρόνο του.

Ο Ζαβλανός (2017, σελ. 30) θεωρεί ότι η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία διπολική ανάμεσα στον μαθητή και τον εκπαιδευτικό, τριπολική μεταξύ του μαθητή, του καθηγητή και του περιεχομένου του μαθήματος, μαθητοκεντρική, επίσημη και ανεπίσημη, ψυχολογική και μακροχρόνια. Είναι κάτι περισσότερο από μια διαδικασία, από μια απλή μετάδοση πληροφοριών και συμβάλλει στην ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και διαμορφώνει τη συμπεριφορά του κάθε ατόμου.

Η παιδεία είναι μια έννοια ευρύτερη από την εκπαίδευση. Επεκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου, αφού αυτό ποτέ δεν σταματά να δέχεται ερεθίσματα και επιδράσεις από το περιβάλλον στο οποίο ζει. Οι διαφορές ανάμεσα στις έννοιες εκπαίδευση και παιδεία στηρίζονται στο ότι η εκπαίδευση είναι φορέας της παιδείας, είναι συστηματική και προγραμματισμένη και παρέχεται αποκλειστικά μέσα στο σχολείο, ενώ η παιδεία είναι ένα σύστημα αγωγής που συντελείται σε διάφορους χώρους και τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, είναι έμμεση και αφορά όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος της Ελλάδας η παιδεία έχει ως στόχο την «ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους¹». Αξίζει να σημειωθεί ότι στην παροχή της παιδείας συμμετέχουν η οικογένεια, το ευρύτερο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η θρησκεία, η τέχνη, οι επιστήμες, οι νόμοι και οι κανόνες λειτουργίας του κράτους καθώς και το επάγγελμα που θα ακολουθήσει το άτομο στη ζωή του.

Η Νικηταρά (2001) θεωρεί ότι η παιδεία ταυτίστηκε με τη φιλοσοφία και ήταν όρος αναφοράς σε ολόκληρη την κλασική φιλοσοφική παράδοση. Η παιδεία αποσκοπούσε στην προστασία της ζωής. Κάλυπτε όλες τις ανθρώπινες

---

¹ Άρθρο 16 του Συντάγματος, παράγραφος 2 και 4.
http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/SYNTAGMA1_1.pdf

ανάγκες που προέκυπταν ή προσδιόριζαν το «είναι» και το «γίνεσθαι». Η παιδεία είναι έννοια που κρατά στο χρόνο και είναι αρωγός της πολιτείας για την τήρηση των νόμων και τη διατήρηση της ηθικής τάξης. Τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι η μεθοδικότητα, η συστηματικότητα, η υπομονή, η αυτονομία και η δυνατότητα που δίνει στους εκπαιδευόμενους να είναι ανεξάρτητοι.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και στην ανακούφιση από τη φτώχεια. Οι μεταβαλλόμενες τεχνολογικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις δημιουργούν σημαντικές αλλαγές στη δομή των αγορών, των βιομηχανιών και της εργασίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο ρυθμός απόκτησης των νέων γνώσεων και ο ρυθμός με τον οποίο αλλάζει η τεχνολογία, αυξάνει την πιθανότητα οικονομικής ανάπτυξης, με παράλληλες αλλαγές στις θέσεις εργασίας από τις οποίες θα περάσει το άτομο κατά τη διάρκεια της ζωής του. Αυτές οι εξελίξεις έχουν δημιουργήσει δύο βασικές προτεραιότητες για την εκπαίδευση: οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ανταπεξέρχονται και να προσαρμόζονται στις αυξανόμενες απαιτήσεις των οικονομιών και θα πρέπει να μπορούν να αποκτούν νέες δεξιότητες και να υποστηρίξουν τη συνεχή επέκταση της γνώσης (World Bank, 2007).

Ο καθορισμός των σκοπών της εκπαίδευσης είναι ένα επίκαιρο και σημαντικό θέμα, που προκαλεί έντονες αντιπαραθέσεις μεταξύ των θεωρητικών της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικών, κοινωνικών φορέων και πολιτών. Ο καθορισμός και η ιεράρχηση των σκοπών της εκπαίδευσης πρέπει να αντιστοιχεί στα κοινωνικά δεδομένα της εποχής και να υπηρετεί κάθε φορά τις κοινωνικές ανάγκες (Ματζαγούρας, 2009, σελ. 49).

Η έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Εκπαίδευση της UNESCO δίνει έμφαση στους παρακάτω στόχους που πρέπει να έχει η εκπαίδευση:

- Να μάθει στο άτομο πώς να μαθαίνει, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο το άτομο θα μπορέσει να αντιληφθεί τον κόσμο.
- Να του μάθει πώς να ενεργεί έτσι, ώστε να προσφέρει και να παράγει.
- Να του μάθει πώς να ζει με τους συνανθρώπους του, να συνυπάρχει και να συνεργάζεται.
- Να του μάθει πώς να υπάρχει.

Η εκπαίδευση πρέπει να δίνει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις τους, τις ιδέες τους, τις απόψεις τους, τα συναισθήματά τους και τη φαντασία τους, ώστε να αναπτύξουν δεξιότητες και να ελέγχουν όσο περισσότερο μπορούν τη ζωή τους.²

Σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως ορίζεται στο νόμο 1566/1985 είναι: « να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των

---

² <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C109/67/540,1954/>
Διαδραστικό σχολικό βιβλίο κοινωνιολογίας, 5^ο κεφάλαιο

μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά. Ειδικότερα υποβοηθεί τους μαθητές:

- Να γίνονται ελεύθεροι, υπεύθυνοι, δημοκρατικοί πολίτες, να υπερασπίζονται την εθνική ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα της χώρας και τη δημοκρατία, να εμπνέονται από αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή και τη φύση και να διακατέχονται από πίστη προς την πατρίδα και τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης. Η ελευθερία της θρησκευτικής τους συνείδησης είναι απαραβίαστη.
- Να καλλιεργούν και να αναπτύσσουν αρμονικά το πνεύμα και το σώμα τους, τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητές τους. Να αποκτούν, μέσα από τη σχολική τους αγωγή, κοινωνική ταυτότητα και συνείδηση, να αντιλαμβάνονται και να συνειδητοποιούν την κοινωνική αξία και ισοτιμία της πνευματικής και της χειρωνακτικής εργασίας. Να ενημερώνονται και να ασκούνται πάνω στη σωστή και ωφέλιμη για το ανθρώπινο γένος χρήση και αξιοποίηση των αγαθών του σύγχρονου πολιτισμού, καθώς και των αξιών της λαϊκής μας παράδοσης.
- Να αναπτύσσουν δημιουργική και κριτική σκέψη και αντίληψη συλλογικής προσπάθειας και συνεργασίας, ώστε να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και με την υπεύθυνη συμμετοχή τους να συντελούν αποφασιστικά στην πρόοδο του κοινωνικού συνόλου και στην ανάπτυξη της πατρίδας μας.
- Να κατανοούν τη σημασία της τέχνης, της επιστήμης και της τεχνολογίας, να σέβονται τις ανθρώπινες αξίες και να διαφυλάσσουν και προάγουν τον πολιτισμό.
- Να αναπτύσσουν πνεύμα φιλίας και συνεργασίας με όλους τους λαούς της γης, προσβλέποντας σε έναν κόσμο καλύτερο, δίκαιο και ειρηνικό» (Ν. 1566/1985, άρθρο 1)³.

Σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003): « Οι γενικοί σκοποί της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι:

- ❖ η παροχή γενικής παιδείας,
- ❖ η καλλιέργεια των δεξιοτήτων του μαθητή και η ανάδειξη των ενδιαφερόντων του,
- ❖ η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης για όλους τους μαθητές,
- ❖ η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας,
- ❖ η ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και η υιοθέτηση ανάλογων προτύπων συμπεριφοράς,
- ❖ η προετοιμασία για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας,

³ http://www.pi-schools.gr/preschool_education/nomothesia/1566_85.pdf

- ❖ η φυσική, ψυχική και κοινωνική ανάπτυξη και
- ❖ η ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιας ειρήνης και η διασφάλιση της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας»⁴.

1.2. Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Ελλάδας

Με τον όρο εκπαιδευτικό σύστημα νοείται ένα οργανωμένο σύστημα με καθορισμένους σκοπούς που περιλαμβάνει όλες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες και το θεσμικό πλαίσιο που τα πλαισιώνει. Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα αποτελείται από ιεραρχικά ταξινομημένες εκπαιδευτικές μονάδες.

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελείται από τρεις βαθμίδες: την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το **ISCED**⁵ είναι η διεθνής ταξινόμηση αναφοράς για την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συναφών προσόντων ανά επίπεδο και πεδίο. Αναπτύχθηκε από την UNESCO στα μέσα της δεκαετίας του 1970 και αναθεωρήθηκε για πρώτη φορά το 1997. Το ISCED 2011 (επίπεδα εκπαίδευσης) έλαβε υπόψη τις αλλαγές που σημειώθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία στα εκπαιδευτικά συστήματα διαφορετικών χωρών, αλλά και στην επέκταση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για πολύ μικρά παιδιά. Σε σύγκριση με το ISCED 1997 που διέθετε επτά επίπεδα εκπαίδευσης, το ISCED 2011 έχει εννέα επίπεδα εκπαίδευσης και παρουσιάζονται παρακάτω:

ISCED 0: Προσχολική εκπαίδευση

ISCED 1: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 2: Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

ISCED 3: Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια- μη Τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5: Τριτοβάθμια εκπαίδευση μικρού κύκλου

ISCED 6: Πτυχίο Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο επίπεδο

ISCED 7: Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο

ISCED 8: Διδακτορικό ή ισοδύναμο επίπεδο

---

⁴ http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/1Geniko_Meros.pdf

⁵ [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED))

Η **Προσχολική Εκπαίδευση** (ISCED 0) περιλαμβάνει τους Παιδικούς, Βρεφικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, όπου η φοίτηση δεν είναι υποχρεωτική. Οι σταθμοί αυτοί μπορεί να είναι ιδιωτικοί (όπου οι γονείς πληρώνουν τον παιδικό ή βρεφονηπιακό σταθμό), δημόσιοι (κρατικοί) ή δημοτικοί (ανήκουν στο Δήμο)⁶. Στους αποκλειστικά Βρεφικούς Σταθμούς γίνονται δεκτά παιδιά ηλικίας από 6 μηνών έως 2,5 ετών και στους Παιδικούς παιδιά από 2,5 ετών έως την ηλικία εγγραφής τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Στους μικτούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς γίνονται δεκτά παιδιά από 6 μηνών έως την ηλικία εγγραφής τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Στα βρεφικά τμήματα των Βρεφικών και των μικτών Βρεφονηπιακών Σταθμών μπορούν να φιλοξενοούνται και βρέφη από 2 μηνών, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή του Δημοτικού Συμβουλίου, αν ο Σταθμός λειτουργεί ως υπηρεσία του Δήμου. Η λειτουργία των Παιδικών, Βρεφικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Ιουλίου του επομένου έτους. Κατά την εγγραφή επιλέγονται τα παιδιά εργαζόμενων γονέων, τα παιδιά των ανέργων και τα παιδιά οικονομικά αδύναμων οικογενειών, προτιμώμενων εκείνων που έχουν ανάγκη ιδιαίτερης φροντίδας για κάποιους κοινωνικούς λόγους. Στην Υπουργική απόφαση 41087/5-12-2017 περιγράφεται αναλυτικά Ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας Δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών.

Η **Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση** (ISCED 1) περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό σχολείο, για παιδιά από 5 έως 12 ετών. Λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά Νηπιαγωγεία. Το Νηπιαγωγείο και το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο ακολουθούν διετές πρόγραμμα σπουδών και φοιτούν σε αυτό δύο ηλικίες νηπίων. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα προνήπια, τα οποία στις 31 Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής τους συμπληρώνουν ηλικία τεσσάρων (4) ετών, που η φοίτηση δεν είναι υποχρεωτική και η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα νήπια, τα οποία στις 31 Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής τους συμπληρώνουν ηλικία πέντε (5) ετών και η φοίτησή τους είναι υποχρεωτική. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου συντάσσεται με βάση την Υπουργική Απόφαση 130272/Δ1/05-08-2016 (ΦΕΚ 2670/2016, τ. Β'). Στην Α' τάξη του Δημοτικού σχολείου εγγράφονται οι μαθητές που συμπληρώνουν την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής την ηλικία των έξι (6) ετών. Λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία. Το δημοτικό είναι μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης με εξαετή διάρκεια φοίτησης και αποτελείται από έξι τάξεις (Α' έως ΣΤ' Δημοτικού). Το 1997 παράλληλα με τα κοινά Δημοτικά Σχολεία καθιερώθηκε η λειτουργία των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο αναλυτικό πρόγραμμα. Από το σχολικό έτος 2016-17 εφαρμόζεται ένα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σε όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας (Υ.Α. Φ12/657/70691/Δ1/11-5-2016) με ενιαίο διδακτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και με λειτουργία προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος.

---

⁶ <https://www.minedu.gov.gr>

Η **Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** (ISCED 2) περιλαμβάνει το Γυμνάσιο και το Εσπερινό Γυμνάσιο. Όπως και στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο, λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά Γυμνάσια και βάσει νόμου, έχουν την ίδια οργάνωση και λειτουργία, ακολουθούν το ισχύον ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας και χορηγούν ισότιμους τίτλους σπουδών. Η φοίτηση στο Γυμνάσιο διαρκεί τρία χρόνια και είναι υποχρεωτική. Στο Ημερήσιο Γυμνάσιο φοιτούν μαθητές από το 12ο έως το 15ο έτος της ηλικίας τους, ενώ στο Εσπερινό φοιτούν ανήλικοι μαθητές από 14 έως 18 ετών, οι οποίοι εργάζονται και παράλληλα συνεχίζουν τις σπουδές τους καθώς και ενήλικες εργαζόμενοι ή άνεργοι ή μητέρες ανήλικων τέκνων με αποκλειστική οικιακή απασχόληση που είχαν διακόψει τις σπουδές τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή στο Γυμνάσιο είναι οι μαθητές να έχουν αποκτήσει το απολυτήριο του Δημοτικού Σχολείου.

Παράλληλα με τα σχολεία της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν και εναλλακτικά οργανωτικά σχήματα όπως είναι τα Μουσικά, Εκκλησιαστικά, Διαπολιτισμικά, Μειονοτικά, Πειραματικά, Καλλιτεχνικά, Αθλητικής Διευκόλυνσης και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Γυμνάσια. Υπάρχουν ακόμη, τα Ενιαία Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια καθώς και τα ξένα-ιδιωτικά Γυμνάσια από αλλοδαπούς ή από αρμόδια δημόσια αρχή ξένου κράτους. Στη βαθμίδα αυτή ανήκουν, επίσης τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα σε ενήλικες, 18 ετών και άνω, που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου (Νόμος 2525/97).

Η φοίτηση στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** (ISCED 3) δεν είναι υποχρεωτική. Περιλαμβάνει τα Γενικά Ημερήσια και Εσπερινά Λύκεια (ΓΕ.Λ.) που παρέχουν γενική παιδεία και βαθμιαία εμβάθυνση και εξειδίκευση στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα, καθώς και τα Επαγγελματικά Ημερήσια και Εσπερινά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) που παρέχουν γενική παιδεία και επαγγελματική εκπαίδευση και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.), που αντικατέστησαν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ), και η λειτουργία τους παρατάθηκε μέχρι το σχολικό έτος 2020-2021 (Νόμος 4386/2016 Άρθρο 66 παρ. 17). Στην Ελλάδα λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά Λύκεια. Μια μορφή της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι οι δημόσιες και ιδιωτικές Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) οι οποίες δημιουργήθηκαν σύμφωνα με το νόμο 4186/2013 και είχαν σκοπό να παρέχουν υπηρεσίες αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Σύμφωνα με τροπολογία που κατέθεσε το Υπουργείο Παιδείας το 2016 καταργούνται ή μετατρέπονται σε Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ) ενήλικων αποφοίτων υποχρεωτικής εκπαίδευσης ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων⁷. Παράλληλα με τα κοινά σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν Ειδικά Λύκεια και Λυκειακές τάξεις, που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς και Μουσικά, Εκκλησιαστικά και Αθλητικά Λύκεια⁸.

⁷ <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/paideia/105363/tropologia-dinei-paratasi-stis-epas-tou-aoed-katargei-tis-sek-kai-allazei-ta-epal>

⁸ <https://www.minedu.gov.gr/grafeio-typos/298-uncategorised/299-to-ekpaideytiko-systima>

Λειτουργούν, επίσης, Πειραματικά, Διαπολιτισμικά και Μειονοτικά Λύκεια. Εκτός από τα ελληνικά σχολεία, επιτρέπεται η ίδρυση και η λειτουργία ξένων-ιδιωτικών Λυκείων. Στα δημόσια σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η φοίτηση είναι δωρεάν.

Η Μεταδευτεροβάθμια- μη Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) είναι μη υποχρεωτική Εκπαίδευση και περιλαμβάνει τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) τα οποία προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση με σκοπό να παρέχουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε αποφοίτους Γυμνασίου και Λυκείου. Εφαρμόζουν πιστοποιημένα προγράμματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο των ειδικοτήτων που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας. Οι καταρτιζόμενοι παρακολουθούν υποχρεωτικά θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα. Στους κατόχους Απολυτηρίου Λυκείου δίνεται η δυνατότητα να παρακολουθήσουν πρόγραμμα ειδικοτήτων κατάρτισης διάρκειας έως και τεσσάρων (4) εξαμήνων, ενώ στους κατόχους Απολυτηρίου Γυμνασίου δίνεται η δυνατότητα να παρακολουθήσουν πρόγραμμα ειδικοτήτων έως και (2) εξαμήνων. Οι πτυχιούχοι ΕΠΑ.Λ – ΕΠΑ.Σ μπορούν να παρακολουθήσουν πρόγραμμα σε αντίστοιχες ειδικότητες στο 3ο εξάμηνο κατάρτισης των ΙΕΚ και να ολοκληρώσουν τη φοίτηση τους σε δύο (2) εξάμηνα. Οι καταρτιζόμενοι, αφού λάβουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης, μπορούν να συμμετάσχουν σε εξετάσεις πιστοποίησης για την απόκτηση Διπλώματος ή Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Κατάρτισης, οι οποίες διεξάγονται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.). Στη βαθμίδα αυτή της εκπαίδευσης εντάσσεται και το «Μεταλυκειακό έτος- τάξη μαθητείας» που ανήκει στο μη τυπικό σύστημα εκπαίδευσης. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων αναδιάρθρωσε τη δομή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με το Νόμο 4386/2016, κάνοντας ειδικές ρυθμίσεις για τη θεσμοθέτηση της μαθητείας για τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.). Από το σχολικό έτος 2016-17 εφαρμόζεται το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης συνολικής διάρκειας εννέα (9) μηνών και περιλαμβάνει μαθητεία με εκπαίδευση στο χώρο εργασίας είκοσι οκτώ (28) ωρών την εβδομάδα, κατανεμημένο σε τουλάχιστον τέσσερις ημέρες την εβδομάδα, για ένα σχολικό έτος, καθώς και μαθήματα ειδικότητας στο ΕΠΑ.Λ. μία μέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες. Δίνεται, έτσι, η δυνατότητα στους αποφοίτους του να εκπαιδευτούν μέσα από την εργασία στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα. Στους μαθητευόμενους δίνεται αποζημίωση ίση με το 75% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι απόφοιτοι αποκτούν Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης⁹.

---

⁹ https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/02_05_17epal_od_sp.pdf

Η **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5, 6, 7, 8) είναι μη υποχρεωτική εκπαίδευση. Με βάση το Νόμο 4485/2017 η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο διακριτούς παράλληλους τομείς:

- τον πανεπιστημιακό τομέα (ISCED 6), που περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και αναφέρονται ως «Πανεπιστήμια».
- τον τεχνολογικό τομέα (ISCED 6), που περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) και αναφέρονται ως «Τ.Ε.Ι.».

Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (4485/2017), η οποία εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου του οικείου Ιδρύματος και γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρωπίνου Δυναμικού (Ε.Σ.Ε.Κ.Α.Α.Δ.) μπορούν να οργανώνονται στα Α.Ε.Ι. διετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης για αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) (ISCED 5).

Το Ακαδημαϊκό έτος 1997-98 θεσμοθετήθηκε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) που παρέχει ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η λειτουργία του καθορίζεται από το Νόμο 2552/97 και ανήκει στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι φοιτητές μπορούν να αποκτήσουν Πτυχία, Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης, Διδακτορικά Διπλώματα, Πιστοποιητικά Προπτυχιακής Επιμόρφωσης, Πιστοποιητικά Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης καθώς και Πιστοποιητικά Παρακολούθησης Θεματικών Ενοτήτων.

Για να εισαχθεί ένας μαθητής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα πρέπει να είναι κάτοχος του απολυτηρίου Γενικού Λυκείου και να συμμετάσχει σε πανελλαδικές εξετάσεις που οργανώνονται από το υπουργείο Παιδείας. Δικαίωμα πρόσβασης έχουν και οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ), όπως ορίζεται από την Υπουργική Απόφαση Φ.151/27299 /Α5 22-2-2017. Στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών και στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) εισάγονται όσοι έχουν συμπληρώσει το 23ο έτος της ηλικίας τους. Αν ο αριθμός τους είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων, διεξάγεται μεταξύ τους κλήρωση¹⁰. Ο αριθμός των φοιτητών που εισάγονται σε κάθε τμήμα των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ καθορίζεται από το υπουργείο Παιδείας σε ετήσια βάση.

Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση η διάρκεια σπουδών κυμαίνεται από οκτώ (8) έως δώδεκα (12) εξάμηνα ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών της κάθε σχολής. Το ακαδημαϊκό έτος στα ελληνικά πανεπιστήμια διαιρείται σε δύο εξάμηνα. Η φοίτηση είναι δωρεάν, με κάποιες μόνο εξαιρέσεις που αφορούν κυρίως ορισμένα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και τις σπουδές στο ΕΑΠ.

---

¹⁰ <https://www.eap.gr/el/>

Τα περισσότερα ελληνικά ΑΕΙ και ΤΕΙ προσφέρουν προγράμματα **Μεταπτυχιακών Σπουδών** (ISCED 7) καλύπτοντας όλους σχεδόν τους επιστημονικούς κλάδους και είναι το μέγιστο διετούς διάρκειας. Έχουν ως σκοπό την παροχή ειδίκευσης σε διάφορους γνωστικούς τομείς και οδηγούν στην απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών προσφέρονται και εξ-αποστάσεως με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Η επόμενη βαθμίδα είναι η υψηλότερη και περιλαμβάνει τις **Διδακτορικές Σπουδές** (ISCED 8) που οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος. Η εκπόνηση ενός διδακτορικού διαρκεί τουλάχιστον τρία χρόνια και έχει ως στόχο το επιστημονικό δυναμικό της χώρας να εξειδικευθεί σε ποικίλα επιστημονικά πεδία (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2011, σελ. 10).

Σύμφωνα το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.)¹¹ στην Ανώτερη Βαθμίδα Εκπαίδευσης περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων.

Μία άλλη δομή της Εκπαίδευσης είναι τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών (ΚΕΣ) ή αλλιώς Κολέγια που είναι εκπαιδευτικοί φορείς που παρέχουν υπηρεσίες μη τυπικής, μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε συνεργασία με αναγνωρισμένα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού στους οποίους οι φοιτητές πληρώνουν δίδακτρα. Λειτουργούν μόνο αν εξασφαλίσουν άδεια από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Οι φοιτητές αποκτούν πτυχίο τουλάχιστον τριετούς διάρκειας σπουδών και φοίτησης ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών¹².

Δια Βίου Μάθηση

Μέσα σε μια συνεχώς εξελισσόμενη εποχή όπου υπάρχει η ανάγκη να έχουν όλοι οι πολίτες ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις νέες εργασιακές, οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η Δια Βίου Μάθηση. Όπως ορίζεται στο Νόμο 3879/2010 η Δια Βίου Μάθηση περιλαμβάνει « όλες τις μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση».

¹¹ <http://www.doatap.gr/gr/trito.php>

¹² <https://www.minedu.gov.gr/sxetika-me-ta-kollegia?layout=edit&id=10115>

Όπως ορίζεται στους Νόμους 3879/2010 και 4186/2013 οι φορείς διοίκησης της Δια Βίου Μάθησης είναι:

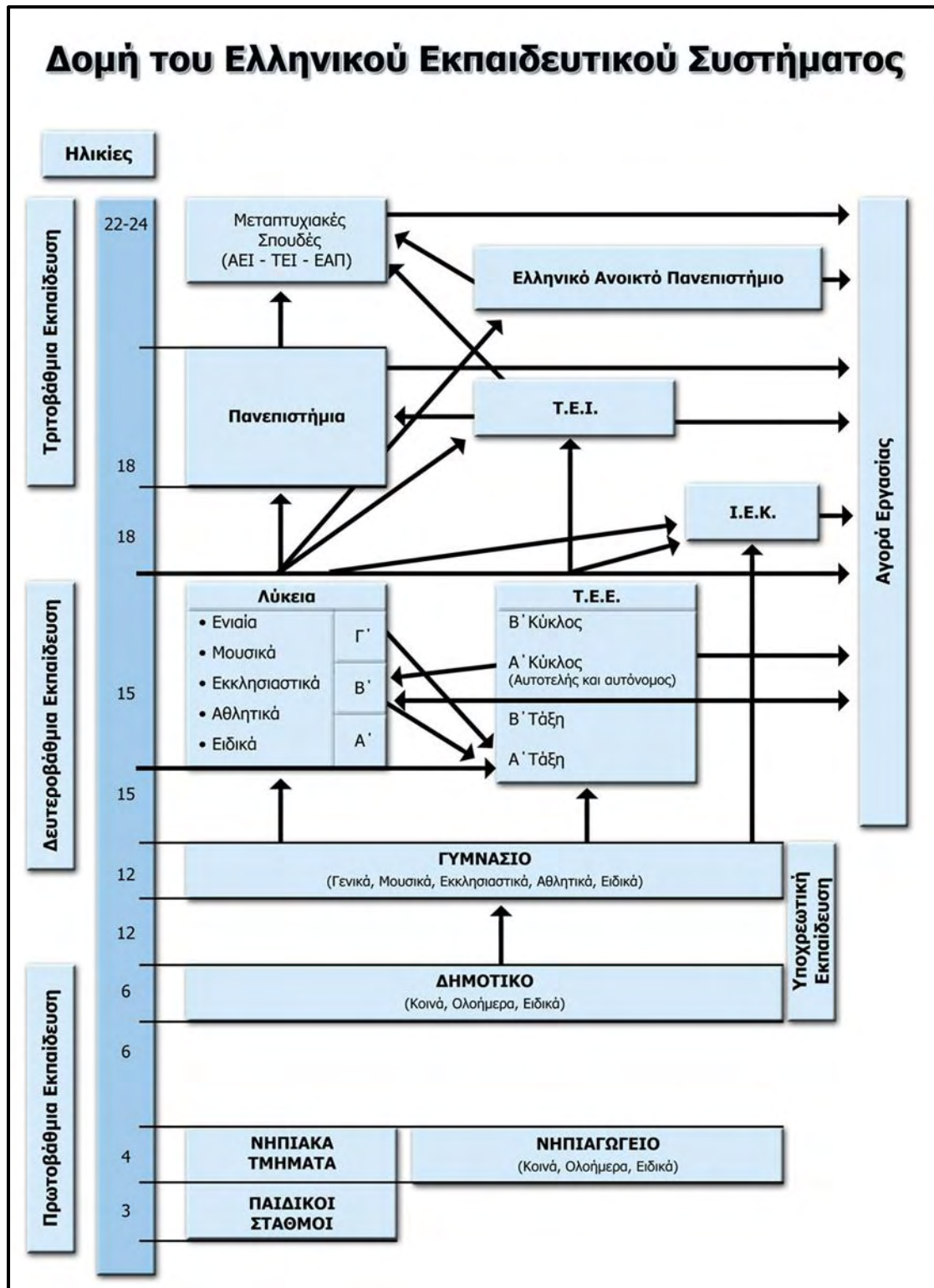
- ❖ η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης
- ❖ οι αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών και των Δήμων για θέματα Δια Βίου Μάθησης,
- ❖ ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)
- ❖ το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ)

και φορείς παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης είναι:

- ❖ τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
- ❖ οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)
- ❖ τα Κολλέγια
- ❖ τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) επιπέδου I και II
- ❖ οι λοιπές δημόσιες και ιδιωτικές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης
- ❖ το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΒΜ)
- ❖ τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- ❖ οι φορείς που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες
- ❖ τα Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση (ΚΠΑ)
- ❖ οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στο ανθρώπινο δυναμικό του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως είναι το ΕΚΔΔΑ, καθώς και οι φορείς που σχηματίζονται από τις επαγγελματικές ενώσεις και τα επιμελητήρια και παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στα μέλη τους
- ❖ οι φορείς παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης, όπου ανήκουν οι τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών
- ❖ οι φορείς άτυπης μάθησης

Στην Εικόνα 1.1 παρουσιάζεται συνοπτικά η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με τις αντίστοιχες ηλικίες των μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Εικόνα 1.1: Δομή του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος

Πηγή: <http://www.look4studies.com>

1.3. Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί τη θεμελιώδη βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος είναι μη υποχρεωτική και ο ρόλος της είναι πολύ σημαντικός, αφού παρέχει γνώσεις υψηλού επιπέδου, διαμορφώνει τις προσωπικότητες των νέων και τους δίνει τα απαραίτητα εφόδια για τη ζωή τους.

1.3.1. Δομή της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα βασίστηκε στα δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα και αποτελεί ένα συγκεντρωτικό σύστημα που ελέγχεται από την κεντρική εξουσία και η δομή του είναι ιεραρχική τόσο σε επίπεδο σπουδών όσο και σε επίπεδο διοίκησης. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία των εκπαιδευτικών θεσμών. Σε τοπικό επίπεδο, την εποπτεία των αποκεντρωμένων υπηρεσιών της εκπαίδευσης την έχουν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, οι οποίες συνεργάζονται με τις Πρωτοβάθμιες και Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και λειτουργούν σε κάθε νομό. Σε διοικητική ιεραρχία, ακολουθούν οι σχολικές μονάδες, με τον Διευθυντή του κάθε σχολείου και το Σύλλογο των Διδασκόντων.

Ο σύλλογος διδασκόντων αποτελείται από όλους τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο σχολείο και έχει ως πρόεδρο το διευθυντή του σχολείου. Αποτελεί συλλογικό όργανο που συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία του σχολείου. Είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή του ωρολογίου και αναλυτικού προγράμματος, την προστασία των μαθητών και γενικότερα για την οργάνωση της σχολικής ζωής (Νόμος 1566/85, Αρ.11).

Οι γονείς των μαθητών είναι οργανωμένοι σε συλλόγους που λειτουργούν με τη νομική μορφή του σωματείου και έχουν σκοπό να στηρίξουν το έργο της εκπαίδευσης. Οι σύλλογοι γονέων των σχολείων του ίδιου Δήμου ή Δημοτικής Ενότητας ή Τοπικής Κοινότητας συγκροτούν μια ένωση γονέων και κάθε σύλλογος εκπροσωπείται με έναν τουλάχιστον άτομο για κάθε 30 μαθητές. Οι ενώσεις γονέων, κάθε νομού συγκροτούν μία ομοσπονδία γονέων και εκπροσωπούνται με έναν άτομο για κάθε 300 μαθητές. Οι ομοσπονδίες γονέων της χώρας συγκροτούν μια συνομοσπονδία γονέων και εκπροσωπούνται με έναν τουλάχιστον άτομο ανά 1.500 μαθητές. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι μαθητές, για την οργάνωση της σχολικής τους ζωής, συγκροτούν μαθητικές κοινότητες (Νόμος 4415/ΦΕΚ Α 159/06.09.2016¹³).

---

¹³Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.

Τα Γενικά Λύκεια (ΓΕ.Λ.) που διαχωρίζονται σε:

- Ημερήσια Γενικά Λύκεια (ΓΕ.Λ.), όπου η φοίτηση είναι τριετής και τα μαθήματα διακρίνονται σε Υποχρεωτικά και Επιλογής, ανάλογα με την Τάξη και την Ομάδα Προσανατολισμού.
- Εσπερινά Γενικά Λύκεια, όπου η φοίτηση διαρκεί τέσσερα χρόνια.

Τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) που διαχωρίζονται σε:

- Ημερήσια Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.), όπου η φοίτηση είναι τριετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄.
- Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια, όπου η φοίτηση διαρκεί τέσσερα χρόνια και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄.

Η Α΄ τάξη εσπερινών Επαγγελματικών Λυκείων αντιστοιχεί στην η Α΄ τάξη των ημερήσιων Επαγγελματικών Λυκείων και αντιστρόφως, η Β΄ τάξη εσπερινών Επαγγελματικών Λυκείων αντιστοιχεί στη Β΄ τάξη των ημερήσιων Επαγγελματικών Λυκείων και αντιστρόφως και η Γ΄ και Δ΄ τάξη εσπερινών Επαγγελματικών Λυκείων αντιστοιχούν στη Γ΄ τάξη των ημερήσιων Επαγγελματικών Λυκείων και αντιστρόφως.

Η Α΄ και Β΄ τάξη εσπερινών Γενικών Λυκείων αντιστοιχεί στην Α΄ τάξη των ημερήσιων Γενικών Λυκείων και αντιστρόφως, η Γ΄ τάξη εσπερινών Γενικών Λυκείων αντιστοιχεί στην Β΄ τάξη των ημερήσιων Γενικών Λυκείων και αντιστρόφως και η Δ΄ τάξη εσπερινών Γενικών Λυκείων αντιστοιχεί στην Γ΄ τάξη των ημερήσιων Γενικών Λυκείων και αντιστρόφως (Υπουργική Απόφαση 10645/ΓΔ4/23-1-2018) .

Η Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με ακαδημαϊκό προσανατολισμό παρέχει γενική παιδεία και η Επαγγελματική Εκπαίδευση συνδυάζει γενική παιδεία με επαγγελματική εκπαίδευση. Τα Γενικά και το Επαγγελματικά Λύκεια, δημόσια και ιδιωτικά είναι ισότιμα και δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνονται και :

- Το **Μουσικό Λύκειο** απευθύνεται σε μαθητές που έχουν κλίση και ταλέντο στη μουσική. Οι μαθητές παράλληλα με τα γενικά μαθήματα παρακολουθούν και μαθήματα μουσικά και καλλιτεχνικά και λαμβάνουν μέρος σε διάφορες εκδηλώσεις (Θεατρικές Παραστάσεις, Μουσικούς Αγώνες, κ.α.). Οι απόφοιτοι του Μουσικού Λυκείου μπορούν να εισαχθούν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση Γ2/1050/4-3-2000, μπορούν να αποκτήσουν πτυχίο Μουσικής Ειδικότητας μετά από εξετάσεις που διεξάγονται από το Υπουργείο Παιδείας.
- Το **Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο**, στο οποίο η φοίτηση διαρκεί τρία (3) έτη. Οι μαθητές παράλληλα με τα γενικά μαθήματα παρακολουθούν και ειδικά θεολογικά μαθήματα. Οι προαγωγικοί και απολυτήριοι τίτλοι σπουδών τους είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους των Γενικών Λυκείων. Οι απόφοιτοι μπορούν να εισαχθούν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ο

Νόμος 3432/2006 (ΦΕΚ 14/Α'/3.2.2006) καθορίζει τη δομή και τη λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.

- Τα **Καλλιτεχνικά Λύκεια** που είναι δημόσια σχολεία δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης με διευρυμένο πρόγραμμα και με έμφαση στις Καλές Τέχνες. Στα Καλλιτεχνικά Γενικά Λύκεια, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 65517/Δ2/28.04.2017 (ΦΕΚ 1490/τ.Β'/28-4-2017) όπου περιγράφεται η λειτουργία των Καλλιτεχνικών Γενικών Λυκείων, και στην Α' τάξη εγγράφονται οι απόφοιτοι των Καλλιτεχνικών Γυμνασίων αλλά και μαθητές από άλλα Γυμνάσια μετά από κατατακτήριες εξετάσεις, αν ο επιτρεπόμενος αριθμός των μαθητών δεν έχει συμπληρωθεί (Υπουργική Απόφαση 88739/Γ7/26-9-2006, ΦΕΚ 1417/τ.Β'/29-9-2006).
- Τα **Πειραματικά Λύκεια** τα οποία είναι εκπαιδευτικές μονάδες που συμμετέχουν σε καινοτόμες δραστηριότητες και σε δραστηριότητες κοινωνικής συμπεριφοράς. Πολλά Πειραματικά σχολεία συνεργάζονται με σχολές και τμήματα των Α.Ε.Ι. και που έχουν ως σκοπό την προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας. Οι απόφοιτοι του Πειραματικού Γυμνασίου εγγράφονται αυτοδίκαια στην Α' τάξη του συνδεδεμένου Πειραματικού Λυκείου, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση-δήλωση από τους γονείς και κηδεμόνες τους, Σε αντίθετη περίπτωση η εισαγωγή των μαθητών γίνεται αποκλειστικά με κλήρωση (Υπουργική Απόφαση 47381/Δ6/2016 - ΦΕΚ 847/21-3-2016).
- Τα **Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Λύκεια (Ε.Α.Ε.)** που περιλαμβάνουν τέσσερις τάξεις. Σε αυτά εγγράφονται μαθητές απόφοιτοι γυμνασίου με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετά από τη γνωμάτευση του ΚΕ.Δ.Δ.Υ.¹⁴ και παρακολουθούν ειδικά προσαρμοσμένα και εξατομικευμένα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Τα **Ενιαία Ειδικά Επαγγελματικά Λύκεια** που περιλαμβάνουν τέσσερις τάξεις και εγγράφονται μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετά από τη γνωμάτευση του ΚΕ.Δ.Δ.Υ..
- Στις **Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ)** Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. η φοίτηση είναι διετής και οι μαθητές παρακολουθούν θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα. Δικαίωμα εγγραφής έχουν οι κάτοχοι τουλάχιστον Ενδεικτικού Α' Τάξης Γενικού ή Επαγγελματικού Λυκείου οι οποίοι έχουν ηλικία από 16 έως 23 ετών και βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης (Εγκύκλιος 51090/23-06-2016). Η εισαγωγή στις ΕΠΑ.Σ επιτυγχάνεται μετά από μοριοδότηση συγκεκριμένων κριτηρίων των υποψηφίων (βαθμός Τίτλου Σπουδών, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια) .
- Τα **Διαπολιτισμικά Λύκεια** που έχουν σκοπό να αρθούν οι ανισότητες και ο κοινωνικός αποκλεισμός και να δημιουργηθούν σχέσεις μεταξύ

¹⁴ Τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και υπάγονται στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. http://kedyxanthi.gr/?page_id=6

διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων. Ο Νόμος 4415/2016 περιγράφει βασικές ρυθμίσεις που αφορούν τα Διαπολιτισμικά Σχολεία.

- Τα **Μειονοτικά Λύκεια** λειτουργούν μόνο στην περιοχή της Θράκης, απευθύνονται αποκλειστικά στα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας και διέπονται από ειδικό θεσμικό πλαίσιο. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμά τους είναι δίγλωσσο και η κατανομή των μαθημάτων στις δύο γλώσσες είναι περίπου ισοδύναμη¹⁵.

Εργαστήρια - Γυμναστήρια - Σχολικές βιβλιοθήκες

Τα σχολεία διαθέτουν εργαστήρια σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα εργαστήρια αποτελούνται από ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες εφοδιασμένες με κατάλληλο εξοπλισμό που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία της φυσικής, χημείας και βιολογίας καθώς και εργαστήρια για τη διδασκαλία της πληροφορικής, των νέων τεχνολογιών, και της τεχνολογίας. Τα Γυμναστήρια είναι δύο ειδών :

- Τα κλειστά με αίθουσα πολλαπλών χρήσεων που χρησιμοποιούνται κυρίως για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις των σχολικών μονάδων καθώς και για τις συνεδριάσεις των Μαθητικών Κοινοτήτων και των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων εκτός των ωρών διδασκαλίας (Νόμος Γ4/1392/21-12-1998¹⁶).
- Οι ειδικά διαμορφωμένοι εξωτερικοί χώροι με υποδομή για ομαδικά αθλήματα.

Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δημιουργήθηκαν και λειτουργήσαν 500 βιβλιοθήκες με το Πρόγραμμα "Σχολικές Βιβλιοθήκες" για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ)" του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Οδηγός Σχολικών Βιβλιοθηκών, 2002). Οι βιβλιοθήκες σχεδιάστηκαν για να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα καινοτομιών και να ενισχύσουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με το μανιφέστο της Ουνέσκο (1999) η βιβλιοθήκη παρέχει πρόσβαση σε πληροφορίες και γνώσεις τοπικού, εθνικού και παγκόσμιου ενδιαφέροντος και δίνει την ευκαιρία στο μαθητή να διευρύνει τις ιδέες, τις απόψεις και τις εμπειρίες του.

Η κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών για την Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι αρμοδιότητα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, εγκρίνεται απ' το Υπουργείο Παιδείας και εφαρμόζεται από τους εκπαιδευτικούς. Σε όλες τις τάξεις του Λυκείου διεξάγονται ενδοσχολικές εξετάσεις προκειμένου να

---

¹⁵ Ένταξη και εκπαίδευση των Μουσουλμάνων. <https://www.museduc.gr>

¹⁶ Κλειστά Γυμναστήρια - Αίθουσες Γυμναστικής - Αίθουσες πολλαπλής χρήσης

προαχθούν οι μαθητές από τη μια τάξη στην άλλη και να λάβουν απολυτήριο Λυκείου.

Προϋποθέσεις εγγραφής

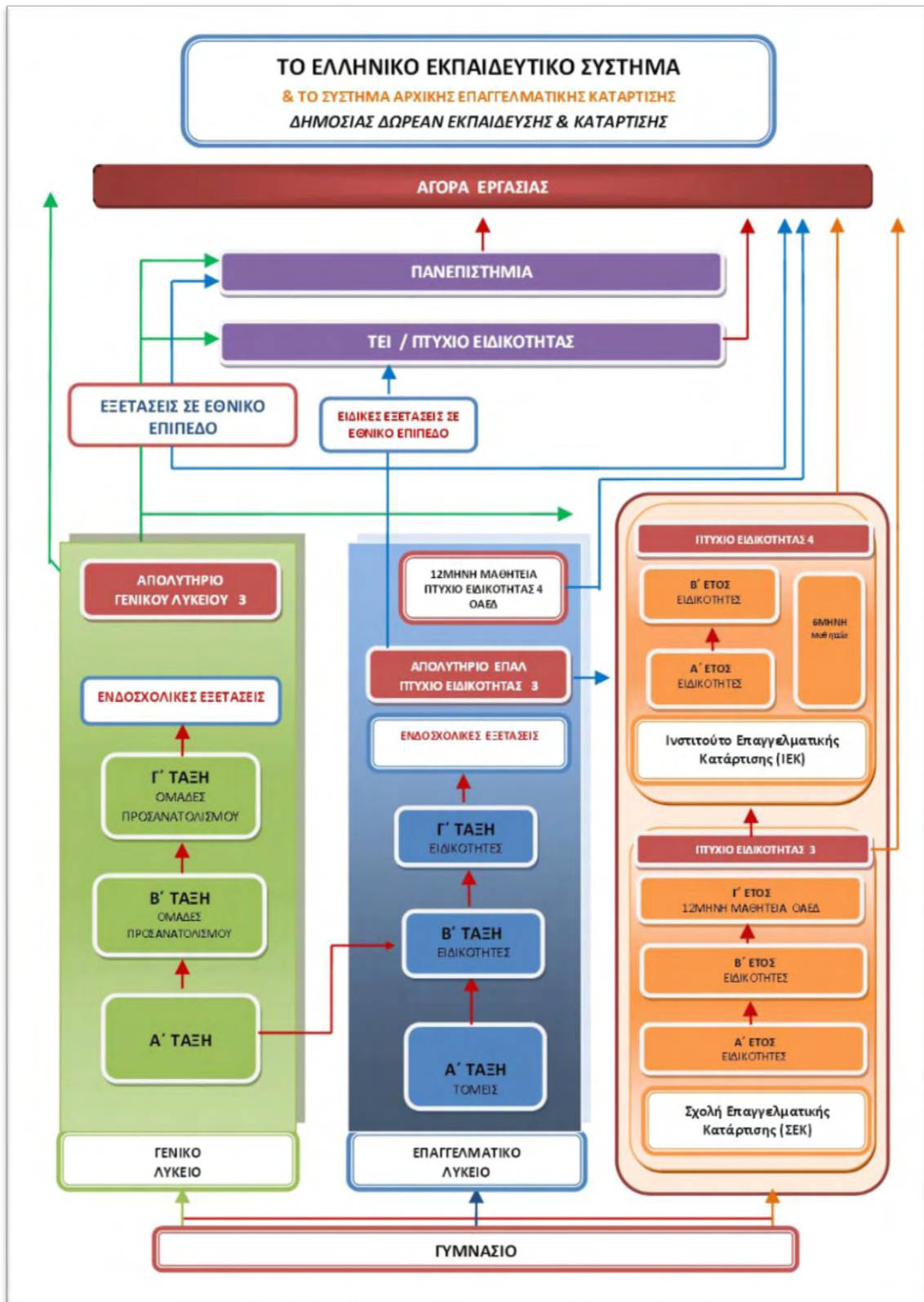
Για να εγγραφεί και να φοιτήσει ένας μαθητής σε αυτή τη βαθμίδα θα πρέπει να έχει περατώσει επιτυχώς την Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο) και να έχει στην κατοχή του το απολυτήριο του Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου. Αναλυτικά περιγράφονται οι προϋποθέσεις στην Υπουργική Απόφαση 10645/ΓΔ4/23-1-2018 .

Στα Εσπερινά Λύκεια μπορούν να εγγράφονται ανήλικοι μαθητές για τους οποίους πιστοποιείται η ανάγκη εργασίας για βιοπορισμό και ενήλικοι σε περίπτωση που δεν καλύπτονται οι θέσεις από ανηλίκους για τους οποίους πιστοποιείται η ανάγκη εργασίας για βιοπορισμό ή από ενήλικες εργαζόμενους ή κατόχους κάρτας ανεργίας σε ισχύ (Εγκύκλιος Φ1/95628/Δ2/10-06-2016).

Στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) μπορούν να εγγράφονται: Στην Α΄ τάξη οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής χωρίς εξετάσεις, στην Β΄ τάξη οι προαγόμενοι στην Β΄ τάξη του Επαγγελματικού ή Γενικού Λυκείου, καθώς και οι κάτοχοι πτυχίου Α΄ ή Β΄ κύκλου Τ.Ε.Ε ή άλλου τύπου Λυκείου σε άλλη ειδικότητα και στην Γ΄ τάξη εγγράφονται οι προαγόμενοι στη Γ΄ τάξη του ΕΠΑΛ. Οι προαγόμενοι στη Β΄ τάξη του ΕΠΑΛ μπορούν να εγγράφονται στη Β΄ τάξη του Γενικού Λυκείου (Οδηγός σπουδών Επαγγελματικού Λυκείου, 2017).

Στην Εικόνα 1.2 παρουσιάζεται το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα και το Σύστημα Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης της δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης και κατάρτισης μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Εικόνα1.2: Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Πηγή: <http://www.minedu.gov.gr>

1.3.2. Το Γενικό Λύκειο

Νομοθεσία

Μερικές απ' τις βασικές διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου που διέπουν σήμερα τη λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

- Προεδρικό διάταγμα 46, ΦΕΚ 74/τ.Α'/22-4-2016 με θέμα: Αξιολόγηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου.
- Νόμος 4186/2013, ΦΕΚ 193/Α/17-9-2013 που αναφέρεται στην αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στο ωρολόγιο πρόγραμμα της Α' και Β' Λυκείου και σε λοιπές διατάξεις.
- Νόμος 4327/2015 ΦΕΚ 50/Α/14-5-2015. Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις και αναφέρεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα της Γ' Λυκείου.
- Υπουργική Απόφαση 82437/Δ2/22-5-2015, ΦΕΚ 941/Β/25-5-2015, ΑΔΑ: 6ΚΝ3465ΦΘ3-49Ρ. Ωρολόγιο Πρόγραμμα των μαθημάτων των Α', Β', Γ' και Δ' τάξεων του Εσπερινού Γενικού Λυκείου.
- Έγγραφο 95147/Δ2/16-06-2015 του Υπουργείου Παιδείας για την επιλογή της δεύτερης ξένης γλώσσας στη Γ' Λυκείου.
- Εγκύκλιος Φ251/63675/Α5/13-4-2017 (ΑΔΑ: 6ΗΩ04653ΠΣ-5ΚΦ) του Υπουργείου Παιδείας. Πανελλαδικές εξετάσεις Γενικού Λυκείου (ΓΕΛ) έτους 2017.
- Υπουργική Απόφαση με αριθμό Φ.253/85476/Α5/2015 (ΦΕΚ 995 Β'/29-05-2015). Ενημέρωση μαθητών της τελευταίας τάξης ΓΕΛ σχολικού έτους 2016-2017 και των αποφοίτων – υποψηφίων για τις πανελλαδικές εξετάσεις ΓΕΛ 2017 σχετικά με τα εξεταζόμενα μαθήματα σε πανελλαδικό επίπεδο.
- Νόμος 4468/28-4-2017, άρθρο 12. Επαναληπτικές εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Εγκύκλιος Φ251/ 28322 /Α5/20-2-2017. Υποβολή δικαιολογητικών για προφορική ή γραπτή εξέταση υποψηφίων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, βάσει του Ν.3699/2008, στις πανελλαδικές εξετάσεις έτους 2017, για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Εγκύκλιος Φ1/95628/Δ2/10-06-2016. Εγκύκλιος σχετικά με τις εγγραφές και μετεγγραφές μαθητών σε Εσπερινά Λύκεια.
- Υπουργική Απόφαση 10645/ΓΔ4/23-1-2018. Εγγραφές, μετεγγραφές, φοίτηση και θέματα οργάνωσης της σχολικής ζωής στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

1.3.3. Σκοπός του Γενικού Λυκείου

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων σκοπός του Γενικού Λυκείου είναι κυρίως να παρέχει γενική παιδεία υψηλού επιπέδου μέσα από μια ισορροπημένη σχολική ζωή στην οποία ο μαθητής θα αποκτήσει γνώσεις αλλά θα έχει και ελεύθερο χρόνο. Όλοι μαθητές να αποκτήσουν ισορροπημένη πνευματική, σωματική και συναισθηματική ανάπτυξη και μέσα από την εκπαίδευσή τους να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη, να αποκτήσουν δεξιότητες και να είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που θα παρουσιαστούν στη ζωή τους. Επίσης, σκοπός του Γενικού Λυκείου είναι να καλλιεργεί την εθνική, θρησκευτική και πολιτισμική μας κληρονομιά αλλά και να παρέχει στους νέους τα κατάλληλα εφόδια για τη συμμετοχή τους στην κοινωνία των ευρωπαϊκών πολιτών, με σεβασμό απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα και τη πολιτισμική ετερότητα στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας¹⁷.

1.3.4. Εκπαιδευτικά προγράμματα στις τάξεις του Γενικού Λυκείου

Σχολικό και διδακτικό έτος

Το σχολικό έτος για το Γενικό Λύκειο αρχίζει από την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το διδακτικό έτος στο Γενικό Λύκειο ξεκινάει από την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 30^η Ιουνίου του επόμενου έτους. Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους διεξάγεται η διδασκαλία των μαθημάτων και γίνονται οι κάθε είδους εξετάσεις. Τα μαθήματα λήγουν την τελευταία εβδομάδα του Μαΐου. Η λήξη των μαθημάτων του Γενικού Λυκείου καθορίζεται κάθε έτος με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται μέχρι την 30^η Απριλίου. Το διδακτικό έτος χωρίζεται σε δύο περιόδους που ονομάζονται τετράμηνα. Το πρώτο τετράμηνο ξεκινάει από την 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι την 20^η Ιανουαρίου και το δεύτερο τετράμηνο αρχίζει στις 21^η Ιανουαρίου και λήγει τον Μάιο σε ημερομηνία που ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων¹⁸.

Μαθήματα και ώρες διδασκαλίας που διδάσκονται στο Γενικό Λύκειο

Η Α΄ Τάξη του Ημερήσιου Γενικού Λυκείου είναι μια τάξη γενικής παιδείας στην οποία για το σχολικό έτος 2016-17 διδάσκονται συνολικά δέκα (10) μαθήματα, εννέα (9) μαθήματα γενικής παιδείας κοινά για όλους τους μαθητές και ένα (1)

¹⁷ Υπουργείο Παιδείας. Δικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων. Ανακτήθηκε στις 25-3-2018 από:
<http://www.opengov.gr/ypepth/?p=1686>

¹⁸ Προεδρικό διάταγμα 46, ΦΕΚ 74/τ.Α΄/22-4-2016 με θέμα <<Αξιολόγηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου>>.Ανακτήθηκε στις 24/3/2018 από:
<https://drive.google.com/file/d/0B3sOOZaW1dRGeGNRdVFiVWluOUk/view>

μάθημα επιλογής, το οποίο επιλέγεται από τους μαθητές μεταξύ τεσσάρων μαθημάτων. Οι μαθητές παρακολουθούν ένα πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά ωρών την εβδομάδα. Αναλυτικότερα παρουσιάζονται:

Τα μαθήματα γενικής παιδείας με τις αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα:

- Ελληνική Γλώσσα, για συνολικά εννέα (9) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία για πέντε (5) διδακτικές ώρες
Νέα Ελληνική Γλώσσα, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Λογοτεχνία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Μαθηματικά, για συνολικά πέντε (5) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Άλγεβρα, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
Γεωμετρία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φυσικές Επιστήμες, για συνολικά έξι (6) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Φυσική, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Χημεία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Βιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ιστορία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Πολιτική Παιδεία (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογίας), για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Θρησκευτικά, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ερευνητική Εργασία (συνθετική/project), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ξένη γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φυσική Αγωγή, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα επιλογής με τις αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα

- Εφαρμογές Πληροφορικής, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Γεωλογία και Διαχείριση Φυσικών Πόρων, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ελληνικός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Καλλιτεχνική Παιδεία, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Η Β΄ Τάξη του Ημερήσιου Γενικού Λυκείου είναι μία τάξη στην οποία οι μαθητές για το σχολικό έτος 2016-17 διδάσκονται συνολικά δεκατρία (13) μαθήματα. Διδάσκονται από κοινού έντεκα (11) μαθήματα γενικής παιδείας και δύο (2) μαθήματα προσανατολισμού, αφού πρώτα επιλέξουν μια από τις δύο Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού, Ανθρωπιστικών και Θετικών Σπουδών. Οι μαθητές παρακολουθούν ένα πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά διδακτικών ωρών την εβδομάδα. Μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου μπορούν οι μαθητές της Β΄ τάξης του Γενικού Λυκείου να αλλάξουν Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού σύμφωνα με τα όσα ορίζει η σχετική Υπουργική Απόφαση.

Τα μαθήματα γενικής παιδείας με τις αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα:

- Ελληνική Γλώσσα, για συνολικά έξι (6) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Νέα Ελληνική Γλώσσα, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Λογοτεχνία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Μαθηματικά, για συνολικά πέντε (5) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Άλγεβρα, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
Γεωμετρία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φυσικές Επιστήμες, για συνολικά έξι (6) διδακτικές ώρες και διακριτά αντικείμενα-κλάδους:
Φυσική, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Χημεία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
Βιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ, για μία (1) ώρα
- Ιστορία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φιλοσοφία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Πολιτική Παιδεία (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογίας), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Θρησκευτικά, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ερευνητική Εργασία (συνθετική/project), για μία (1) ώρα
- Ξένη γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φυσική Αγωγή, για μία (1) ώρα

Τα μαθήματα της ομάδας προσανατολισμού των Ανθρωπιστικών Σπουδών

- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών (Κοινωνιολογία, Οικονομική Επιστήμη και Πολιτική Επιστήμη) για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα της ομάδας προσανατολισμού των Θετικών Σπουδών

- Φυσική, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Μαθηματικά, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Η Γ΄ Τάξη του Ημερήσιου Γενικού Λυκείου είναι μία τάξη στην οποία οι μαθητές για το σχολικό έτος 2016-17 διδάσκονται συνολικά δεκαπέντε (15) μαθήματα. Διδάσκονται από κοινού εννέα (9) μαθήματα γενικής παιδείας, πέντε (5) μαθήματα προσανατολισμού, αφού πρώτα επιλέξουν μια από τις τρεις Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού, Ανθρωπιστικών, Θετικών και Οικονομικών-Πολιτικών-Κοινωνικών και Παιδαγωγικών Σπουδών και ένα (1) μάθημα

επιλογής μεταξύ πέντε μαθημάτων. Οι μαθητές παρακολουθούν ένα πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα δύο (32) συνολικά διδακτικών ωρών την εβδομάδα. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου με την έναρξη του σχολικού έτους και μέχρι τις 20 Σεπτεμβρίου επιβεβαιώνουν οριστικά την Αρχική Δήλωση Ομάδας Μαθημάτων Προσανατολισμού, που είχαν υποβάλει στη σχολική τους μονάδα, πριν από τη λήξη του προηγούμενου διδακτικού έτους και μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου δηλώνουν και το μάθημα επιλογής τους. Τα μαθήματα γενικής παιδείας με τις αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα:

- Θρησκευτικά, για μία (1) ώρα
- Νεοελληνική Γλώσσα, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Νεοελληνική Λογοτεχνία, για μία (1) ώρα
- Ιστορία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Βιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών, για μία (1) ώρα
- Ξένη γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Φυσική Αγωγή, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα της ομάδας προσανατολισμού των Ανθρωπιστικών Σπουδών

- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, για πέντε (5) διδακτικές ώρες
- Λατινικά, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Ιστορία, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Λογοτεχνία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Κοινωνιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα της ομάδας προσανατολισμού των Θετικών Σπουδών

- Μαθηματικά, για πέντε (5) διδακτικές ώρες
- Φυσική, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Βιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Χημεία, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- ΑΕΠΠ (Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό περιβάλλον), για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα της Ομάδας Προσανατολισμού Οικονομίας και Πληροφορικής

- Μαθηματικά, για πέντε (5) διδακτικές ώρες
- Αρχές Οικονομικής Επιστήμης, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- Ιστορία, για τρεις (3) διδακτικές ώρες
- ΑΕΠΠ (Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό περιβάλλον), για δύο (2) διδακτικές ώρες

- Κοινωνιολογία, για δύο (2) διδακτικές ώρες

Τα μαθήματα επιλογής με τις αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα

- Δεύτερη Ξένη γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά ή Γερμανικά), για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ελεύθερο Σχέδιο, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Γραμμικό Σχέδιο, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Ιστορία της Τέχνης, για δύο (2) διδακτικές ώρες
- Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών (ΑΟΔΕΥ), για δύο (2) διδακτικές ώρες

Οι μαθητές μπορούν να διδαχθούν Ειδικά Μαθήματα Ελεύθερου Σχεδίου και Γραμμικού Σχεδίου και η δεύτερη ξένη γλώσσα που μπορούν να επιλέξουν πρέπει να είναι διαφορετική από εκείνη που διδάσκονται ως μάθημα Γενικής Παιδείας.

Σημείωση: Το ωρολόγιο πρόγραμμα των Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου κατά μάθημα για το σχολικό έτος 2016-17 καθορίζεται από την Υπουργική Απόφαση 82437/Δ2/22-5-2015, ΦΕΚ 941/Β/25-5-2015 του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ο Διευθυντής και ο Σύλλογος Διδασκόντων

Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας και ο Σύλλογος Διδασκόντων ενημερώνουν τους γονείς - κηδεμόνες και τους μαθητές για θέματα που συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία του σχολείου, όπως:

- Τις μετεγγραφές των μαθητών και το χρόνο πραγματοποίησής τους.
- Τα όρια των απουσιών (Π.Δ. 46/2016 για τα Γενικά Λύκεια) και τον τρόπο δικαιολόγησής τους (Π.Δ. 485/1983 και Π.Δ. 46/2016).
- Τη δυνατότητα αντικατάστασης της γραπτής από προφορική εξέταση, κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, για περιπτώσεις μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σύμφωνα με τις Υ.Α. 28722/Γ2/12-03-2010 (ΦΕΚ 276 Β΄), Φ.253/155439/Β6/16-12-2009 (ΦΕΚ 2544 Β΄) και 11586/Γ6/28-01-2011 (ΦΕΚ 262 Β΄).
- Τη μη χρήση κινητών τηλεφώνων στους χώρους του σχολείου με βάση την εγκύκλιο 132328/Γ2/07-12-2006 του Υπουργείου Παιδείας όπως συμπληρώθηκε με την 100553/Γ2/04-09-2012 εγκύκλιο με θέμα «Χρήση ηλεκτρονικών συσκευών».
- Τον προγραμματισμό της διεξαγωγής των εκλογών των μαθητικών κοινοτήτων και του δεκαπενταμελούς συμβουλίου, σύμφωνα με τις παρ. 10 και 29, άρθρο 3 της Υ.Α. 4094/Γ2/23-09-1986 (ΦΕΚ 619 Β΄).
- Τα δικαιώματα των παιδιών – μαθητών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε

διάσταση ή είναι διαζευγμένοι και ο ένας από τους δυο δεν ασκεί την επιμέλειά τους με βάση την εγκύκλιο Φ.7/517/127893/Γ1/13-10-2010 ¹⁹.

Αριθμός μαθητών ανά τμήμα στο Γενικό Λύκειο

Για τον αριθμό μαθητών ανά τμήμα στα Γυμνάσια και στα Γενικά Λύκεια ισχύει η Κοινή Υπουργική Απόφαση 129818/Γ2/16-09-2013 (ΦΕΚ 2451 Β'). Για τα Ιδιωτικά σχολεία ισχύει η ίδια υπουργική απόφαση ως προς το μέγιστο αριθμό των μαθητών ανά τμήμα, πρέπει όμως ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα να είναι και μικρότερος, εάν αυτό εμφανίζεται στο Δελτίο Ελέγχου του ΕΟΠΠΕΠ, κατά τη διαδικασία χορήγησης της ισχύουσας άδειας του σχολείου.

Αξιολόγηση

Στην αρχή του σχολικού έτους και μέσα στις δύο πρώτες εβδομάδες από την έναρξη των μαθημάτων διεξάγονται υποχρεωτικά στην Α' τάξη διαγνωστικές δοκιμασίες στα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα, Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, Άλγεβρα, Γεωμετρία, Φυσική, Χημεία και Ξένες Γλώσσες. Στις επόμενες τάξεις οι διαγνωστικές δοκιμασίες είναι προαιρετικές.

Για την αξιολόγηση του μαθητή κατά τετράμηνο ο διδάσκων λαμβάνει υπόψιν του:

- Το βαθμό συμμετοχής του μαθητή στη διδακτική διαδικασία.
- Το ενδιαφέρον και τη συνέπεια του μαθητή για το συγκεκριμένο μάθημα.
- Τις επιδόσεις του στις γραπτές δοκιμασίες.
- Τις εργασίες που ολοκληρώνει στο σπίτι ή το σχολείο.
- Τον ατομικό φάκελο του μαθητή, αν υπάρχει.

Βαθμολογική Κλίμακα

Η βαθμολογική κλίμακα, με βάση την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των μαθητών σε όλα τα μαθήματα, είναι 0 – 20 και λεκτικώς προσδιορίζεται με τους χαρακτηρισμούς:

Κακώς	0 – 5
Ανεπαρκώς	5,1 – 9,4
Σχεδόν καλώς	9,5 – 13
Καλώς	13,1 – 16
Λίαν καλώς	16,1 – 18
Άριστα	18,1 – 20

¹⁹ Προγραμματισμός εκπαιδευτικού έργου για τα Γυμνάσια και τα ΓΕ.Λ. για το σχ. έτος 2016-2017.
<https://www.minedu.gov.gr/gymnasio-m-2/sxolika-nea-gymn/21667-16-06-16-programmatismos-ekpaideftikoy-ergou-gia-gymnasia-kai-ge-l-gia-to-sx-etos-2016-2018>

Οι προφορικοί βαθμοί της αξιολόγησης των μαθητών δίνονται σε ακέραιους αριθμούς. Ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) των προφορικών βαθμολογιών των δύο τετραμήνων αποτελεί τον ετήσιο προφορικό βαθμό του μαθητή σε κάθε μάθημα και δίνεται με προσέγγιση δεκάτου.

Εξετάσεις του Γενικού Λυκείου

Οι γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις στα Γενικά Λύκεια διεξάγονται μετά τη λήξη των μαθημάτων περίπου στα τέλη του Μαΐου και έχουν δίωρη διάρκεια. Περιλαμβάνουν όλα τα διδασκόμενα μαθήματα εκτός των μαθημάτων της Ερευνητικής Εργασίας και της Φυσικής Αγωγής. Τα θέματα διατυπώνονται με τη συνεργασία των καθηγητών που διδάσκουν το ίδιο μάθημα και συνυπογράφονται από τον Διευθυντή του σχολείου σε εξεταστέα ύλη που δεν μπορεί να είναι λιγότερη από το μισό και περισσότερη από τα 2/3 της διδακτέας. Η εξεταστέα ύλη για τα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων Γενικού Λυκείου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Τα γραπτά των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων διορθώνονται και βαθμολογούνται από τον καθηγητή, ο οποίος δίδαξε το αντίστοιχο μάθημα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και γίνεται στην βαθμολογική κλίμακα 0–100 με ακέραιους μόνο αριθμούς. Ο τελικός βαθμός του γραπτού δοκιμίου ανάγεται στην κλίμακα 0–20 και γράφεται ως δεκαδικός με προσέγγιση δεκάτου.

Τα θέματα και η βαθμολόγηση των μαθημάτων που εξετάζονται οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου (Εγκύκλιος Φ251/63675/Α5/13-4-2017) για την πρόσβαση τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση διεξάγεται με τρόπο, ώστε να διαφυλαχθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό το αδιάβλητο των εξετάσεων.

Προαγωγή, απόλυση και απόρριψη μαθητών

Για την προαγωγή των μαθητών στην Α΄ και Β΄ τάξη του Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου απαιτείται γενικός μέσος όρος τουλάχιστον εννέα και πέντε δέκατα (9,5), ο οποίος προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών ετήσιας επίδοσης του μαθητή όλων των γραπτώς εξεταζόμενων μαθημάτων συμπεριλαμβανομένου και του μαθήματος της Ερευνητικής Εργασίας, όπου αυτό διδάσκεται. Διαφορετικά παραπέμπονται σε ειδική εξεταστική περίοδο τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους με τον τρόπο και τη διαδικασία των προαγωγικών ή απολυτηρίων εξετάσεων στα μαθήματα στα οποία ο βαθμός ετήσιας επίδοσής τους είναι μικρότερος του εννέα και πέντε δέκατα (9,5) και αν δεν επιτύχουν τον γενικό μέσο όρο προαγωγής ή απόλυσης επαναλαμβάνουν τη φοίτησή τους.

Για την απόλυση των μαθητών της Γ΄ Λυκείου και της Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου απαιτείται γενικός μέσος όρος τουλάχιστον εννέα και πέντε δέκατα (9,5), ο οποίος προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών ετήσιας επίδοσης του μαθητή όλων των γραπτώς εξεταζόμενων μαθημάτων. Βαθμός Απολυτηρίου του Γενικού Λυκείου είναι ο γενικός μέσος όρος της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου ή της Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου. Σε

αντίθετη περίπτωση παραπέμπονται σε ειδική εξεταστική περίοδο τον Σεπτέμβριο του ιδίου έτους με τον τρόπο και τη διαδικασία των προαγωγικών ή απολυτηρίων εξετάσεων στα μαθήματα στα οποία ο βαθμός ετήσιας επίδοσής τους είναι μικρότερος του εννέα και πέντε δέκατα (9,5) και αν δεν επιτύχουν τον γενικό μέσο όρο προαγωγής ή απόλυσης επαναλαμβάνουν τη φοίτησή τους ή προσέρχονται στις απολυτήριες εξετάσεις της τελευταίας τάξης το αμέσως επόμενο ή οποιοδήποτε άλλο σχολικό έτος, χωρίς να φοιτήσουν στην αντίστοιχη τάξη και εξετάζονται προφορικά και γραπτά στα μαθήματα και στην ύλη που εξετάζονται οι μαθητές που φοιτούν στη Γ΄ τάξη Ημερησίου ΓΕΛ και στη Δ΄ τάξη Εσπερινού ΓΕΛ το συγκεκριμένο σχολικό έτος.

Όταν ένας μαθητής των δύο πρώτων τάξεων Ημερησίου Γενικού Λυκείου και των τριών πρώτων τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου απορριφθεί σε κλάδο/κλάδους μαθήματος και ο συνολικός του βαθμός στο μάθημα ως μέσος όρος των βαθμών των κλάδων είναι επίσης απορριπτικός, τότε ο μαθητής αυτός παραπέμπεται μόνο στον κλάδο/στους κλάδους του μαθήματος στον οποίον/στους οποίους απέτυχε (Προεδρικό διάταγμα 46, ΦΕΚ 74/τ.Α΄/22-4-2016).

Απολυτήριο με ενδοσχολικές εξετάσεις

Οι πανελλαδικές εξετάσεις έχουν αποσυνδεθεί από τις απολυτήριες εξετάσεις και αφορούν αποκλειστικά την εισαγωγή των υποψηφίων σε πανεπιστημιακά και τεχνολογικά ιδρύματα. Όσοι μαθητές της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δεν επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου 4327/2015 εξετάζονται ενδοσχολικά με γραπτές απολυτήριες εξετάσεις σε όλα τα διδασκόμενα μαθήματα (εκτός από το μάθημα της Φυσικής Αγωγής) σε θέματα των απολυτηρίων εξετάσεων που ορίζονται αποκλειστικά από τον διδάσκοντα/τους διδάσκοντες στο μάθημα και τα γραπτά διορθώνονται από τον οικείο διδάσκοντα.

Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γενικού Λυκείου

Οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου για το σχολικό έτος 2016-17, αφού επιλέξουν ομάδα προσανατολισμού, μπορούν να έχουν πρόσβαση σε Σχολές, τα Τμήματα και οι Εισαγωγικές Κατευθύνσεις Τμημάτων των Πανεπιστημίων, των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, των Τ.Ε.Ι., των Α.Σ.Τ.Ε., των Στρατιωτικών Σχολών, των Σχολών της Αστυνομικής και Πυροσβεστικής Ακαδημίας, καθώς και της Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού που είναι κατανεμημένα σε πέντε (5) Επιστημονικά Πεδία, που ορίζονται ως εξής:

- 1^ο : Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες
- 2^ο: Θετικές και Τεχνολογικές Επιστήμες
- 3^ο: Επιστήμες Υγείας και Ζωής
- 4^ο: Επιστήμες της Εκπαίδευσης
- 5^ο: Επιστήμες Οικονομίας και Πληροφορική.

Εικόνα 1.3: Πανελλαδικώς Εξεταζόμενα Μαθήματα και Συντελεστές Βαρύτητας Μαθημάτων Ανά Ομάδα Προσανατολισμού και Επιστημονικό Πεδίο.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ & ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ [αρ. 3 του ν. 4327/2015 (ΦΕΚ 50Α'/2015) & αρ. 2 της Φ.253/85476/Α5/2015 ΥΑ (ΦΕΚ 995Β'/2015)]			
ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ			
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
10 ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ, ΝΟΜΙΚΕΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (1,3) 2. ΙΣΤΟΡΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (0,7) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 4. ΛΑΤΙΝΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ)		
20 ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ		1. ΦΥΣΙΚΗ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (0,7) 2. ΧΗΜΕΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 4. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (1,3)	
30 ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΖΩΗΣ	1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. ΙΣΤΟΡΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (0,4) 4. ΒΙΟΛΟΓΙΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ) (0,9)	1. ΦΥΣΙΚΗ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. ΧΗΜΕΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (0,7) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 4. ΒΙΟΛΟΓΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (1,3)	1. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. Α.Ε.Π.Π. (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (0,4) 4. ΒΙΟΛΟΓΙΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ) (0,9)
40 ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. ΙΣΤΟΡΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (1,3) 4. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ) (0,7)	1. ΦΥΣΙΚΗ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. ΧΗΜΕΙΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (1,3) 4. ΙΣΤΟΡΙΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ) (0,7)	1. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 2. Α.Ε.Π.Π. (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (1,3) 4. ΙΣΤΟΡΙΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ) (0,7)
50 ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ			1. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (1,3) 2. Α.Ε.Π.Π. (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) 3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 4. Α.Ο.Θ. (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ) (0,7)

Οι υποψήφιοι μπορούν να επιλέξουν μέχρι δύο (2) Επιστημονικά Πεδία.

Πηγή: <https://www.minedu.gov.gr>

Σημείωση: Άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, βάσει του Ν.3699/2008, αφού υποβάλλουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά σύμφωνα με την εγκύκλιο Φ251/ 28322 /Α5/20-2-2017, εξετάζονται με προφορική ή γραπτή εξέταση για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Οι Ομάδες Προσανατολισμού επιτρέπουν την πρόσβαση σε συγκεκριμένα Επιστημονικά Πεδία μετά από τη συμμετοχή των υποψηφίων σε εξετάσεις που διεξάγονται σε πανελλαδικό επίπεδο με θέματα που προκύπτουν αποκλειστικά από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων. Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Εξετάσεων Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, οι υποψήφιοι δηλώνουν μέχρι δύο Επιστημονικά Πεδία και συγκεκριμένα τμήματα ή σχολές των πεδίων αυτών. Όσοι υποψήφιοι επιθυμούν ένα μόνο Επιστημονικό Πεδίο εξετάζονται σε τέσσερα μαθήματα, ενώ όσοι επιθυμούν δύο Επιστημονικά Πεδία τότε εξετάζονται και σε ένα πέμπτο μάθημα Γενικής Παιδείας ή Ομάδας Προσανατολισμού. Για την εισαγωγή στα τμήματα κάθε Επιστημονικού Πεδίου υπολογίζονται τα μαθήματα και οι συντελεστές βαρύτητας που αντιστοιχούν στην Ομάδα Προσανατολισμού όπου ανήκει ο κάθε υποψήφιος για το συγκεκριμένο Επιστημονικό Πεδίο, όπως φαίνεται στην

Εικόνα 1.3. Όλοι οι υποψήφιοι μπορούν να επιλέξουν έναν ή δύο από τους εναλλακτικούς συνδυασμούς μαθημάτων ανά Ομάδα Προσανατολισμού, λαμβάνοντας υπόψη και τα μαθήματα στα οποία υπάρχουν αυξημένοι συντελεστές βαρύτητας, όπως αυτοί καθορίστηκαν στο άρθρο 2 της Υπουργικής Απόφασης με αριθμό Φ.253/85476/Α5/2015 (ΦΕΚ 995 Β'/29-05-2015).

Επαναληπτικές εξετάσεις εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οι υποψήφιοι, για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, μαθητές της Γ' Λυκείου για το σχολικό έτος 2016-17 που λόγω σοβαρού προβλήματος υγείας, είτε λόγω ψυχικής οδύνης συνεπεία θανάτου συγγενούς α' βαθμού εξ αίματος σε ευθεία γραμμή ή β' βαθμού εξ αίματος σε πλάγια γραμμή, ο οποίος επήλθε εντός του μήνα πριν από το μήνα έναρξης των εξετάσεων και μέχρι τη λήξη αυτών, δεν έλαβαν μέρος στην εξέταση ενός ή περισσότερων μαθημάτων κατά τη διάρκεια της τακτικής εξεταστικής περιόδου έχουν το δικαίωμα το Σεπτέμβριο του σχολικού έτους να μετέχουν σε επαναληπτικές εξετάσεις για την εισαγωγή σε σχολές ή Τμήματα ή εισαγωγικές κατευθύνσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Νόμος 4468/28-4-2017, άρθρο 12).

1.4. Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Από τη στιγμή που καθιερώθηκε η υποχρεωτική στοιχειώδης εκπαίδευση τον 19^ο αιώνα, τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης την ανέλαβαν οι κυβερνήσεις όλων των χωρών μέσω των κρατικών εσόδων τους, αφού θεωρούσαν ότι η εκπαίδευση αποτελεί βασικό αγαθό (Ψαχαρόπουλος, 1999). Το σύστημα και το ύψος της χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης διαφέρει από χώρα σε χώρα. Σύμφωνα με το άρθρο 16 του συντάγματος της Ελλάδας όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα στη δωρεάν παιδεία σε όλες τις βαθμίδες της. Στην Ελλάδα, η ροή της χρηματοδότησης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αποτυπώνεται στην παρακάτω Εικόνα 1.4 (Τσαμαδιάς, 2017).

Εικόνα 1.4. Ροή της Χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Οι έννοιες χρηματοδότηση και δαπάνες από πολλούς θεωρούνται όμοιες. Σύμφωνα με την Φυσάκη (2017), ο Bolton (2009) αναφέρει ότι η χρηματοδότηση εξετάζεται σε ένα γενικότερο επίπεδο και αφορά σε βάθος χρόνου, ενώ τα στοιχεία των δαπανών μπορούν να αναλυθούν λεπτομερώς και να αφορούν το τρέχον ή το επόμενο έτος. Τόσο η χρηματοδότηση όσο και οι δαπάνες μπορούν να εξεταστούν εκ των προτέρων (προβλεπόμενη χρηματοδότηση, προϋπολογιζόμενες δαπάνες) ή/και εκ των υστέρων (πραγματική χρηματοδότηση, απολογιστικές δαπάνες).

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης διακρίνεται σε άμεση και έμμεση. Με τον όρο άμεση θεωρείται η χρηματοδότηση που δίνεται από κονδύλια που χορηγούνται από το κράτος μέσω του Ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού, ενώ έμμεση είναι η μορφή της χρηματοδότησης που χορηγείται σε ένα μεγάλο ποσοστό από τα Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Ταμεία σε συνδυασμό με τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα γίνεται μέσω:

- του **Τακτικού Προϋπολογισμού**, ο οποίος καλύπτει δαπάνες που αφορούν λειτουργικές δαπάνες της Δημόσιας Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων (μισθοδοσία του εκπαιδευτικού προσωπικού, βιβλία, κ.α.). Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού του ΥΠΕΠΘ καταγράφονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- ✓ Στην Κεντρική Υπηρεσία

- ✓ Στις Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΕΠΘ (Νομαρχίες/Περιφερειακές Ενότητες)
  - ✓ Στις Γενικές Γραμματείες Περιφερειών για επιχορήγηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Περιφερειακές Ενότητες) για δαπάνες εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων**, το οποίο καλύπτει τις δαπάνες πάγιου κεφαλαίου (αγορά ακινήτων, κατασκευές και επισκευές των κτηρίων και εγκαταστάσεων, προμήθεια και συντήρηση του εξοπλισμού και των εργαστηρίων, κ.α.), τις δαπάνες προετοιμασίας και δημιουργίας νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και γενικότερα τη στήριξη της συνολικής εκπαιδευτικής πολιτικής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009/2010). Το συνολικό ποσό των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την Εκπαίδευση αναλύεται στις ακόλουθες κατηγορίες:
    - ✓ Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους
    - ✓ Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους

Ένα ποσοστό της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση δίνεται μέσω των Περιφερειακών ή των τοπικών Αρχών. Σύμφωνα με το Νόμο 3463/2006²⁰, αρμοδιότητα των Δήμων στο χώρο της εκπαίδευσης είναι η κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων. Η δωρεάν μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πραγματοποιείται από τις Περιφέρειες της χώρας σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 149092/Γ2/24.09.2014 (ΦΕΚ 2545/2014). Το συνολικό ποσό των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), το οποίο διανέμεται ετησίως στους δήμους της χώρας, για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων, καθορίζεται στον κρατικό προϋπολογισμό με βάση την πρόταση τόσο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) όσο και του Υπουργείου Εσωτερικών. Η κατασκευή σχολείων γίνεται με τη χρηματοδότηση από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων είτε από επιδοτήσεις μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων από την εταιρεία Κτιριακές Υποδομές ΑΕ, που είναι ένας ενιαίος κατασκευαστικός φορέας του ελληνικού κράτους, για όλες τις δημόσιες κτιριακές υποδομές και προήλθε από τη συγχώνευση των εταιρειών "Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων" και "Δημόσια Επιχείρηση Ανέγερσης Νοσοκομείων".

Σχολικές επιτροπές

Σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που βρίσκονται στα διοικητικά τους όρια, συνιστώνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές». Η Σχολική Επιτροπή

²⁰ Άρθρο 75 Νόμου 3463/2006 (ΦΕΚ Α 114/30.6.2006)

αποτελείται από 5 έως 15 μέλη, τα οποία μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο. Στα μέλη της επιτροπής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 240 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, περιλαμβάνονται οπωσδήποτε τουλάχιστον δύο διευθυντές, εκ των πέντε αρχαιότερων, των σχολικών μονάδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα, τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος της αντίστοιχης ένωσης γονέων και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει ένωση γονέων, ένας εκπρόσωπος των υφιστάμενων συλλόγων γονέων, κατά προτεραιότητα της μεγαλύτερης σε μέγεθος σχολικής μονάδας και τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, επίσης κατά προτεραιότητα της μεγαλύτερης σε μέγεθος σχολικής μονάδας. Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής είναι ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας ή άλλο αιρετό ή μη μέλος που ορίζεται από αυτούς. Πρόεδρος των Σχολικών Επιτροπών μπορεί να είναι και ο εκάστοτε διευθυντής (ως μη αιρετό μέλος), τον οποίο όμως ορίζει ο Δήμαρχος, ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας (παρ.1 άρθρο 11 Νόμος 2130/1993).

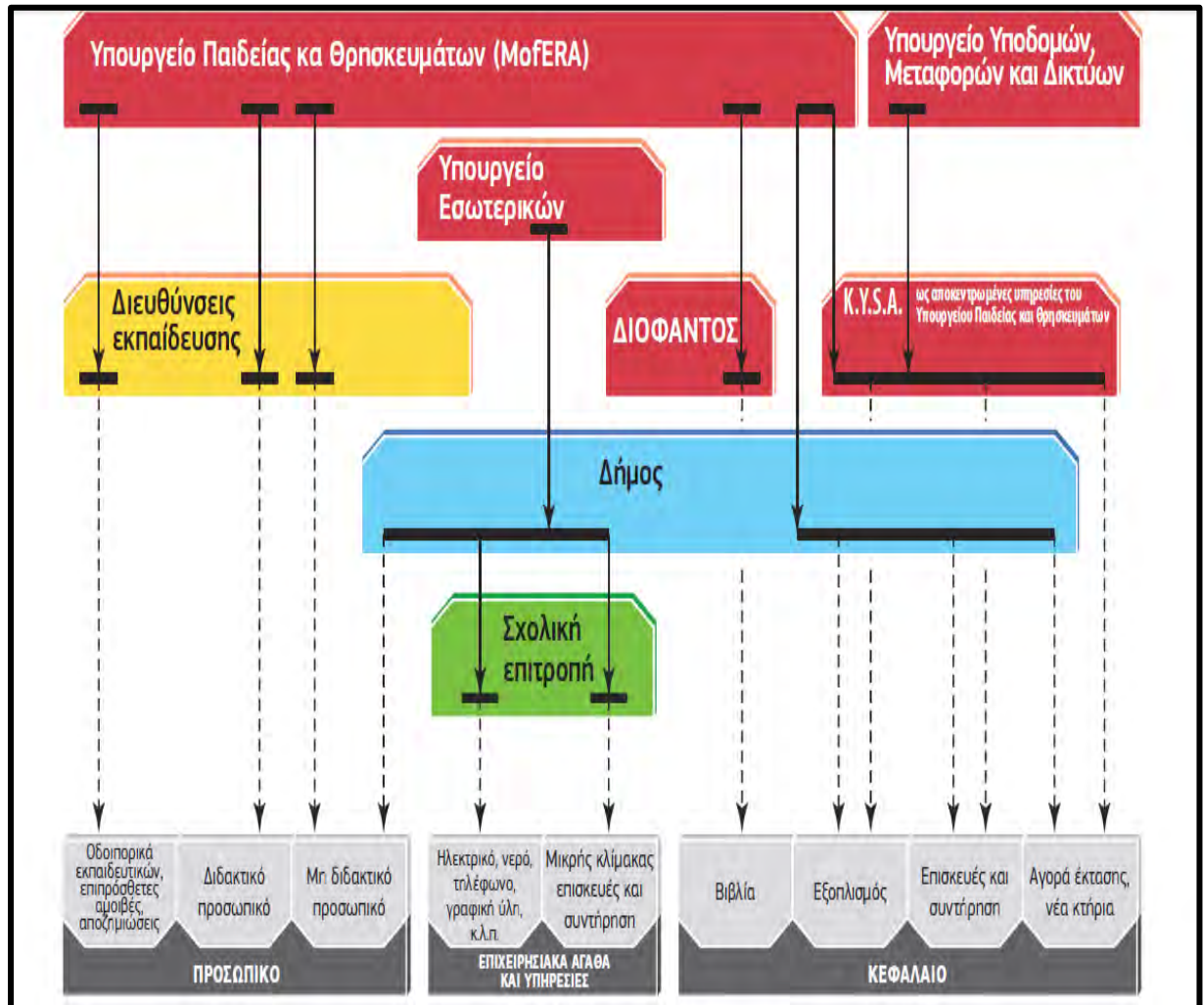
Τα έσοδα των σχολικών επιτροπών προέρχονται από τις επιχορηγήσεις των Δήμων, από προσόδους της σχολικής περιουσίας, από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, από τα έσοδα της εκμετάλλευσης των σχολικών κυλικείων, από κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες και από κάθε άλλη νόμιμη πηγή και αφορούν συντηρήσεις, επισκευές, αμοιβές τρίτων, θέρμανση, φωτισμό, ύδρευση, τηλέφωνο, αποχέτευση, αγορά αναλώσιμων υλικών και άλλα γενικά έξοδα των εκπαιδευτικών μονάδων (Υπουργική Απόφαση 1940/2-2-2018)²¹. Για την κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων και την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων η Σχολική Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τον αριθμό μαθητών, τον αριθμό τμημάτων, τον αριθμό αιθουσών διδασκαλίας, τη λειτουργία γυμναστηρίων, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών κ.λπ., την παλαιότητα των κτιρίων, καθώς και τις ειδικότερες ανάγκες των σχολικών μονάδων.

---

²¹Τροποποίηση της αρ. 8440/2011 (Β' 318) υπουργικής απόφασης «Καθορισμός λειτουργίας των σχολικών επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών».

Η Εικόνα 1.5 που ακολουθεί περιγράφει τη χρηματοδότηση των σχολείων πρωτοβάθμιας και γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σύμφωνα με την έκθεση της Eurydice (2014).

Εικόνα 1.5: Χρηματοδότηση σχολείων Πρωτοβάθμιας και Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης²².

Πηγή: Έκθεση Eurydice, (2014)

²² Έκθεση Eurydice, (2014). Χρηματοδότηση σχολείων. Μηχανισμοί, μέθοδοι και κριτήρια για τη δημόσια χρηματοδότηση στην Ευρώπη.

Στον πίνακα 1.1 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά ο καταμερισμός των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, του Δικτύου Eurymdice και του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Οι δαπάνες της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου έχουν συνυπολογιστεί στις δαπάνες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 31,9% (Eurostat) της δημόσιας δαπάνης δίνεται στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Πίνακας 1.1: Δημόσιες Δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα ²³

Δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση	EUROSTAT 2013 ⁽¹⁾		Δίκτυο EURYDICE 2013 ⁽²⁾		ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2013 ⁽³⁾	
	σε εκ.€	%	σε εκ.€	%	σε εκ.€	%
Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2.502	30,6%	1.710	28,9%	1.568	26,9%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	2.610	31,9%	1.995	33,7%	1.804	30,9%
Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση						
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	1.632	19,9%	1.259	21,3%	970	16,6%
Δαπάνες για εκπαίδευση μη κατηγοριοποιημένες ως προς τη βαθμίδα	3	0,04%	529	8,9%	563	9,6%
Υποστηρικτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης (subsidiary services)	411	5,0%	353	6,0%		
Έρευνας & Ανάπτυξης (R&D) στην εκπαίδευση	570	7,0%				
Μη επιμερισμένες σε κατηγορία δαπάνες εκπαίδευσης (n.e.c.)	461	5,6%	70	1,2%	928	15,9%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	8.189	100,0%	5.916	100,0%	5.832	100,0%
<i>Προκύπτουσες διαφορές μεταξύ COFOG με το δίκτυο EURYDICE και το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ</i>			-2.272,9	-38,4%	-2.357,2	40,4%
<i>Προκύπτουσες διαφορές μεταξύ του δικτύου EURYDICE και του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ</i>					-84,3	1,4%

Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, (2015)

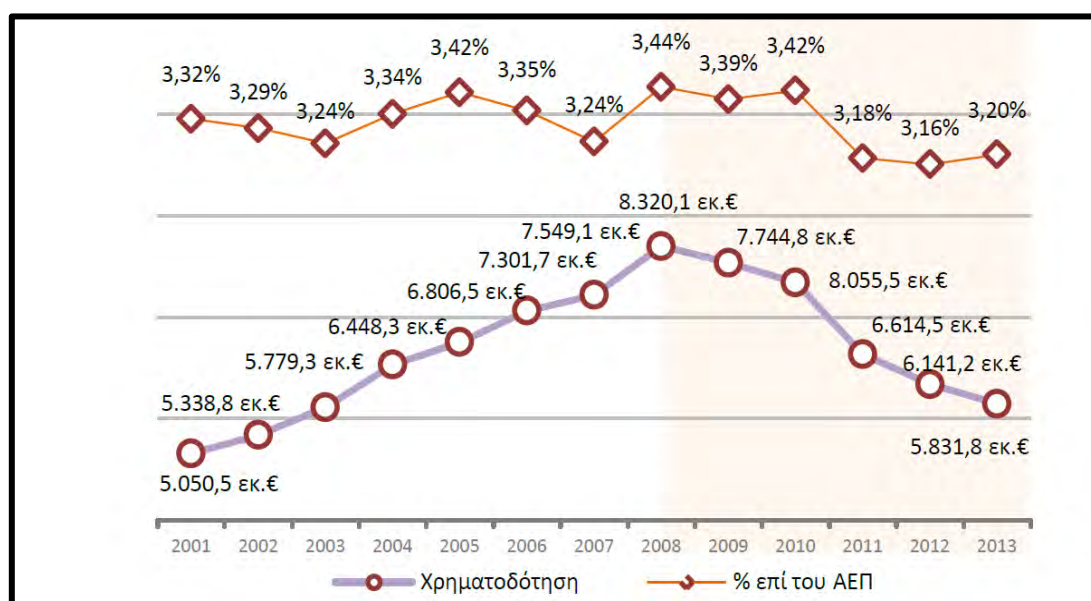
²³Πηγές: EUROSTAT General government expenditure ON EDUCATION (COFOG), EURYDICE “National Sheets on Education Budgets in Europe 2013” Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικός Απολογισμός 2013.

Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ Μάιος 2015.

Στον παρακάτω πίνακα 1.2, παρουσιάζεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση την περίοδο 2001-2013 σε εκατομμύρια € και ως ποσοστό επί του ετήσιου ΑΕΠ. Παρατηρούμε ότι, την περίοδο 2001-2008, οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση αυξάνονταν σημαντικά και από 5.050,5 εκατομμύρια € το 2001 έφτασαν στα 8.320,1 εκατομμύρια € το 2008, με αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,6% περίπου, ενώ την περίοδο 2008-2013 οι δαπάνες άρχισαν να μειώνονται συνεχώς και το 2013 έφτασαν στα 5.831,8 εκατομμύρια € με τον ΑΕΠ να καταγράφει μείωση 7% περίπου την περίοδο αυτή.

Πίνακας 1.2: Σύνολο δημοσίων πληρωμών για την εκπαίδευση σε εκ.€ και ως ποσοστό επί του ετήσιου ΑΕΠ την περίοδο 2001-2013.

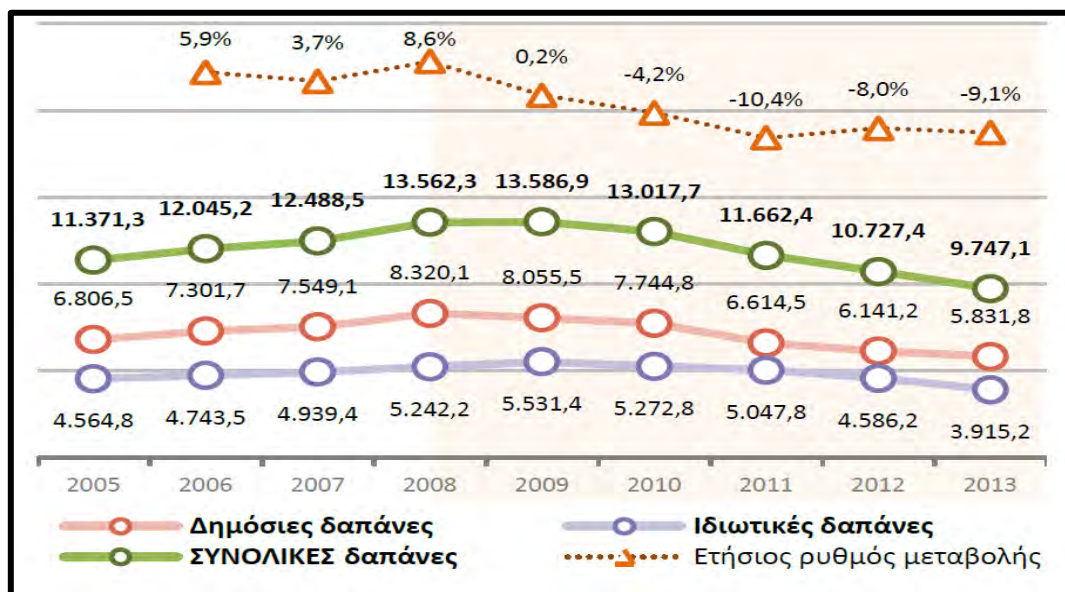

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015. Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Στην Ελλάδα, εκτός από τις Δημόσιες δαπάνες που αφορούν τη δωρεάν εκπαίδευση σημαντικό είναι και το ποσό που δαπανούν τα νοικοκυριά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, όσον αφορά την αγορά βιβλίων, βοηθημάτων, γραφικής ύλης σχεδίου, δίδακτρα σε ιδιωτική εκπαίδευση (αλλά και δίδακτρα για μεταπτυχιακά προγράμματα των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ), δίδακτρα για ξένες γλώσσες, ιδιαίτερα μαθήματα, δίδακτρα για φροντιστήρια εκπαίδευσης, δίδακτρα για μαθήματα Τέχνης και Η/Υ, οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εσωτερικό, οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εξωτερικό (για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στην πλειοψηφία τους), εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.).

Παρακάτω, παρουσιάζεται ο πίνακας 1.3, που περιλαμβάνει τις συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση σε εκατομμύρια € καθώς και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Πίνακας 1.3: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013. Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Υποτροφίες

Υπάρχουν εθνικοί και ιδιωτικοί φορείς που χορηγούν υποτροφίες κυρίως σε φοιτητές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με βάση τις επιδόσεις τους στα μαθήματα, κοινωνικά κριτήρια, κ.α.. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών ΙΚΥ ως Εθνικός Φορέας Υποτροφιών, χορηγεί υποτροφίες αξιολογώντας τις ανάγκες κάθε εποχής, μελετά προσεκτικά, σχεδιάζει, προκηρύσσει και υλοποιεί προγράμματα υποτροφιών, με στόχο την επιβράβευση και ενίσχυση Ελλήνων φοιτητών και αποφοίτων της Ανώτατης Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης αλλά και υπηκόων ξένων κρατών, κατόχων πανεπιστημιακών τίτλων²⁴. Το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και λειτουργεί προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και συγκεκριμένα προάγει την έρευνα και την καινοτομία. Σύμφωνα με το Νόμο 4429/21-10-2016 χρηματοδοτεί ερευνητικά προγράμματα, χορηγεί υποτροφίες για τη διεξαγωγή διδακτορικών διατριβών και μεταδιδακτορικών μελετών, χρηματοδοτεί την αγορά ερευνητικού εξοπλισμού.

²⁴ <https://www.iky.gr/el/iky/istoria-iky>

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί εκπαιδευτικά προγράμματα. Οι κυριότεροι τομείς χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία, η εξομάλυνση των ανισοτήτων και η βελτιστοποίηση των συνθηκών μάθησης για όλους και μέσω των προγραμμάτων Δια βίου Μάθησης να γίνει διασύνδεση της εκπαίδευσης και της απασχόλησης (Καρατζιά, Λαμπρόπουλος, 2006). Μέσω του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, οργανώνονται και υλοποιούνται καινοτόμα και αναπτυξιακά προγράμματα που χρηματοδοτούνται κατά 75% ή 80% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά 25% ή 20% από εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)²⁵. Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 με τη χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως στόχο την έξυπνη ανάπτυξη επενδύοντας στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.

Το πρόγραμμα Erasmus+ στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020 προσφέροντάς τους ευκαιρίες να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έρευνα και καινοτομία με τρεις βασικές προτεραιότητες τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις²⁶.

Με δεδομένο ότι η Ελλάδα διανύει μια περίοδο οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις κατάταξης ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης στις κρατικές δαπάνες για την εκπαίδευση που ανήλθαν στο 4,3 % του ΑΕΠ το 2015, παρουσιάζοντας μείωση από το 4,4 % που ήταν το 2014 και 4,6 % το 2013, ενώ ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν 4,9 % (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

---

²⁵ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/funding-education-33_el

²⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticEUFunding.aspx>

Σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 του Υπουργείου Οικονομικών, στον πίνακα 1.4 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα Ανώτατα Όρια Δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού που προβλέπονται για το Υπουργείο Έρευνας Παιδείας και Θρησκευμάτων για τα έτη 2017-2021. Για το οικονομικό έτος 2017 για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης έχουν εγγραφεί συνολικά 5.133 εκατομμύρια ευρώ επιμερισμένα σε 4.518 εκατομμύρια ευρώ από τον Κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό και σε 615 εκατομμύρια ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Για τα επόμενα έτη προβλέπεται να αυξηθεί η χρηματοδότηση στον τομέα της εκπαίδευσης και το 2021 να κυμανθεί στα 5.404 εκατομμύρια ευρώ.

Πίνακας 1.4. Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δημοσιολογιστική βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2017-2021 (ποσά σε εκατ. ευρώ)²⁷.

Φορείς	2017	2017	2018	2019	2020	2021
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης /4						
Τ.Π.	35	34	44	44	45	44
ΠΔΕ	3	3	16	16	16	16
Ταμειακό Σύνολο	38	37	60	60	61	60
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0	0	0	0	0
Σύνολο κατά ESA	38	37	60	60	61	60
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας						
Τ.Π.	3.149	3.155	3.175	3.247	3.295	3.290
(εκ των οποίων Εξοπλιστικά προγράμματα - ταμειακή βάση)	475	475	510	530	530	530
ΠΔΕ	14	14	12	14	14	14
Ταμειακό Σύνολο	3.163	3.169	3.187	3.261	3.309	3.304
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-106	-360	207	233	187	109
Σύνολο κατά ESA	3.269	3.528	2.980	3.028	3.122	3.195
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων						
Τ.Π.	4.518	4.506	4.626	4.738	4.832	4.849
ΠΔΕ	615	615	565	600	555	555
Ταμειακό Σύνολο	5.133	5.121	5.191	5.338	5.387	5.404
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0	0	0	0	0
Σύνολο κατά ESA	5.133	5.121	5.191	5.338	5.387	5.404

²⁷ Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021. Αθήνα, Μάιος 2017. Υπουργείο Οικονομικών

1.5. Η Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας

Γενικά στοιχεία

Ο Νομός Φθιώτιδας ήταν νομός της Στερεάς Ελλάδας ο οποίος από την 1η Ιανουαρίου του 2011 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας, με τη διοικητική μεταρρύθμιση του Προγράμματος «Καλλικράτης». Μέχρι το 1997, ο νομός περιλάμβανε τις επαρχίες Δομοκού, Λοκρίδος και Φθιώτιδος, οι οποίες καταργήθηκαν με το σχέδιο «Καποδίστριας». Πρωτεύουσα της Φθιώτιδας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι η πόλη της Λαμίας, ενώ ξεχωριστή θέση έχουν τα Καμένα Βούρλα, ο Άγιος Κωνσταντίνος, οι Θερμοπύλες, η Υπάτη, η Στυλίδα και το Πλατύστομο. Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας έχει έκταση 4.441τ.χμ. και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 158.231 κατοίκους. Συνορεύει με τις περιφερειακές ενότητες της Λάρισας στα βόρεια, της Καρδίτσας και της Ευρυτανίας στα δυτικά, της Μαγνησίας στα βορειοανατολικά, της Ευβοίας στα Ανατολικά, της Βοιωτίας και της Φωκίδας στα νότια και της Αιτωλοακαρνανίας στα νοτιοδυτικά. Στα ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο πέλαγος (Ευβοϊκός κόλπος, Μαλιακός κόλπος, Δίαυλο των Ωρεών).

Εικόνα 1.6: Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας

Πηγή: <http://www.hotelsline.gr>

Γεωγραφικά στοιχεία και κλίμα

Ο νομός της Φθιώτιδας έχει έντονο ανάγλυφο και θεωρείται ένας ορεινός νομός, αφού μόνο το 19,9% της συνολικής του έκτασης αποτελείται από πεδινές εκτάσεις.

Πίνακας 1.5: Ποσοστό και έκταση των περιοχών στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας με βάση το ανάγλυφο

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤ. ΧΛΜ
ΗΜΙ-ΟΡΕΙΝΕΣ	42.2%	1.873
ΟΡΕΙΝΕΣ	37.9%	1.685
ΠΕΔΙΝΕΣ	19.9%	882

Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki/>

Στη βόρεια πλευρά του νομού βρίσκεται το βουνό Όθρη (1726μ.) που χωρίζει το νομό Φθιώτιδας με τον νομό Μαγνησίας. Ο Κασιδιάρης ή Ναρθάκι (1011μ.) βρίσκεται δυτικότερα στα σύνορα με το νομό Λάρισας, ενώ πιο δυτικά στα σύνορα με το νομό Καρδίτσας βρίσκεται το βουνό Μαυροράχη (1365μ.). Στη δυτική πλευρά του νομού στα σύνορα με το νομό Ευρυτανίας βρίσκονται τα βουνά Λυκομνήματα (1522μ.), Τυμφρηστός 2315μ., Κοκκάλια (1720μ.), και Οξιά (1926μ.). Στη νότια πλευρά του νομού στα σύνορα με το νομό Φωκίδας βρίσκονται τα βουνά Βαρδούσια (2437μ.), Οίτη (2152μ.) και στα σύνορα με το νομό Βοιωτίας ο Παρνασσός (2457μ.). Βόρεια των Βαρδουσίων στο εσωτερικό του νομού βρίσκονται τα βουνά Γουλινάς (1467μ.) και Αγ. Θεόδωροι (1147μ.). Στη νότια ανατολική πλευρά του νομού παράλληλα με τον Ευβοϊκό κόλπο βρίσκονται τα βουνά Κνημίδα (938μ.), Καλλίδρομο (1399μ.) και Χλωμό (1011μ.).

Ο σημαντικότερος ποταμός του νομού είναι ο Σπερχειός, ο οποίος έχει μήκος 82 χιλιόμετρα, πηγάζει από τον Τυμφρηστό της Ευρυτανίας και εκβάλλει στο Μαλιακό κόλπο. Άλλα ποτάμια που διασχίζουν το νομό είναι ο Ασωπός, Γοργοπόταμος και Βίστρισα (Ίναχος).²⁸

Το κλίμα του νομού είναι μεσογειακό με αρκετές βροχοπτώσεις από τα μέσα του Φθινοπώρου μέχρι το Μάρτιο ενώ οι περιοχές της κοιλάδας του Σπερχειού χαρακτηρίζονται από θερμά, ξηρά καλοκαίρια και ήπιους χειμώνες. Οι ορεινές περιοχές έχουν πιο ψυχρό κλίμα.

²⁸ http://www.pezoporia.gr/pez/routes_region.asp?regID=27&regContent=3

Οικονομία- Τουρισμός

Η οικονομία του νομού Φθιώτιδας βασίζεται κυρίως στη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και την υλοτομία. Διαθέτει εύφορες εκτάσεις, που είναι σε μεγάλο βαθμό αρδευόμενες, και το αγροτικό εισόδημα προέρχεται από δημητριακά, βαμβάκι, ελιές, πατάτες, όσπρια, λαχανικά, φρούτα, ζωοκομικά προϊόντα κλπ. Χαρακτηρίζεται ως μια περιοχή με αναπτυγμένο τουρισμό στις ιαματικές του πηγές (στα Καμένα Βούρλα, στην Υπάτη, στις Θερμοπύλες, στο Πλατύστομο κ.α.) στις παράκτιες ζώνες, στο δίκτυο των ορεινών όγκων, στους αρχαιολογικούς χώρους, στα αρχαιολογικά μουσεία, στα μοναστήρια, κ.α. Η περιοχή του νομού ευνοήθηκε ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια από την εθνική οδό Αθήνας-Λαμίας-Θεσσαλονίκης, η οποία τη διασχίζει και είχε ως αποτέλεσμα την τουριστική ανάπτυξη της παραλιακής ζώνης και τη δημιουργία νέων βιομηχανικών μονάδων.

Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας αποτελείται από επτά (7) δήμους. Στον πίνακα 1.6 που ακολουθεί περιλαμβάνονται οι δήμοι με τις αντίστοιχες έδρες τους, ο πληθυσμός τους σύμφωνα με την απογραφή του 2011 και η συνολική τους έκταση.

Πίνακας 1.6: Δήμοι, Έδρα, Πληθυσμός και Έκταση των Δήμων στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας

	Δήμος	Έδρα	Πληθυσμός (κάτοικοι)	Έκταση (τ.χλμ)
1.	Λαμιέων	Λαμία	75.315	947
2.	Αμφίκλειας – Ελάτειας	Κάτω Τιθορέα	10.922	493,5
3.	Λοκρών	Αταλάντη	19.623	614,8
4.	Δομοκού	Δομοκό	11.495	708
5.	Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένα Βούρλα	12.090	337,3
6.	Στυλίδας	Στυλίδα	12.750	463,9
7.	Μακρακώμης	Σπερχειάδα	16.036	836,6

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή. Απόφαση με αρ. 11247/28-12-12 και Κατάλογο Δήμων της Ελλάδας

1.5.1. Διάρθρωση της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας

Παρακάτω στον πίνακα 1.7 παρουσιάζονται τα είκοσι έξι (26) Γενικά Λύκεια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας ανά Δήμο:

Πίνακας 1.7: Ονόματα σχολικών μονάδων της Ανώτερης Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ανά δήμο στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας.

Δήμος	Γενικά Λύκεια
1. Λαμιέων	1ο 2ο 3ο 4ο 5ο 6ο Υπάτης Λυκειακές Τάξεις στο Γυμνάσιο Μοσχοχωρίου Εκκλησιαστικό Εσπερινό Μουσικό
2. Αμφίκλειας – Ελάτειας	Αμφίκλειας Ελάτειας Κάτω Τιθορέας
3. Λοκρών	Αταλάντης Λιβανατών Μαρτίνου Μαλεσίνας
4. Δομοκού	Δομοκού Λυκειακές Τάξεις στο Γυμνάσιο Ν. Μοναστηρίου
5. Μώλου –Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων Μώλου
6. Στυλίδας	Πελασγίας Στυλίδας
7. Μακρακώμης	Μακρακώμης Σπερχειάδας

Πηγή: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φθιώτιδας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ποιότητα στην εκπαίδευση

Στο κεφάλαιο αυτό ερμηνεύεται η έννοια της ποιότητας γενικά και στη συνέχεια η ποιότητα περιορίζεται στον τομέα της εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται οι δείκτες ποιότητας που χρησιμοποιούνται από διάφορους φορείς και επιπλέον περιγράφονται οι οργανισμοί που προωθούν την ποιότητα στην εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο (ΟΟΣΑ, UNESCO, UNICEF).

2.1. Η έννοια της ποιότητας

Η έννοια της ποιότητας είναι δύσκολο να οριστεί. «Η ποιότητα δεν είναι σταθερό και αναλλοίωτο στοιχείο, αλλά μεταβάλλεται και οι μεταβολές της καθορίζονται από την αναδιοργάνωση των στοιχείων» (Εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος 24). Ετυμολογικά η λέξη ποιότητα προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη ποιότης (ποιός - τι λογής) που σημαίνει: η φύση, η εσωτερική κατάσταση ή η υπόσταση προσώπου ή πράγματος, σε σχέση με την αξία του. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 8402:1996: «ποιότητα είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών μιας οντότητας (ενός προϊόντος ή υπηρεσίας), που της αποδίδουν την ικανότητα να ικανοποιεί εκφρασμένες και συνεπαγόμενες ανάγκες του χρήστη (π.χ. του καταναλωτή)» (Παπακωνσταντίνου, χ.η.).

Όπως αναφέρει ο Μπλάνας (2003), πολλοί σπουδαίοι άνθρωποι έχουν ορίσει την έννοια της ποιότητας. Χαρακτηριστικά ο Deming (1982) υποστηρίζει ότι «ποιότητα είναι η ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη», ο Crosby (1982) ορίζει ότι «ποιότητα είναι η συμμόρφωση του προϊόντος στις απαιτήσεις του πελάτη», ο Taguchi (1986) δηλώνει ότι η «ποιότητα είναι η απώλεια που προξενεί στην κοινωνία ένα προϊόν ή υπηρεσία από τη στιγμή της αποστολής του». Κατά τον Feigenbaum «ποιότητα είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών του προϊόντος και των υπηρεσιών τα οποία έχουν σχέση με το μάρκετινγκ, την τεχνολογία, την κατασκευή και τη συντήρηση μέσω των οποίων το προϊόν ή η υπηρεσία ικανοποιεί τις προσδοκίες του πελάτη» (Ζαβλανός, 2003).

Ο όρος ποιότητα δεν έχει ακριβή σημασιολογική οριοθέτηση. Σύμφωνα με τον Davok (2007) στα οικονομικά και τη διοίκηση η ποιότητα μπορεί να σημαίνει τόσο τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών και των διαδικασιών που εφαρμόζονται για την κατασκευή ή την ανάπτυξη ενός αγαθού ή της υπηρεσίας, καθώς και το βαθμό ικανοποίησης των πελατών για το προϊόν ή την υπηρεσία που αγόρασαν σε σχέση με την αρχική τους προσδοκία.

Η ποιότητα αποτελεί ένα βασικό κριτήριο με το οποίο αξιολογούμε και επιλέγουμε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία. Στο χώρο της βιομηχανίας, της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής των αγαθών υπάρχουν μηχανισμοί που ελέγχουν την ποιότητα και θεωρούνται πως ενέχουν σημαντικό ρόλο στην βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων, όπως είναι: «επιθεώρηση ποιότητας» (quality inspection), «ελέγχου ποιότητας» (quality control), «διασφάλισης ποιότητας» (quality assurance), «βελτίωσης ποιότητας» (quality

enhancement) και «διοίκησης ολικής ποιότητας» (total quality management) (Δαγκλής, 2008).

Έχοντας αναλύσει την έννοια της ποιότητας, θα αποσαφηνίσουμε την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου. Από τη δεκαετία του '80, σύμφωνα με το Νόμο 1566/85 εμφανίζεται στην Ελλάδα ο όρος «εκπαιδευτικό έργο» και άρχισαν να γίνονται προσπάθειες εννοιολογικής οριοθέτησης του Εκπαιδευτικού Έργου. Όπως αναφέρει η Ζουγανέλη και συν. (2007), ο Γκοτοβός όρισε ότι εκπαιδευτικό έργο είναι «το αποτέλεσμα της δράσης του εκπαιδευτικού ή η ίδια η δράση που εκδηλώνεται στο πλαίσιο της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης», ενώ ο Παπακωνσταντίνου (1993) δήλωσε πως εκπαιδευτικό έργο είναι «το σύνολο των ενεργειών προσπαθειών προκειμένου να εκτελεσθεί, να επιτευχθεί ορισμένη εργασία στο χώρο του σχολείου» και πραγματοποιείται σε τρία επίπεδα:

- σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος, ως αποτέλεσμα της λειτουργίας του,
- σε επίπεδο σχολικής μονάδας ή ιδρύματος, ως αποτέλεσμα της δράσης στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου σχολείου,
- σε επίπεδο σχολικής τάξης, ως αποτέλεσμα συντονισμένης δραστηριότητας συγκεκριμένου εκπ/κού.

Το εκπαιδευτικό έργο περιλαμβάνει σε όλους τους παράγοντες που έχουν σχέση με το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, τη σχολική μονάδα, τα διδακτικά μέσα, το έργο του εκπαιδευτικού (εκπαιδευτική νομοθεσία, αναλυτικά Προγράμματα, εκπαιδευτικό και μαθητή).

2.2. Η ποιότητα στην εκπαίδευση

Στην εποχή μας συνεχώς γίνεται αναφορά στην ποιότητα των εκπαιδευτικών οργανισμών και στην ποιότητα της εκπαίδευσης γενικότερα και αυτό οφείλεται κυρίως:

- στις νέες εξελίξεις και στα ερευνητικά δεδομένα στην παιδαγωγική, στην ψυχολογία και στην εκπαιδευτική τεχνολογία κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα,
- στους διαρκώς αυξανόμενους οικονομικούς πόρους που δίδονται στην εκπαίδευση,
- στις απαιτήσεις από μέρους των μαθητών, των γονιών τους και της ευρύτερης κοινωνίας, για βελτίωση της ποιότητας στην παρεχόμενη Εκπαίδευση (Φασουλής, 2001).

Ο Mialaret (2011) θεωρεί ότι η έννοια της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι σύνθετη τόσο ως προς την έκταση όσο και ως προς την κατανόησή της. Θεωρεί ότι η εκπαίδευση είναι θεσμός, είναι ασκούμενη δράση, είναι περιεχόμενα, είναι προϊόντα και εξετάζει την ποιότητά της από διαφορετικές οπτικές με βάση την

έννοια που δίνεται στη λέξη εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι: «Η ποιότητα της εκπαίδευσης, ως ασκούμενη δράση, προκύπτει από τη συμφωνία που υπάρχει ανάμεσα αφενός στις προσδοκίες της κοινωνίας, όπως εκφράζονται στις γενικές στοχεύσεις και στους ιδιαίτερους στόχους, και, αφετέρου, είτε στα χαρακτηριστικά των διαδικασιών δράσης είτε στις ψυχοπαιδαγωγικές μεταβολές των μαθητών» (Mialaret, 2011, σελ. 114).

Σύμφωνα με τον Ματθαίου (2007) «ποιοτική χαρακτηρίζεται η εκπαίδευση που προετοιμάζει το άτομο να μαθαίνει και να προσαρμόζεται δια βίου σε μια κοινωνία υψηλής διακινδύνευσης, να διαχειρίζεται την πληροφορία, τον κίνδυνο και τις διαπροσωπικές του σχέσεις, να καινοτομεί και να παράγει. Η εργαλειακή γνώση και οι δεξιότητες αποτελούν, σύμφωνα με την επικρατούσα αντίληψη, την πεμπτουσία της ποιοτικής εκπαίδευσης».

Η έννοια της ποιότητας είναι αρκετά περίπλοκη, σύνθετη και έχει πολλές όψεις. Η ποιότητα της εκπαίδευσης δεν προσδιορίζεται για πάντα. Ο Mialaret (2011) θεωρεί ότι ο παιδαγωγός πρέπει να προσπαθεί καθημερινά να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης, γιατί τα αντικειμενικά δεδομένα (πιστώσεις, εξοπλισμός, κτηριακές εγκαταστάσεις) δεν αρκούν για να φτάσει η ποιότητα της εκπαίδευσης σε κάποιο επίπεδο. Υποστηρίζει ότι: « τους ασφαλείς δείκτες που θα μας επιτρέψουν να δώσουμε στις αξιολογικές μας κρίσεις την αντικειμενικότητα που αρμόζει σε κάθε επιστημονική ανάλυση πρέπει να τους αναζητήσουμε στη διαρκή δημιουργική πρακτική του παιδαγωγού, στις προσπάθειές του να προσαρμόσει όσο το δυνατόν καλύτερα τη δράση του στις πραγματικότητες είτε των παιδιών, είτε του περιβάλλοντός, είτε της κοινωνίας» (Mialaret, 2011, σελ. 123).

Σε μία έρευνα που παρουσιάστηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο²⁹ (2008) για την αξιολόγηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ορίστηκε με τρεις τρόπους η ποιότητα στην εκπαίδευση. Με βάση την ανθρωποπλαστική της διάσταση και την αποτελεσματικότητά της η εκπαίδευση θεωρείται ποιοτική, όταν συμβάλλει στην πνευματική καλλιέργεια του ατόμου, στην ηθική του ανάταση και στην ανάπτυξη ολοκληρωμένης προσωπικότητας και ακέραιου χαρακτήρα. Με βάση την ποιότητα του τελικού αποτελέσματος, στηριζόμενη στην κατάκτηση των άμεσα ορατών στόχων του σχολείου επισημαίνοντας ότι η προσέγγιση αυτή υποβαθμίζει το ρόλο του σχολείου και δεν παρέχει πολλές πληροφορίες για το ποιοι παράγοντες διαμόρφωσαν το τελικό αποτέλεσμα και τέλος, με βάση το βαθμό ικανοποίησης των γονέων και της αγοράς εργασίας, θεωρώντας ως ποιοτικό ό,τι ο αποδέκτης του εκπαιδευτικού αγαθού θεωρεί ότι ικανοποιεί τις ανάγκες του.

Σύμφωνα με τον Δαγκλή (2008) η ποιότητα της εκπαίδευσης είναι μια σύνθετη και ιδεολογικά φορτισμένη έννοια η οποία αλλάζει ανάλογα με τις κοινωνικές και ιστορικές συγκυρίες, τις ιδεολογικές και πολιτικές επιλογές και τους

---

²⁹ Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. <http://repository.edulll.gr/83>

στρατηγικούς στόχους που επιδιώκονται κάθε φορά. Κάποιοι τη διαβαθμίζουν με βάση τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών και την πρακτική της αποτελεσματικότητα και κάποιοι άλλοι θεωρούν ότι πρέπει να γίνεται λόγος για ποιότητα στην εκπαίδευση με βάση τις απαιτήσεις που έχουν οι διάφορες ομάδες που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως είναι οι μαθητές, οι δάσκαλοι, οι γονείς, η ευρύτερη κοινωνία, η αγορά εργασίας, η ακαδημαϊκή κοινότητα, οι εθνικές κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί.

2.3. Δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση

Σε ένα κόσμο διαρκών αλλαγών και υψηλών απαιτήσεων στόχος όλων θα πρέπει να είναι η βελτίωση της λειτουργίας των σχολικών μονάδων και η διεξαγωγή μετρήσεων που να υποστηρίζουν τη βελτίωση της ποιότητας στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς, στο αναλυτικό πρόγραμμα, στα σχολικά εγχειρίδια, στις κτηριακές υποδομές κ.α. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται οι δείκτες ποιότητας.

Οι δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση χαρακτηρίζονται ως ένα εργαλείο αποτίμησης και μέτρησης της ποιότητας του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου. Αξιοποιούνται σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής και ιδιαίτερα στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Διεθνείς Οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ, η UNESCO αλλά και μεμονωμένα κράτη όπως ΗΠΑ, Γαλλία, Μ. Βρετανία συζητούσαν για την ποιότητα στην εκπαίδευση από τη δεκαετία του '70. Από την αρχή της δεκαετίας του '90, η αξιολόγηση και η ποιότητα της εκπαίδευσης άρχισαν να αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο της Ευρώπης και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας) ενισχύουν το ρόλο τους και παρεμβαίνουν στα εκπαιδευτικά δρώμενα (Βαβουράκη και συν., 2007).

Όπως αναφέρουν οι Καρατζιά- Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος (2006), οι ερευνητές του χώρου της εκπαίδευσης (το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Καινοτομίας CERI, 1998; οι Ladd & Walsh, 2001) εισηγούνται την δημιουργία δεικτών ποιότητας στην εκπαίδευση για να συλλέξουν πληροφορίες που αφορούν:

- τις παραμέτρους του συστήματος οι οποίοι σχετίζονται με τα επιθυμητά αποτελέσματα και μπορούν να βοηθήσουν άτομα που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική πολιτική αλλά και στην κοινωνία να θέσουν υψηλούς στόχους για το μέλλον της εκπαίδευσης,
- τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός συστήματος και να βοηθήσουν τα άτομα που διαμορφώνουν την εκπαιδευτική πολιτική, τους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη της εκπαίδευσης να κατανοήσουν τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος και να εξετάσουν τις επιπτώσεις των αλλαγών που σημειώνονται,

- την εκπαιδευτική πολιτική και τους φορείς χάραξης πολιτικής και έχουν τη διάθεση, μέσα από ειδικές δράσεις και πρακτικές, να δοκιμάζουν αλλαγές.

Επίσης, άλλοι ερευνητές του χώρου της εκπαίδευσης (το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Καινοτομίας CERI, 1998; Oakes, 1986) θεωρούν ότι οι δείκτες ποιότητας:

- θα πρέπει να προσδιορίζουν εκείνες τις παραμέτρους και τα στοιχεία της εκπαίδευσης που εντοπίζονται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα
- να παρέχουν μετρήσεις διαχρονικές, ώστε να μπορούν να εξετάζονται οι τάσεις της κάθε εποχής
- να είναι αναγνωρίσιμοι και κατανοητοί από όλους
- να εκπονούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων
- να διατυπωμένοι έτσι, ώστε τα στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν να είναι έγκυρα και αξιόπιστα (Κατσίλλης, 2006, σπ. α. Καρατζιά- Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006)

Παρακάτω παρουσιάζονται οι δείκτες ποιότητας που χρησιμοποιούνται από:

- την Ευρωπαϊκή Ένωση
- το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- το Υπουργείο Παιδείας και το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
- το Υπουργείο Παιδείας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- άλλες επιστημονικές μελέτες

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να παρέχει εκσυγχρονισμένη και ποιοτική εκπαίδευση βασισμένη στις ανάγκες και στις φιλοδοξίες των Ευρωπαίων πολιτών. Έτσι, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκπονήθηκε η Ευρωπαϊκή Έκθεση (2000) για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης: «δεκαέξι δείκτες ποιότητας», με σκοπό να προωθηθεί η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα κράτη της ένωσης και να διευκολυνθεί η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο. Οι δείκτες και τα σημεία αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν στην έκθεση επέτρεψαν τον προσδιορισμό των ακόλουθων πέντε προκλήσεων:

- η πρόκληση της γνώσης
- η πρόκληση της αποκέντρωσης
- η πρόκληση των πόρων
- η πρόκληση της κοινωνικής ένταξης

- η πρόκληση των στοιχείων και της συγκρισιμότητας³⁰

Οι δεκαέξι δείκτες ποιότητας αναφέρονται στους παρακάτω τέσσερις τομείς:

- Επιδόσεις των μαθητών σε επτά (7) συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα
- Επιτυχία και μετάβαση
- Παρακολούθηση της σχολικής Εκπαίδευσης
- Πόροι και δομές

Στον παρακάτω Πίνακα 2.1 παρουσιάζονται οι δεκαέξι δείκτες ποιότητας για την εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πίνακας 2.1: Δεκαέξι δείκτες ποιότητας για την εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κατηγορία	Δείκτες
A. Επιδόσεις	1. Μαθηματικά 2. Αναγνωστικές Ικανότητες 3. Θετικές Επιστήμες 4. Τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) 5. Ξένες γλώσσες 6. Ικανότητα του μανθάνειν 7. Αγωγή του πολίτη
B. Επιτυχία και Μετάβαση	8. Εγκατάλειψη του σχολείου 9. Ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 10. Συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
Γ. Παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης	11. Αξιολόγηση και οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης 12. Συμμετοχή των γονέων
Δ. Πόροι και δομές	13. Εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών 14. Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση 15. Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή 16. Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή

Πηγή: Ευρωπαϊκή Έκθεση του Μαΐου 2000, για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης: δεκαέξι δείκτες ποιότητας-έκθεση με βάση τις εργασίες της ομάδας εργασίας «Δείκτες ποιότητας».

Συμβάλλοντας στη στρατηγική της Λισαβόνας οι υπουργοί Παιδείας υιοθέτησαν κοινούς στόχους για τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και ένα πρόγραμμα εργασίας για την επίτευξη των στόχων αυτών, το οποίο είναι γνωστό ως πρόγραμμα «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Προτάθηκε στο μέλλον οι δείκτες και τα σημεία αναφοράς να διαρθρώνονται με βάση τους οκτώ βασικούς τομείς πολιτικής.

³⁰ Ευρωπαϊκή Ένωση. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac11063>

Οι τομείς αυτοί είναι:

1. Περισσότερη ισότητα στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση.
2. Προώθηση της αποδοτικότητας στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση.
3. Πραγμάτωση της διά βίου μάθησης.
4. Βασικές ικανότητες των νέων.
5. Εκσυγχρονισμός της σχολικής εκπαίδευσης.
6. Εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (διαδικασία της Κοπεγχάγης).
7. Εκσυγχρονισμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διαδικασία της Μπολόνια).
8. Απασχολησιμότητα.

Στον Πίνακα 2.2 που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά οι είκοσι δείκτες που χρησιμοποιούνται για να εξεταστεί η πρόοδος όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση.

Πίνακας 2.2: Είκοσι βασικοί δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση.

ΔΕΙΚΤΕΣ
1. Συμμετοχή στην Προσχολική Εκπαίδευση
2. Εκπαίδευση Ειδικών Αναγκών
3. Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο
4. Γραμματισμός στην Ανάγνωση, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες
5. Γλωσσικές Δεξιότητες
6. Δεξιότητες Τ.Π.Ε.
7. Ικανότητα του πολίτη
8. Δεξιότητες μεθοδολογίας της μάθησης
9. Ποσοστά ολοκλήρωσης της ανώτερης βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από τους νέους
10. Διαχείριση σχολείου
11. Σχολεία ως πολυλειτουργικά τυπικά κέντρα μάθησης
12. Επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών
13. Διαστρωμάτωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
14. Απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
15. Διακρατική Κινητικότητα σπουδαστών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
16. Συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση
17. Δεξιότητες ενηλίκων
18. Μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού
19. Επενδύσεις για την εκπαίδευση και την κατάρτιση
20. Αποδόσεις των επενδύσεων στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση

Πηγή: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2007)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Το Τμήμα Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού έργου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου εφαρμόζοντας ένα πιλοτικό πρόγραμμα το 1998 κατέγραψε έναν οδηγό αυτό-αξιολόγησης της σχολικής μονάδας θεωρώντας ότι η αξιολόγηση αποτελεί μια βασική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος με στόχο (Καρατζιά – Σταυλιώτη Ε., & Λαμπρόπουλος, Χ., 2006):

- τη βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου
- την αναβάθμιση της σχολικής μονάδας
- την ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού, έχοντας ως απώτερο σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Στον Πίνακα 2.3 που ακολουθεί παρουσιάζονται είκοσι (20) δείκτες που περιγράφουν της βασικές θεματικές περιοχές του εκπαιδευτικού έργου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και είναι χωρισμένοι σε επτά (7) θεματικές περιοχές: Διαθέσιμα Μέσα-Πόροι, Πρόγραμμα Σπουδών-Βιβλία, Προσωπικό Σχολείου, Διοίκηση, Κλίμα-Σχέσεις Συνεργασίες, Διδακτική Μαθησιακή Διαδικασία, Εκπαιδευτικά Επιτεύγματα.

Πίνακας 2.3: Δείκτες έκφρασης των παραμέτρων για τις οποίες πρέπει να δείκτες ποιότητας σε περιπτώσεις αυτό-αξιολόγησης της σχολικής μονάδας.

Μαθητικό Δυναμικό: Κοινωνικά και Πολιτισμικά Χαρακτηριστικά	Χαρακτηριστικά του Κοινωνικού και Πολιτισμικού Πλαισίου (Τοπικό-Περιφερειακό-Εθνικό)
Θεματικές Περιοχές	Δείκτες Ποιότητας του Εκπαιδευτικού Έργου
1. Διαθέσιμα Μέσα-Πόροι	Κτίριο, Χώροι, Εξοπλισμός Οικονομικοί Πόροι
2. Πρόγραμμα Σπουδών-Βιβλία	Πρόγραμμα Σπουδών Σχολικά Βιβλία-Οδηγίες
3. Προσωπικό Σχολείου	Διδακτικό Προσωπικό Διοικητικό-Ειδικό Επιστημονικό- Βοηθητικό Προσωπικό
4. Διοίκηση	Συντονισμός Σχολικής Ζωής Διαμόρφωση, Εφαρμογή Σχολικού Προγράμματος Αξιοποίηση Μέσων Πόρων
5. Κλίμα-Σχέσεις Συνεργασίες	Σχέσεις Εκπαιδευτικών μεταξύ τους και με το Υπόλοιπο Προσωπικό Σχέσεις Εκπαιδευτικών, Μαθητών και Μαθητών μεταξύ τους Σχέσεις Σχολείου- Γονέων/Κηδεμόνων Σχέσεις Σχολείου με Εκπ/κούς Θεσμούς, Τοπική και Ευρύτερη Κοινωνία

6. Διδακτική Μαθησιακή Διαδικασία	Ποιότητα της Διδασκαλίας Ποιότητα της Μάθησης Λειτουργία της Αξιολόγησης
7. Εκπαιδευτικά Επιτεύγματα	Φοίτηση-Ροή-Διαρροή των Μαθητών Επίδοση-Πρόοδος των Μαθητών Ατομική και Κοινωνική Ανάπτυξη των Μαθητών Κατευθύνσεις των Μαθητών

Πηγή: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (1999). Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ιωσήφ Σολομών

Υπουργείο Παιδείας και Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στο πλαίσιο αποτίμησης της ποιότητας και με βάση την Υπουργική Απόφαση 30972/Γ1/05.03.2013, πραγματοποιήθηκε σε όλες τις σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων της γενικής εκπαίδευσης της χώρας το σχολικό έτος 2013-14 η «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου- Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» με φορέα υλοποίησης το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Διαμορφώθηκε το ακόλουθο πλαίσιο 15 δεικτών ποιότητας έχοντας ως στόχο τη βελτίωση και τη ποιοτική αναβάθμιση όλων των διαστάσεων και των παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας και περιλάμβανε:

- την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου,
- τον προγραμματισμό δράσεων βελτίωσης,
- την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων,
- την αξιολόγηση και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δράσεων

Στον Πίνακα 2.4 παρουσιάζονται οι τομείς και οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου (Έργο ΥΠΑΙΘΠΑ / ΙΕΠ, 2012).

Πίνακας 2.4: Η Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας – Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης

Τομείς	Δείκτες
A. ΔΕΔΟΜΕΝΑ	
1. Μέσα και Πόροι	1.1. Σχολικός χώρος, υλικοτεχνική υποδομή και οικονομικοί πόροι 1.2. Στελέχωση σχολείου
B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	
2. Ηγεσία, Διοίκηση και Οργάνωση του Σχολείου	2.1. Οργάνωση και συντονισμός της σχολικής ζωής 2.2. Διαχείριση και αξιοποίηση μέσων και πόρων 2.3. Αξιοποίηση, υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
3. Διδασκαλία και Μάθηση	3.1. Ανάπτυξη και εφαρμογή διδακτικών πρακτικών 3.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή παιδαγωγικών πρακτικών και πρακτικών αξιολόγησης των μαθητών
4. Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο	4.1. Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών-μαθητών και μεταξύ των μαθητών 4.2. Σχέσεις του σχολείου με γονείς και συνεργασίες με εκπαιδευτικούς - κοινωνικούς φορείς

5. Προγράμματα, Παρεμβάσεις και Δράσεις Βελτίωσης	5.1. Εκπαιδευτικά προγράμματα και καινοτομίες, υποστηρικτικές και αντισταθμιστικές παρεμβάσεις 5.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων δράσης για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου
6. Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα	6.1. Φοίτηση και διαρροή των μαθητών 6.2. Επιτεύγματα και πρόοδος των μαθητών 6.3. Ατομική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών
Γ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
7. Αποτελέσματα του Σχολείου	7.1. Επίτευξη των στόχων του σχολείου

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υπ. Απόφαση 30972/Γ1/05.03.2013)

Δείκτες ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Το Υπουργείο Παιδείας με το Νόμο 3374/2005 θεσμοθετεί τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Τις διαδικασίες αξιολόγησης των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης συντονίζει και υποστηρίζει σε εθνικό επίπεδο η ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση» (Α.ΔΙ.Π), η οποία έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων της. Για την αξιολόγηση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της έρευνας και διδασκαλίας, των σπουδών και των λοιπών υπηρεσιών που παρέχονται από τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης χρησιμοποιούνται γενικώς αναγνωρισμένα και αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία εκφράζονται με αντίστοιχους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες. Τα κριτήρια και οι δείκτες αξιολόγησης παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.5:

Πίνακας 2.5: Κριτήρια και δείκτες αξιολόγησης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ
A. Ως προς την ποιότητα του διδακτικού έργου	η αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού η ποιότητα της διδακτικής διαδικασίας η οργάνωση και η εφαρμογή του διδακτικού έργου τα εκπαιδευτικά βοηθήματα, τα μέσα και οι υποδομές η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών η αναλογία και η συνεργασία μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων το επίπεδο και η επικαιρότητα των παρεχόμενων γνώσεων η σύνδεση της έρευνας με τη διδασκαλία η κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών ή σπουδαστών.
B. Ως προς την ποιότητα του ερευνητικού έργου	η προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής μονάδας οι επιστημονικές δημοσιεύσεις οι ερευνητικές υποδομές τα ερευνητικά προγράμματα η αποτελεσματικότητα του ερευνητικού έργου η πρωτοτυπία της έρευνας η αναγνωρισιμότητα της έρευνας από τρίτους οι ερευνητικές συνεργασίες οι διακρίσεις και η επιβράβευση της έρευνας η συμμετοχή των φοιτητών ή σπουδαστών στην έρευνα.
	ο βαθμός ανταπόκρισης του προγράμματος σπουδών στους στόχους της ακαδημαϊκής μονάδας και στις απαιτήσεις της κοινωνίας

Γ. Ως προς την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών	η συνεκτικότητα και η λειτουργικότητα του προγράμματος σπουδών ο συντονισμός της ύλης των μαθημάτων η ορθολογική οργάνωση των εκπαιδευτικών θεσμών το εξεταστικό σύστημα η υποστήριξη από διαθέσιμες εκπαιδευτικές υποδομές.
Δ. Ως προς την ποιότητα των λοιπών υπηρεσιών	η αποτελεσματικότητα των διοικητικών υπηρεσιών οι υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας οι πάσης φύσεως υποδομές η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των οικονομικών πόρων και στη χρήση των υποδομών και του εξοπλισμού οι συνεργασίες με άλλα εκπαιδευτικά ή ερευνητικά ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού, καθώς και με το κοινωνικό σύνολο

Πηγή: Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Άρθρο 3 του Νόμου 3374/2-8-2005.

Άλλες επιστημονικές μελέτες

Ο Βιταντζάκης (2012) σε μια εννεαετή έρευνα και μελέτη που έκανε αναζητώντας την Ποιότητα της Εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (1997-2006) κατέληξε ότι οι βασικοί και επιμέρους παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται η βελτίωση της Ποιότητας του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε κάθε ιδιαίτερο περιβάλλον, είναι οι εκπαιδευόμενοι, οι γονείς και η οικογένεια, οι εκπαιδευτικοί, τα Προγράμματα Σπουδών, η Διοίκηση/Διεύθυνση και το προσωπικό των Σχολικών Μονάδων, η αίθουσα διδασκαλίας και η κτιριακή υποδομή, η υλικοτεχνική υποδομή, οι διαδικασίες, το περιβάλλον και η Κοινωνία (Εικόνα 2.1).

Εικόνα 2.1: Αένας κύκλος των παραγόντων που προσδιορίζουν την Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε κάθε ιδιαίτερο περιβάλλον³¹.

Πηγή: Βιταντζάκης Β.Ν. (2006)

Οι Gray, Griffin and Nasta (2001) θεωρούν πως τέσσερα κριτήρια καθορίζουν την ποιότητα στη εκπαίδευση:

- Προσβασιμότητα
- Διδασκαλία και Μάθηση
- Επιτεύγματα μαθητών
- Εγκυρότητα – Επίτευξη στόχων

Στην εκπαίδευση είναι αναγνωρισμένη η σπουδαιότητα της ποιότητας στα σχολεία και σύμφωνα με τον Ζαβλανό (2003), αφού πρώτα ο εκπαιδευτικός οργανισμός θέσει ως πρώτη προτεραιότητα τον εκπαιδευόμενο θα πρέπει να δημιουργήσει το δικό του σύστημα ποιότητας ανάλογα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις ορίζοντας ως διάφορα κριτήρια ποιότητας τα παρακάτω :

- καλοσυντηρημένα κτίρια, εργαστήρια
- επαρκώς καταρτισμένοι δάσκαλοι και καθηγητές
- βαθμός αποδοχής ηθικών αξιών
- ικανοποιητικά αποτελέσματα εξετάσεων
- εξειδίκευση σε διάφορους τομείς
- υποστήριξη από τους γονείς, τις επιχειρήσεις και την τοπική κοινωνία
- άφθονες πηγές
- χρήση των νέων τεχνολογιών
- δυνατή και ικανή ηγεσία
- προσοχή και ενδιαφέρον για τους μαθητές
- ικανοποιητικό αναλυτικό πρόγραμμα

³¹ Πηγή: Βιταντζάκης Β.Ν. (2006), ό.α., σ.124.

2.4. Οργανισμοί που προωθούν την ποιότητα στην εκπαίδευση

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΟΟΣΑ

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΟΟΣΑ Organisation for Economic Cooperation and Development είναι ένα διεθνής οργανισμός των αναπτυγμένων χωρών ο οποίος εισάγοντας δείκτες παρέχει πληροφορίες για την εκπαιδευτική κατάσταση σε όλο τον κόσμο. Μέσα από την ετήσια έκθεση με τίτλο «Εκπαίδευση με μια ματιά» - «Education at a glance» παρέχει σημαντικά διεθνή (συγκρίσιμα και ποσοτικά) στοιχεία σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης σε πολλές χώρες. Μέσα από γραφήματα και πίνακες που δημοσιοποιεί παρέχει βασικές πληροφορίες για τις εκροές των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους που επενδύονται στην εκπαίδευση, για την πρόσβαση, τη συμμετοχή και την εξέλιξη στην εκπαίδευση, για το μαθησιακό περιβάλλον και γενικότερα για την οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων³².

Ο διεθνής μαθητικός διαγωνισμός PISA (Programme for International Student Assessment) υπό την οργάνωση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του ΟΟΣΑ (Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη) και τη συνεργασία των συμμετεχουσών στην Έρευνα χωρών, διεξάγεται κάθε τρία χρόνια σε περισσότερες από 70 χώρες και έχει ως στόχο την αξιολόγηση του εύρους των γνώσεων και των δεξιοτήτων των μαθητών που βρίσκονται στο τέλος της Υποχρεωτικής τους Εκπαίδευσης, βάσει των οποίων διαμορφώνεται, σε σημαντικό βαθμό, η ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή τους στις σύγχρονα δομημένες κοινωνίες³³. Τα γνωστικά πεδία που διερευνώνται είναι τα Μαθηματικά, οι Φυσικές Επιστήμες και η Κατανόηση Κειμένου. Κάθε συμμετέχουσα χώρα έχει τη δυνατότητα να αντλεί μέσω του Προγράμματος αυτού χρήσιμα στοιχεία για το εκπαιδευτικό της σύστημα, να κατανοεί τα θετικά στοιχεία και τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού της σχεδιασμού. Τα αποτελέσματα του PISA παρατίθενται σε συγκεκριμένες κλίμακες με βάση την κάθε θεματική ενότητα. Οι κλίμακες αυτές χωρίζονται σε επίπεδα (Levels) από 0 έως και 6 και σχετίζονται με ομάδες ερωτήσεων που το επίπεδο δυσκολίας αυξάνει. Το πρώτο επίπεδο εξετάζει την ικανότητα του μαθητή να απαντήσει σωστά σε ερωτήσεις σχετικές με τις πιο βασικές γνώσεις και ικανότητες (στις επιστήμες, στα μαθηματικά και την ανάγνωση) (IOBE, 2011).

UNESCO

Η UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) είναι ένας Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που δημιουργήθηκε το 1945 έχοντας ως σκοπό την

³² <http://www.oecd.org/edu/eag.htm>

³³ <http://www.iep.edu.gr/pisa/>

οικοδόμηση της ειρήνης, την εξάλειψη της φτώχειας, τη διαρκή ανάπτυξη και τον διαπολιτισμικό διάλογο. Η UNESCO θεωρεί ότι η εκπαίδευση αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα για όλους σε όλη τη διάρκεια της ζωής και ότι η πρόσβαση πρέπει να συνδυάζεται με την ποιότητα.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι της UNESCO είναι:

- η υποστήριξη της επίτευξης της εκπαίδευσης για όλους,
- η παροχή παγκόσμιας και περιφερειακής ηγεσίας στην εκπαίδευση,
- να ενισχυθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα παγκοσμίως από την παιδική ηλικία μέχρι τα ενήλικα έτη και
- να ανταποκριθεί στις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις μέσω της εκπαίδευσης³⁴.

UNICEF

Η UNICEF (United Nations International Children 's Emergency Fund) είναι ένα Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά που προσπαθεί να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο ή τις συνθήκες θα μπορούν να απολαμβάνουν του δικαιώματός τους σε μια ποιοτική εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό, η UNICEF υποστηρίζει καινοτόμα προγράμματα και πρωτοβουλίες που επικεντρώνονται στα περισσότερα περιθωριοποιημένα και ευάλωτα παιδιά του κόσμο και βοηθά στην παροχή πρόσβασης σε μια εκπαίδευση φιλική, βασική με υψηλή ποιότητα για όλα τα παιδιά δίνοντας έμφαση στην ισότητα των φύλων και την εξάλειψη των ανισοτήτων. Συνεργάζεται με ένα ευρύ φάσμα τοπικών, εθνικών και διεθνών εταίρων, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι για την εκπαίδευση και την ισότητα των φύλων που τέθηκαν στη Διακήρυξη της Χιλιετίας και τη Διακήρυξη για την Εκπαίδευση για όλους³⁵.

---

³⁴<https://educateachild.org/our-partners-projects/partner/unesco>

³⁵

<https://www.unicef.gr/%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7/%CF%84%CE%BF-%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-unicef/5>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Επισκόπηση Εμπειρικών Μελετών

Στο κεφάλαιο αυτό αποτυπώνεται η επισκόπηση των εμπειρικών μελετών.

Η αποστολή του σχολείου είναι να παρέχει μια αποτελεσματική εκπαίδευση, να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη, να αποκτήσουν τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τα εφόδια που χρειάζονται για να προχωρήσουν στη ζωή τους. Για να αποτιμήσουν τη αποτελεσματικότητα ενός σχολείου οι ερευνητές χρησιμοποίησαν μια σειρά κριτηρίων που επηρεάζουν τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον Τσιάτσιου (2013), ο Ανδρεαδάκης (2010) αναφέρει ότι ο Edmonds (1979) πρώτος παρουσίασε τους πέντε βασικούς παράγοντες της σχολικής αποτελεσματικότητας και είναι οι παρακάτω:

- η ισχυρή ηγεσία του σχολείου
- το σχολικό κλίμα είναι η εγγύηση της μαθησιακής προόδου
- οι υψηλές προσδοκίες για τις μαθητικές επιδόσεις
- το σαφές πλαίσιο αξιολόγησης των μαθητικών επιδόσεων
- η ενίσχυση της απόκτησης βασικών μορφωτικών δεξιοτήτων.

Αργότερα ο Mortimore και οι συνεργάτες του (1995) πρόσθεσαν και νέους παράγοντες όπως είναι (Τσιάτσιου, 2013) :

- η ενθάρρυνση των μαθητών
- το αίσθημα της πειθαρχίας, μέσω της ομαδικότητας
- τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μαθητών
- η συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια
- οι επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών
- το ελκυστικό περιβάλλον εργασίας
- οι κοινοί στόχοι και οράματα
- το μαθησιακό περιβάλλον
- η σκοποθετική διδασκαλία
- θετική ενίσχυση

Η ποιότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται και από το βαθμό αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του εκπαιδευτικού που διδάσκει. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός, πολυσύνθετος και έχει πολλές διαστάσεις. Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην τάξη δεν μεταδίδουν στους μαθητές μόνο γνώσεις και μάθηση αλλά μέσα από τη διδασκαλία και από τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα διαμορφώνουν και την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα των μαθητών.

Διάφοροι ερευνητές (π.χ. Stanberg & Horvath, 1995) καταλήγουν σε τρία βασικά σημεία που σχετίζονται με τη συμπεριφορά και τη δράση του άριστου δασκάλου τα οποία είναι (Γαμουκτσόγλου, 2001):

- Γνώση
- Ικανότητα
- Επίγνωση

Οι άριστοι δάσκαλοι προσφέρουν τη γνώση για καλύτερη αποδοτικότητα, έχουν την ικανότητα να οδηγηθούν στην επιτυχία γρήγορα και χρησιμοποιούν την εμπειρία τους για να φτάσουν σε καινοτομίες και κατάλληλες λύσεις.

Στη σύνοδο των υπουργών Παιδείας στο Δουβλίνο³⁶ το 2004 σχετικά με τη βελτίωση της προσφοράς και της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών επισημάνθηκε ότι, σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει, η ποιότητα της διδασκαλίας επιδρά σημαντικά στη μαθησιακή διαδικασία, ο ρόλος των εκπαιδευτικών συνεχώς μεταβάλλεται καθώς και ότι η επάρκεια εκπαιδευτικών και η ποιότητά τους βελτιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία.

Η διδασκαλία, για να χαρακτηρίζεται ποιοτική θα πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά (Ζαβλανός, 2017, σελ. 75):

- ❖ Να αναγνωρίζει τις ατομικές διαφορές των μαθητών,
- ❖ Να δίνει ευκαιρίες στο μαθητή να είναι δραστήριος, ενεργός με κριτική σκέψη και όχι παθητικός δέκτης,
- ❖ Να δημιουργεί ένα σχολικό περιβάλλον στο οποίο ο μαθητής θα αισθάνεται ευχάριστα και θα μπορεί να προσαρμοστεί,
- ❖ Να ερεθίζει το ενδιαφέρον του μαθητή για μάθηση,
- ❖ Να καθοδηγεί και να παρακινεί τους μαθητές,
- ❖ Να αναγνωρίζει ότι οι μαθητές γίνονται πιο αποτελεσματικοί αν ενδυναμωθούν,
- ❖ Να είναι δημοκρατική και ξεκάθαρη στο τι αναμένει από τους μαθητές,
- ❖ Να επιβραβεύει το μαθητή δίνοντάς του με τον τρόπο αυτό κίνητρα για μάθηση,
- ❖ Να παρέχει γνώσεις και πληροφορίες,
- ❖ Να εντοπίζει και να θεραπεύει ταυτόχρονα τα προβλήματα,
- ❖ Να χρησιμοποιεί την ανατροφοδότηση ως μέσο βελτίωσης της διδασκαλίας,
- ❖ Να γνωρίζει ότι η τιμωρία στέκεται εμπόδιο στη μάθηση και στη συνεργασία.

Υπάρχουν στρατηγικές και μέθοδοι διδασκαλίας που βοηθούν τους μαθητές να προσεγγίζουν τη μάθηση καλύτερα και να γίνεται η εκπαίδευση πιο ποιοτική όπως είναι η διδασκαλία με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και ακουστικών μέσων, η διάλεξη, η συζήτηση, η επίλυση ασκήσεων από το βιβλίο, η συνεργατική μάθηση, η επίλυση προβλήματος, οι προφορικές εκθέσεις, οι γραπτές εκθέσεις, οι ασκήσεις, οι ερωτήσεις, οι ανακαλύψεις, η ανάληψη ρόλου, οι πρακτικές ασκήσεις, το εργαστήριο, οι επισκέψεις, η εργασία στο σπίτι, η ανεξάρτητη μελέτη και η προγραμματισμένη διδασκαλία (Ζαβλανός, 2017, σελ. 108-109).

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ερευνών, σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης, στρέφεται στο μέγεθος των σχολικών μονάδων, στο μέγεθος των σχολικών τμημάτων, στο λόγο των μαθητών ανά εκπαιδευτικό, στην επάρκεια των υποδομών, στην ηλικία του διδακτικού προσωπικού, στις ώρες

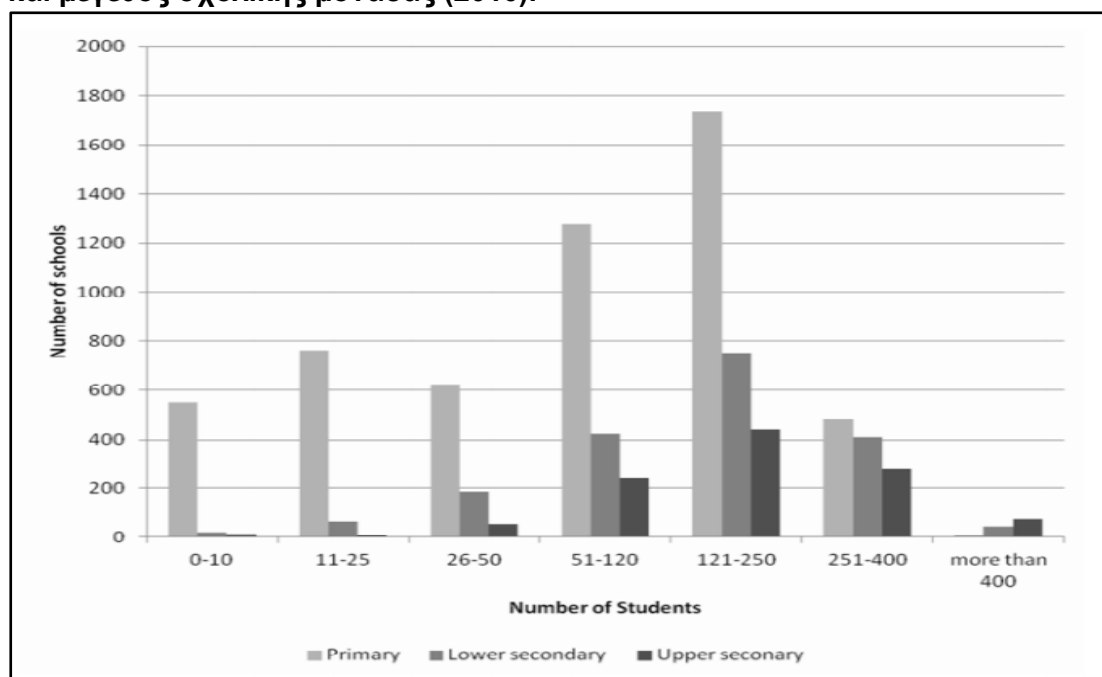
³⁶ <http://oecd.org/dataoecd/58/51/30980841.ppt> Meeting of OECD Education Ministers, Raising the quality of learning for all, Dublin, 18-19 March 2004.

διδασκαλίας των εκπαιδευτικών, στις επιδόσεις των μαθητών στα μαθηματικά, στις φυσικές επιστήμες και σε άλλες δεξιότητες, στο χρόνο διδασκαλίας ανά εκπαιδευτικό έτος, στις αξιολογήσεις PISA, στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης κ.α.. Σύμφωνα με τον Τσαμαδιά (2017) σε ένα μεγάλο πλήθος εμπειρικών μελετών που πραγματοποιούνται οι σημαντικότεροι δείκτες που χρησιμοποιούνται για να προσεγγιστεί η ποσότητα της εκπαίδευσης είναι οι παρακάτω:

- τα ποσοστά των σχολικών εγγραφών
- τα μέσα έτη εκπαίδευσης
- το ποσοστό των ενηλίκων που είναι αναλφάβητοι
- τα χρήματα που δαπανώνται για την εκπαίδευση

Σε έρευνα της ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ (2017) σχετικά με το μέγεθος των σχολικών μονάδων το 2014 στο Ελληνικό Γενικό Λύκειο φάνηκε ότι αντιστοιχούσαν 185,2 μαθητές ανά σχολική μονάδα. Στο Γράφημα 3.1 που ακολουθεί παρουσιάζεται για το έτος 2010 ο αριθμός των σχολικών μονάδων γενικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ανά βαθμίδα και μέγεθος σχολικής μονάδας.

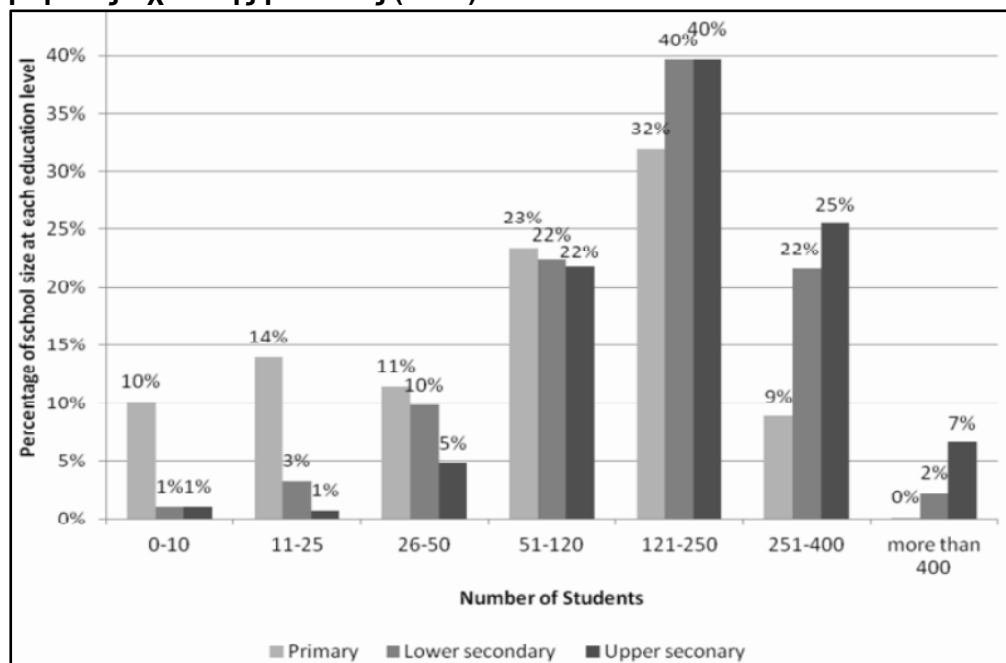
Γράφημα 3.1. Αριθμός σχολικών μονάδων γενικής εκπαίδευσης, ανά βαθμίδα και μέγεθος σχολικής μονάδας (2010).

Πηγή: ΟΟΣΑ (2011)

Όπως φαίνεται στο Γράφημα 3.2, το 40% των σχολείων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα έχουν από 121 μέχρι 250 μαθητές, το 25% έχουν από 251 μέχρι 400 μαθητές και το 7% των Λυκείων έχουν περισσότερους από 400 μαθητές.

Γράφημα 3.2. Ποσοστό σχολείων γενικής εκπαίδευσης, ανά βαθμίδα και μέγεθος σχολικής μονάδας (2010).

Πηγή: ΟΟΣΑ (2011).

Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναλογούν 633 μαθητές ανά Λύκειο, όπως προκύπτει από τη διεθνή έρευνα PISA για το έτος 2009 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, 2012).

Από μια μελέτη στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι Lee και Smith (1997) συμπέραναν ότι οι μαθητές είχαν καλύτερη μάθηση σε μεσαίου μεγέθους σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ο αριθμός των μαθητών ανά σχολική μονάδα κυμαινόταν από 600 έως 900 μαθητές (σε σύγκριση με τα μικρότερα) και μάλιστα ιδιαίτερα στα μεγαλύτερα σε μέγεθος Λύκεια. Μετά από έρευνα σε 254 δημοτικά σχολεία που έκαναν οι Lee και Smith (2000) κατέληξαν πως τα μικρά σε μέγεθος δημοτικά σχολεία είναι καλύτερα και οι δάσκαλοι ήταν πιο πρόθυμοι να διδάξουν σε αυτά. Προσπαθώντας να δώσουν μια ερμηνεία κατέληξαν ότι στα μεγάλα δημοτικά σχολεία οι μαθητές αποκτούν λιγότερες βασικές γνώσεις λόγω της μεγάλης προσφοράς σχολικών επιλογών, οι κοινωνικές σχέσεις είναι απρόσωπες και οι εκπαιδευτικοί δεν είναι πολύ πρόθυμοι να αναλάβουν τόσο μεγάλο μερίδιο ευθύνης. Τα πολύ μικρά δημοτικά σχολεία όμως ίσως να μην είναι ικανά να προσφέρουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών και είναι πιο επιρρεπή στο να υποφέρουν από έναν ή δύο δυσλειτουργικούς εκπαιδευτικούς. Ο Lee κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει ισχυρή ερευνητική βάση για τα αποτελέσματα του σχολικού μεγέθους (Scheerens, Hendriks, Luyten, 2014).

Στο άρθρο 5 της Υπουργικής Απόφασης με αριθμό 10788/2004 σχετικά με την «Έγκριση πολεοδομικών σταθεροτύπων (standards) και ανώτατα όρια πυκνοτήτων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των γενικών πολεοδομικών σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης “ανοικτής πόλης” και των πολεοδομικών μελετών» προβλέπεται ότι, για να είναι βιώσιμη μια σχολική μονάδα Γυμνασίου, θα πρέπει να αποτελείται τουλάχιστον από τρία τμήματα των 35 μαθητών που, σύμφωνα με πληθυσμιακά στατιστικά στοιχεία, αντιστοιχεί σε πληθυσμό 2.100 κατοίκων. Για να είναι βιώσιμη μια σχολική μονάδα Λυκείου θα πρέπει να αποτελείται από μαθητικό δυναμικό τουλάχιστον 105 μαθητών (3 τμήματα των 35 μαθητών) που αντιστοιχεί σε πληθυσμό 2.700 κατοίκων. Είναι εκπαιδευτικά και λειτουργικά η δυνατή συγκρότηση εκπαιδευτικών μονάδων Γυμνασίου και Λυκείου με συνολική ανάπτυξη μαθητικού δυναμικού από 210 μαθητές (6 τμήματα). Η απαραίτητη επιφάνεια που θα πρέπει να αντιστοιχεί σε κάθε μαθητή κυμαίνεται από 7 ως 11 τ.μ..

Σύμφωνα με έρευνα των Σταυρομήτρου, Χ., Αργυρόπουλος, Η. & Τσαμαδιάς, Κ. (2016) για την ποσοτική προσέγγιση της ποιότητας των είκοσι έξι (26) Γενικών Λυκείων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας με έτος αναφοράς το σχολικό έτος 2014 – 2015, προέκυψε ότι όταν αυξάνεται το μέγεθος των σχολικών μονάδων, η ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή μειώνεται και μέχρι ενός επιπέδου των Λυκείων. Στα Λύκεια της Φθιώτιδας εκτιμήθηκε ότι το βέλτιστο μέγεθος των Λυκείων είναι στο επίπεδο των 237 μαθητών με βέλτιστο αριθμό Λυκείων τα 15 Λύκεια. Μετά από έρευνα της Κουσίνα (2016) σχετικά με το μέγεθος των σχολικών μονάδων και το δημόσιο κόστος ανά μαθητή εξετάζοντας την περίπτωση της Π.Ε. Δράμας, της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης συμπέρανε ότι ο βέλτιστος αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα με παραδοσιακό πρόγραμμα σπουδών είναι οι 460 μαθητές με μέσο κόστος τα 1113,25€.

Σχετικά με το μέγεθος τμημάτων προκύπτει ότι η αναλογία μαθητές ανά τμήμα στο Γενικό Λύκειο ήταν 21,3 μαθητές/τμήμα το 2014 (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017). Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το 2015, η αναλογία μαθητών ανά τμήμα ήταν κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ 23 μαθητές ανά τμήμα (ΟΟΣΑ, 2017).

Τα μεγέθη των τάξεων είναι διαφορετικά στην επικράτεια των χωρών. Οι σχολικές μονάδες στην Εσθονία, την Αυστρία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία) παρουσιάζουν αριθμό μαθητών ανά τάξη που κυμαίνεται από 15 έως 30 μαθητές, ενώ χώρες όπως η Δανία, η Σλοβενία και Φινλανδία παρουσιάζουν μεγαλύτερη ομοιογένεια. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 24 μαθητές ανά τμήμα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΑΚΕΑ/Eurydice, 2012).

Πίνακας 3.1. Κατανομή 15χρονων μαθητών ανά μέγεθος τάξης σε εκατοστημόρια με δεδομένα από PISA 2009.

(p)	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
p10	16	12	12	12	17	18	14	18	13	15	17	12	19	15	x	10	15	15
p25	20	17	15	15	20	20	17	22	18	20	20	18	24	18	x	16	20	19
p50	25	21	19	18	24	25	20	26	23	24	23	23	29	21	x	20	25	22
p75	28	24	21	22	26	29	22	29	29	27	26	27	33	24	x	25	28	25
p90	31	26	23	24	27	30	24	30	32	30	27	30	35	27	x	27	30	26
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (*)	UK-sct	IS	LI	NO	HR	TR
p10	19	x	17	13	17	16	13	22	17	15	15	18	16	12	11	15	19	15
p25	26	x	21	16	20	20	22	27	20	17	19	22	20	16	13	20	24	22
p50	30	x	25	22	23	24	27	30	25	20	21	27	25	20	17	24	28	27
p75	34	x	28	26	26	26	29	32	29	22	25	30	30	23	20	28	30	31
p90	36	x	30	29	28	28	30	33	31	24	27	30	30	26	22	30	32	39

(p) = Εκατοστημόριο UK (*) = UK-ENG/WLS/NIR

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice (2012)

Ο παιδαγωγικός ρόλος του σχολείου είναι να διαμορφώνει εκπαιδευτικές συνθήκες που να συντελούν στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας στο μαθητή έτσι, ώστε να μπορέσει να ενταχθεί ομαλά στο κοινωνικό σύστημα. Σημαντικό ρόλο παίζει και η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στη σχολική τάξη. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το 2014 η αναλογία μαθητές ανά παρόντα εκπαιδευτικό στο Γενικό Λύκειο ήταν 10,7 μαθητές ανά εκπαιδευτικό. Ο συγκεκριμένος δείκτης κατά την περίοδο 2002-2010 κατέγραψε μείωση, ενώ την περίοδο 2010-2014 αντίστροφα καταγράφηκε αύξηση της συγκεκριμένης αναλογίας (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017).

Στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το 2015, η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό ήταν κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ 12 μαθητές ανά εκπαιδευτικό και στις Ευρωπαϊκές χώρες 12 μαθητές. Στη Φινλανδία και στην Εσθονία 14, στην Ιταλία 13, στην Αυστρία 10 και στο Λουξεμβούργο 8 μαθητές ανά εκπαιδευτικό (ΟΟΣΑ, 2017). Η έκθεση του ΟΟΣΑ (2011) σημειώνει ότι στην Ελλάδα «η μέση αναλογία μαθητών / εκπαιδευτικών και ο αριθμός μαθητών ανά τάξη στην Ελλάδα είναι σημαντικά χαμηλότερος από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες».

Το μέγεθος των τάξεων είναι διαφορετικό από την αναλογία μαθητές ανά εκπαιδευτικό και συνήθως είναι μεγαλύτερο, αφού περισσότεροι από ένας εκπαιδευτικοί εργάζονται σε περισσότερες από μια τάξεις στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Εξαιρέση αποτελούν χώρες όπως η Ιταλία, το Λιχτενστάιν και η γαλλόφωνη κοινότητα του Βελγίου όπου σημειώνεται χαμηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό και τάξεις μικρές σε μέγεθος. Δεν υπάρχει μαθηματική σχέση που να συνδέει τα δύο παραπάνω μεγέθη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, 2012).

Ο εκπαιδευτικός στηρίζει το έργο του στους εργαστηριακούς εξοπλισμούς, τα εποπτικά μέσα και τις Νέες Τεχνολογίες. Χάρη στο σχολικό χώρο, στη

μορφολογία και τις αισθητικές του αξίες, στα πολιτιστικά του μηνύματα, στη λειτουργικότητά του κ.α. επιτυγχάνεται η κοινωνικοποίηση των μαθητών, λαμβάνουν χώρα συμμετοχικές διαδικασίες και πολυπολιτισμικές συναναστροφές ή γνωστές εκπαιδευτικές αρχές ευδοκιμούν (Γκιζελή και συν., 2008). Στο δείκτη επάρκειας υποδομών μιας σχολικής μονάδας περιλαμβάνεται:

- η επάρκεια των αιθουσών ως προς τα τμήματα,
- η επάρκεια σε εργαστήρια (που χρειάζονται σε μαθησιακά αντικείμενα βάση του προγράμματος σπουδών της κάθε βαθμίδας)
- η επάρκεια σε κατάλληλες υποδομές

Η επάρκεια των υποδομών σε όλες τις επιμέρους βαθμίδες της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, αποδεικνύεται κατώτερη των προαπαιτούμενων. Κατά την περίοδο 2001-2014 το Γενικό Λύκειο εμφανίζει επάρκεια υποδομών στο 70,4%, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης. Αξίζει να επισημανθεί ότι η πλειονότητα των σχολικών μονάδων της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνει εργαστήρια φυσικών επιστημών και πληροφορικής, ενώ εμφανίζονται σημαντικές ελλείψεις σε εργαστήρια ξένων γλωσσών και τεχνολογίας, καθώς και σε άλλες βασικές υποδομές μιας σχολικής μονάδας, όπως η βιβλιοθήκη, το γυμναστήριο και οι αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017). Το 2008, το 91,4% των Γενικών Λυκείων διέθετε εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, το 97,2% διέθετε εργαστήριο Πληροφορικής, το 23,2% εργαστήριο Τεχνολογίας και το 6,8% διέθετε εργαστήριο Ξένων Γλωσσών. Το ίδιο έτος, το 50,7% των Γενικών Λυκείων διέθετε αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, το 44,1% βιβλιοθήκη και το 38,3% γυμναστήριο (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2011). Το 2014, οι τιμές βελτιώθηκαν λίγο με το 93,3% των Λυκείων να διαθέτει εργαστήριο φυσικών επιστημών και το 97,2% να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής. Αντίθετα, βιβλιοθήκη και αίθουσα πολλαπλών χρήσεων διέθετε χαμηλότερο ποσοστό των Λυκείων με τιμές 52,5% και 60,5% αντίστοιχα (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2018).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του προγράμματος PISA 2006, στις Ευρωπαϊκές χώρες αντιστοιχούσαν κατά μέσο όρο το 2006 8,3 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή. Στην Ελλάδα αναλογούσαν 13 μαθητές ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή, κατατάσσοντάς τη τότε στην 16^η θέση μεταξύ των 24 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2011).

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας χαρακτηρίζεται έμμεσα ως απολύτως παραδοσιακό, αφού σε επίπεδο επάρκειας αιθουσών η αντιστοιχία είναι κοντά στο «μία αίθουσα για κάθε τμήμα». Το πρόβλημα ακόμη είναι πόσο εκσυγχρονισμένες για την αξιοποίηση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού είναι οι συγκεκριμένες αίθουσες διδασκαλίας (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017).

Σύμφωνα με τον Οδηγό Μελετών του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων μια σχολική αίθουσα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση χωρητικότητας τριάντα (30) μαθητών θα πρέπει να έχει ελάχιστη εσωτερική διάσταση τουλάχιστον 6,90

μέτρα, δηλαδή θα πρέπει το εμβαδόν της να είναι μεγαλύτερο ή ίσο με 47,61 τετραγωνικά μέτρα και να έχει ύψος τουλάχιστον 3 μέτρα.

Η κτιριακή και η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου είναι ένα δείκτης που καθορίζει την ποιότητα της εκπαίδευσης και έχει άμεση σχέση με την ικανοποίηση που αισθάνονται τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές από την εκπαιδευτική διαδικασία. Σε έρευνα που εκπόνησε η Γραμματικού (2016) το 2009-2010 σε 208 εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε σχολεία της Δ΄ Διεύθυνσης Αθήνας σχετικά με το βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευτικών ως προς τις συνθήκες εργασίας τους προέκυψε ότι το 73,7% των εκπαιδευτικών είναι ελάχιστα ή καθόλου ικανοποιημένοι από τα εργαστήρια φυσικής, χημείας των σχολικών τους μονάδων και μόνο το 35,1%, των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι είναι πολύ και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την κτιριακή υποδομή του σχολείου.

Η Ρακιντζή (2015) προσπαθώντας να εξετάσει την κατάσταση των κτιριακών υποδομών των δημοτικών σχολείων της Περιφέρειας Θεσσαλίας μέσα από ένα δείγμα 111 εκπαιδευτικών των δημοτικών σχολείων των πόλεων και της ευρύτερης περιοχής του Βόλου, της Λάρισας, των Τρικάλων και της Καρδίτσας συμπέρανε ότι η ποιότητα του σχολικού χώρου είναι από μέτρια ως ανεκτή σημειώνοντας ότι παρουσιάζονται σημαντικά προβλήματα στην καταλληλότητα των υποδομών και με σοβαρές ελλείψεις σε εξοπλισμό και στους σχολικούς χώρους. Το 70,3% των εκπαιδευτικών της έρευνας υποστήριξε ότι επιβάλλεται να υπάρξει μια γενικότερη κτιριολογική ανακαίνιση της σχολικής μονάδας και το 67,6% θεωρεί πως είναι ανάγκη να υπάρχουν επαρκείς και ανανεωμένες ως προς τον εξοπλισμό τάξεις και εργαστήρια.

Σε μια μελέτη που εκπόνησε η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) για την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) με θέμα: «Πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση και εκπαίδευση : αρμοδιότητες, όργανα, λειτουργίες» που αφορά το σχολικό έτος 2003-2004 προέκυψε ότι ο μέσος όρος επιφάνειας σχολικού κτιρίου ανά μαθητή ήταν 7,9 τ.μ. σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και όσον αφορά την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν 7,8 τ. μ. ανά μαθητή. Ο μέσος όρος επιφάνειας αιθουσών διδασκαλίας ανά μαθητή ήταν 2,7 τ.μ. ανά μαθητή και ήταν σχεδόν ίδιος για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Προέκυψε, επίσης, ότι μόνο το 14,8% των σχολικών μονάδων διέθετε κατάλληλες υποδομές για άτομα με ειδικές ανάγκες, ενώ το 73,1% των σχολείων όλων των βαθμίδων δήλωσε ότι διαθέτει βιβλιοθήκη. Το 90,7% των Λυκείων δήλωσαν ότι κατείχαν ηλεκτρονικούς υπολογιστές με αναλογία 10 μαθητές ανά υπολογιστή.

Σε έρευνα που διεξήγαγε το Υπουργείο Παιδείας Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006) σχετικά με τη μαθητική διαρροή στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαπιστώθηκε ότι στη γενιά των μαθητών 2000-2001 η μαθητική διαρροή στο Λύκειο ήταν σε ποσοστό 3,2% με το 60% της μαθητικής διαρροής να οφείλεται στη διαρροή που παρουσιάζεται στην Α΄ τάξη του Λυκείου. Το ποσοστό των μαθητών που δεν πήραν απολυτήριο ήταν μόνο 0,23%. Στο νομό της Φθιώτιδας η μαθητική διαρροή την περίοδο εκείνη ήταν σε ποσοστό 3,39% στην ανώτερη

δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το ποσοστό των μαθητών που δεν πήραν απολυτήριο Λυκείου ήταν ιδιαίτερα χαμηλό και μόνο 0,08%. Η μεγαλύτερη μαθητική διαρροή σημειώθηκε σε νησιωτικούς νομούς όπως των Δωδεκανήσων με ποσοστό 6,85%, Ρεθύμνου 6,79%, Ηρακλείου 6,57% και Λευκάδας 6,15%, ενώ μηδενική ήταν στο νομό των Γρεβενών. Από την έρευνα προέκυψε ότι οι κύριοι παράγοντες που οδήγησαν τους μαθητές στη διακοπή του σχολείου ήταν το γεγονός ότι «δεν τα πήγαιναν καλά με τα μαθήματα» και «ότι δεν τους άρεσε το σχολείο» από τις πρώτες βαθμίδες εκπαίδευσης γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι μαθητές που αποφασίζουν να σταματήσουν το σχολείο δεν το αποφασίζουν μέσα σε μια στιγμή (Ρουσέας, Βρετάκου, 2006).

Το 2014, στην Ελλάδα, το 20,4% των μαθητών των Λυκείων προάχθηκε με άριστο βαθμό, το 2,7% απορρίφθηκε από όλες τις τάξεις και το 2% διέκοψε αδικαιολόγητα τη φοίτησή του (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2018).

Η μέση ηλικία του διδακτικού προσωπικού στην Ελλάδα, το 2014, στο Γενικό Λύκειο, άγγιζε τα 47,5 έτη (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017). Ο μέσος όρος της ηλικίας των εκπαιδευτικών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το 2015, για την Ελλάδα, ήταν τα 48 έτη, για τη Φινλανδία τα 44 έτη, για τη Σουηδία τα 47, για την Εσθονία τα 48, κατά μέσο όρο για τις χώρες του ΟΟΣΑ τα 45 έτη και για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα 46 έτη. Το μεγαλύτερο μέσο όρο τον παρουσιάζει η Ιταλία και αγγίζει τα 53 έτη (ΟΟΣΑ, 2017). Η γήρανση του διδακτικού προσωπικού αποτελεί σημαντικό πρόβλημα σε συνδυασμό με την επάρκεια και την ποιότητα των υποδομών στην ελληνική εκπαίδευση (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017).

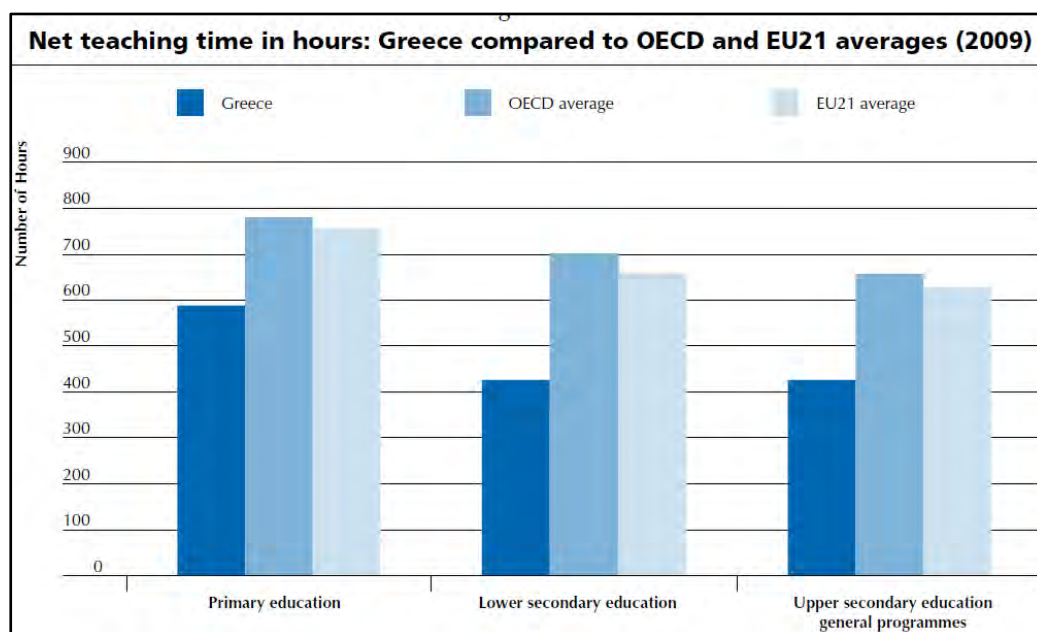
Το 2014, οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί του δημόσιου τομέα που υπηρετούν στο Γενικό Λύκειο αντιστοιχούν σε ποσοστό 87,3%, στο σύνολο των παρόντων και με πλήρες ωράριο, εκπαιδευτικών. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του δημόσιου τομέα που υπηρετούσαν στο Γενικό Λύκειο το 2014, αντιστοιχούν σε ποσοστό ίσο με 10,0% και οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί του δημόσιου τομέα που υπηρετούν στο Γενικό Λύκειο, αντιστοιχούν σε ποσοστό ίσο με 2,7%. Η στελέχωση των σχολικών μονάδων των Γενικών Λυκείων με διδακτικό προσωπικό πλήρους ωραρίου είναι υψηλή και αντιστοιχεί σε ποσοστό 88,8% του παρόντος διδακτικού προσωπικού (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017).

Συνολικά, οι κατηγορίες των αποσπασμένων, των αναπληρωτών, των εκπαιδευτικών μη-πλήρους ωραρίου δημιουργούν προβλήματα στη λειτουργία του συλλόγου διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας, αφού δεν διευκολύνουν, λόγω της προσωρινής παρουσίας τους σε αυτές, το μεσο-βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό των δράσεών της.

Ο διδακτικός χρόνος των εκπαιδευτικών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το 2015 στην Ελλάδα ήταν 459 ώρες. Ο μέσος όρος του χρόνου διδασκαλίας στις χώρες του ΟΟΣΑ, το ίδιο έτος, ήταν 644 ώρες. Εντύπωση προκαλεί ότι, στη Χιλή ο χρόνος αυτός έφτανε τις 1146 ώρες (ΟΟΣΑ, 2016). Όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί, ο διδακτικός χρόνος στην Ελλάδα είναι μικρότερος από ότι στις χώρες του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΟΟΣΑ, 2011).

Γράφημα 3.3: Καθαρός χρόνος διδασκαλίας σε ώρες στην Ελλάδα σε σύγκριση με τους μέσους όρους του ΟΟΣΑ και της ΕΕ21 (2009)

Πηγή: ΟΟΣΑ (2011).

Σημείωση: Ο αριθμός ημερών διδασκαλίας στην Ελλάδα αναπροσαρμόζεται ώστε να αντιστοιχεί σε μικρότερο σχολικό έτος που απαιτείται από τις καιρικές συνθήκες.

Στο Γενικό Λύκειο, το 43,0% του διδακτικού προσωπικού υπηρετεί με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα. Τα βελτιωμένα ακαδημαϊκά προσόντα αποτελούν κίνητρο, παράλληλα με την προϋπηρεσία, για την διεκδίκηση θέσης στην διοικητική-επιστημονική ιεραρχία της εκπαίδευσης (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017). Στην Ελλάδα το 2014, το 16,5% του διδακτικού προσωπικού στα Λύκεια κατείχε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και το 4% των εκπαιδευτικών κατείχε διδακτορικό τίτλο (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2018).

Η επαγγελματική ανάπτυξη και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών συμβάλουν ουσιαστικά στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Σε μια εποχή όπου σημειώνονται συνεχώς εκπαιδευτικές αλλαγές και η πρόοδος της τεχνολογίας είναι ραγδαία, ο εκπαιδευτικός λόγω της σπουδαιότητας που έχει ο ρόλος του οφείλει να βελτιώνει, να ανανεώνει τις παιδαγωγικές του γνώσεις, να επιμορφώνεται και να εκσυγχρονίζεται. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ουσιαστικά θεσμοθετήθηκε στην Ελλάδα μετά τη μεταπολίτευση, το 1977 (Π.Δ. 127/1977 και 459/1978) με την ίδρυση των πρώτων δύο ΣΕΛΜΕ (Σχολές Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης) και δύο ΣΕΛΔΕ (Σχολές Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης) το 1979 (Π.Δ. 255/1979), στις οποίες η φοίτηση ήταν ετήσιας διάρκειας και λειτούργησαν μέχρι το 1992. Το 1992 με το νόμο 2009/1992 και το Π.Δ. 250/1992, ξεκίνησε η λειτουργία των Περιφερειακών Επιμορφωτικών Κέντρων (ΠΕΚ). Με βάση το Π.Δ. 45/1999,

όλοι οι νεοδιόριστοι εκπαιδευτικοί στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν πρόγραμμα εισαγωγικής επιμόρφωσης, το οποίο διεξάγεται σε τρεις φάσεις στα ΠΕΚ και έχει συνολική διαρκεί 100 ώρες (Βεργίδης, 2012).

Σύμφωνα με τον ορισμό του Χατζηδήμου (2012), όπως αναφέρει η Βενιοπούλου (2015), «η επιμόρφωση είναι μια σειρά προγραμματισμένων ή άτυπων δραστηριοτήτων οι οποίες αποβλέπουν, μεταξύ των άλλων, στον εκσυγχρονισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, καθώς και στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη και την κάλυψη των ελλείψεων της αρχικής εκπαίδευσής τους». Η Βενιοπούλου (2015) μετά από έρευνα που έκανε καταγράφοντας και αναλύοντας άρθρα που δημοσιεύονται σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών την περίοδο 1992-2012 σε επιλεγμένα ελληνικά εκπαιδευτικά περιοδικά κατέληξε ότι οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον για την επιμόρφωσή τους. Ένα πολύ μεγάλο μέρος των θεωρητικών και ερευνητικών άρθρων έχει δημοσιευθεί από εκπαιδευτικούς καθώς και η συμμετοχή τους σε ερευνητικές μελέτες είναι ιδιαίτερα σημαντική. Παρ' όλα αυτά, δεν έχει υιοθετηθεί μέχρι σήμερα ένα μακροπρόθεσμο πλάνο επιμορφωτικής πολιτικής στην Ελλάδα.

Από την έρευνα που διεξήγαγε ο Μπρούσας (2017) σε 360 εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από διάφορα μέρη της Ελλάδας προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη συμβολή της επιμόρφωσης στην αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου και θεωρούν πως οι δημόσιες δαπάνες για την επιμόρφωσή τους πρέπει να αυξηθούν σημαντικά, ακόμη και σε συνθήκες δημοσιονομικής στενότητας. Το 63,9% απάντησε πως τα δημόσια χρηματικά κονδύλια που δαπανήθηκαν για τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών επαρκούν λίγο. Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών στην Ελλάδα και λόγω της σημαντικής μείωσης που έχουν υποστεί οι μισθολογικές τους αποδοχές, ένα πολύ μικρό ποσοστό των εκπαιδευτικών επιμορφώνεται με ιδιωτικό κόστος. Με βάση την ίδια έρευνα, την τελευταία πενταετία, υπολογίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί δαπάνησαν κατά μέσο όρο 300 ευρώ.

Λαμβάνοντας υπόψη, τη συνολική δαπάνη του κράτους αλλά και των νοικοκυριών, για αγαθά και υπηρεσίες εκπαίδευσης, αποδεικνύεται ότι η εκπαίδευση χρηματοδοτείται και από τις δύο πηγές χρηματοδότησης με μια αναλογία 60-40. Το 2014, οι συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση ανήλθαν στο ποσό των 9.387,4 εκ.€ (ποσό, που αντιστοιχεί στο 5,3% του ΑΕΠ), εκ των οποίων το 59,8% (5.614,8 εκ.€) αφορούν τις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση, ενώ το 40,2% (3.772,6 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα. Η συνολική δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 2014, ήταν 3.218,2 € ανά μαθητή (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2017). Την ίδια χρονιά, στις χώρες του ΟΟΣΑ, ο μέσος όρος των ετήσιων δαπανών ήταν 10.182 ευρώ ανά μαθητή και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν 10.414 ευρώ ανά μαθητή (ΟΟΣΑ, 2017). Σύμφωνα με τον Ψαχαρόπουλο (1999), σε έρευνα των οικογενειακών προϋπολογισμών του 1988, διαπιστώθηκε ότι η ιδιωτική δαπάνη για εκπαίδευση κυμαινόταν στο 2,1% του συνολικού

οικογενειακού εισοδήματος και αφορούσε δαπάνες για δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία, φροντιστήρια, ιδιαίτερα μαθήματα, ξένες γλώσσες, μουσική, βιβλία και γραφική ύλη.

Ο μέσος όρος δημόσιων δαπανών ανά κάτοικο για την Παιδεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 1.405 €. Υπάρχουν χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση που δαπανούν πολλά περισσότερα όπως το Λουξεμβούργο που δαπανά περισσότερα από 2.500 €, η Δανία δαπανά 4.685€ και η Σουηδία 3.368€. Από την άλλη μεριά, κάτω από 500 ανά κάτοικο δαπανά η Ρουμανία (248€), η Βουλγαρία (250€) και η Κροατία (494€)³⁷.

Στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το κόστος μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών ανά μαθητή το 2015 είναι κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ 3700€ (ποσό που αντιστοιχεί στο 8,7% του ΑΕΠ) , στην Πορτογαλία 4097€ (ποσό που αντιστοιχεί στο 13,8% του ΑΕΠ), στην Ιταλία 2764€ (ποσό που αντιστοιχεί στο 7,4% του ΑΕΠ), στη Γαλλία 4025€ (ποσό που αντιστοιχεί στο 9,8% του ΑΕΠ), στη Δανία 5393€ (ποσό που αντιστοιχεί στο 11% του ΑΕΠ) (ΟΟΣΑ, 2017).

Το 1996 σε έρευνα που έγινε σε τέσσερα Λύκεια της διοικητικής περιοχής της Νομαρχίας Αθηνών σε ένα δείγμα 238 μαθητών της Τρίτης τάξης του Λυκείου σχετικά με τις στάσεις και τις απόψεις των μαθητών της τελευταίας τάξης του Λυκείου για θέματα που αφορούσαν τις εισαγωγικές εξετάσεις στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση προέκυψε ότι το 77,3% των συμμετεχόντων στην έρευνα παρακολουθεί φροντιστηριακά μαθήματα. Το 56,4% των μαθητών, πιστεύει ότι τα μαθήματα αυτά είναι απαραίτητα για την επιτυχία στις εξετάσεις και ένα σημαντικό ποσοστό του δείγματος θεωρεί την παραπαιδεία δεδομένη, κάτι σαν κατεστημένο, σαν να είναι ένας κοινωνικός θεσμός με βαθιές ρίζες στην κοινωνία (Καρατζιά-Σταυλιώτη, Λαμπρόπουλος, 2006).

Μετά το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω στον πίνακα για την Ελλάδα (EL) το έτος 2008, το 69,1% των μαθητών φοιτούν στη γενική εκπαίδευση και το υπόλοιπο 30,9% επιλέγει να φοιτήσει στην επαγγελματική εκπαίδευση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012). Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά μέσο όρο τα ποσοστά είναι περίπου ίσα, με το 50,4% των μαθητών να φοιτούν στη γενική εκπαίδευση και το 49,6% στην επαγγελματική εκπαίδευση. Στην Ελλάδα, από το σύνολο των αγοριών που φοιτούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 38,5% επέλεξε την επαγγελματική εκπαίδευση και το υπόλοιπο 61,5% επέλεξε τη γενική εκπαίδευση. Από το σύνολο των κοριτσιών που φοιτούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 22,7% επέλεξε την επαγγελματική εκπαίδευση και το υπόλοιπο 77,3% επέλεξε τη γενική εκπαίδευση. Η συμμετοχή των αγοριών στην επαγγελματική εκπαίδευση ήταν ψηλότερη σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες. Χώρες όπως, η Ιταλία, η Εσθονία, η Μάλτα και η Πολωνία παρουσιάζουν διαφορά μεγαλύτερη από είκοσι ποσοστιαίες μονάδες σχετικά με την επιλογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως προς το φύλο.

³⁷ <http://www.iefimerida.gr/news/358850/dapanes-gia-paideia-stin-teleytaia-dekada-i-ellada-stin-proti-portogalia-kypros>

Πίνακας 3.2: Ποσοστά μαθητών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που φοιτούν στο Γενικό ή στο Επαγγελματικό Λύκειο συνολικά και ανά φύλο στις χώρες της Ε.Ε.

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	
Αγόρια Επαγ.	55.2	62.0	79.3	60.7	78.8	54.2	60.5	43.6	32.4	38.5	46.2	49.4	69.6	21.1	43.1	33.1	64.6	
Κορίτσια Επαγ.	43.8	62.7	78.5	42.3	67.8	40.6	44.5	22.8	36.4	22.7	39.8	39.0	47.9	4.1	29.2	19.5	58.0	
Σύνολο Επαγ.	49.6	62.3	78.9	51.8	73.3	47.3	53.2	33.0	34.4	30.9	42.9	44.2	59.0	12.8	36.1	26.4	61.3	
Αγόρια Γεν.	44.8	38.0	20.7	39.3	21.2	45.8	39.5	56.4	67.6	61.5	53.8	50.6	30.4	78.9	56.9	66.9	35.4	
Κορίτσια Γεν.	56.2	37.3	21.5	57.7	32.2	59.4	55.5	77.2	63.6	77.3	60.2	61.0	52.1	95.9	70.8	80.5	42.0	
Σύνολο Γεν.	50.4	37.7	21.1	48.2	26.7	52.7	46.8	67.0	65.6	69.1	57.1	55.8	41.0	87.2	63.9	73.6	38.7	
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Αγόρια Επαγ.	30.1	69.0	68.9	81.7	57.1	40.5	70.7	71.4	76.8	72.2	60.0	30.7	39.4	85.2	61.6	71.7	79.5	43.0
Κορίτσια Επαγ.	18.8	43.5	65.1	72.3	36.1	36.5	56.3	56.9	66.4	65.7	53.2	30.4	28.9	71.1	45.7	58.4	65.3	38.2
Σύνολο Επαγ.	24.5	58.1	67.1	77.3	47.2	38.4	63.7	64.3	71.6	68.8	56.4	30.5	33.9	79.2	54.1	65.5	72.5	40.8
Αγόρια Γεν.	69.9	31.0	31.1	18.3	42.9	59.5	29.3	28.6	23.2	27.8	40.0	69.3	60.6	14.8	38.4	28.3	20.5	57.0
Κορίτσια Γεν.	81.2	56.5	34.9	27.7	63.9	63.5	43.7	43.1	33.6	34.3	46.8	69.6	71.1	28.9	54.3	41.6	34.7	61.8
Σύνολο Γεν.	75.5	41.9	32.9	22.7	52.8	61.6	36.3	35.7	28.4	31.2	43.6	69.5	66.1	20.8	45.9	34.5	27.5	59.2

Πηγή: Eurostat, UOE (στοιχεία Ιουλίου 2011).

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice (2012)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του διεθνούς προγράμματος αξιολόγησης μαθητών PISA 2005 του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, η Φινλανδία και η Εσθονία αναδείχθηκαν πρωταθλήτριες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρώτη, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναδείχθηκε η Εσθονία με 534 βαθμούς ως προς τη Φυσική, ενώ η Φινλανδία με 531 ήταν δεύτερη. Η Φινλανδία με 511 βαθμούς και η Εσθονία με 520 βαθμούς κατατάσσονται μέσα στις πρώτες πέντε χώρες που διακρίθηκαν στα μαθηματικά. Στη Φυσική οι Έλληνες μαθητές συγκέντρωσαν 455 βαθμούς ενώ ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ ήταν 493, σημειώνοντας πτώση έξι μονάδων σε σχέση με την προηγούμενη αξιολόγηση, στα μαθηματικά οι Έλληνες μαθητές βελτίωσαν την επίδοσή τους κατά μία μονάδα, συγκεντρώνοντας 454 βαθμούς ενώ ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ ήταν 490 και στην κατανόηση κειμένου 467 βαθμούς ενώ ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ ήταν 493. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 32^η θέση ανάμεσα στις 35 χώρες του ΟΟΣΑ, σημειώνοντας χαμηλές επιδόσεις (ΟΟΣΑ, 2018). Τα αποτελέσματα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) 2015 για την Ελλάδα δείχνουν ότι το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητο στο 35,8 % το 2015. Στις φυσικές επιστήμες, το 32,7 % των ατόμων ηλικίας 15 ετών ήταν μαθητές με χαμηλές επιδόσεις, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση 7,2 εκατοσטיαίων μονάδων από το 2012. Το ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην κατανόηση κειμένου αυξήθηκε κατά 4,7 εκατοσטיαίες μονάδες το 2015 και έφτασε στο 27,3 % (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν αποτυπώνουν την ποιότητα της ελληνικής εκπαίδευσης αποτελούν όμως ενδείξεις και αναφορές της σχολικής εκπαίδευσης και αποτελούν ένα λόγο για

να ξεκινήσει ο διάλογος σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης των σχολείων και της διδασκαλίας.

Η Ελλάδα παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά εισακτέων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το 2017, το 76,8% των αποφοίτων εισήχθη στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 2000, στην Ελλάδα το ποσοστό των εισακτέων ήταν 68%, στο Βέλγιο 45%, στη Γαλλία 38% στην Ισπανία 35%, στην Πολωνία 27% και στην Πορτογαλία 26%. Κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας το 31% των αποφοίτων δεν συνεχίζει τις σπουδές του στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό (23,2%) των αποφοίτων των Λυκείων στην Ελλάδα (Άρθρο του διαδικτυακού τόπου <http://sep4u.gr>³⁸).

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2006), δεν υπάρχει απλός συσχετισμός μεταξύ της αναλογίας μαθητή / διδάσκοντος και των επιδόσεων. Οι σχολικές τάξεις σε χώρες όπως η Ιαπωνία, η Κορέα, το Μεξικό, η Βραζιλία, το Ισραήλ και η Χιλή έχουν 30 ή περισσότερους μαθητές, ενώ χώρες όπως η Δανία, η Ελβετία, η Ισλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ρωσική Ομοσπονδία έχουν 20 ή λιγότερους μαθητές. Ωστόσο, μόνο το 2,7% των μαθητών στο Λουξεμβούργο, για παράδειγμα, κατατάσσεται στην υψηλότερη ομάδα στην κλίμακα του PISA για τα μαθηματικά σε σύγκριση με το 8,2% στην Ιαπωνία. Η αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών και μαθητών επηρεάζεται από τον αριθμό των τάξεων ή των μαθητών για τους οποίους είναι υπεύθυνος ένας δάσκαλος, το διδακτικό αντικείμενο, την κατανομή του χρόνου του εκπαιδευτικού μεταξύ διδασκαλίας και άλλων καθηκόντων, την ομαδοποίηση των μαθητών στο εσωτερικό της τάξης και την πρακτική της ομαδικής διδασκαλίας.

Έχει δημοσιευθεί σειρά εργασιών, οι οποίες ερευνούν την επίδραση της εκπαίδευσης και των βαθμίδων της στο ρυθμό μεγέθυνσης της Ελληνικής οικονομίας [Pegkas (2014), Prontzas, Tsamadias και Parageorgiou (2009) και με βάση τους Καρατζιά-Σταυλιώτη και Λαμπρόπουλος (2006) έρευνα έκαναν και οι Bowles (1971), Lambropoulos και Psacharopoulos (1992), Psacharopoulos και Magoula (1999)].

---

³⁸<http://sep4u.gr/27141/to-7687-perase-stin-tritovathmia-ekpaidefsi/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Εμπειρική ανάλυση

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται η εμπειρική ανάλυση της έρευνας, όπου διατυπώνεται ο σκοπός και η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας, ορίζονται οι μεταβλητές και οι δείκτες ποιότητας και περιγράφονται τα στοιχεία, οι πηγές και ο τρόπος συλλογής των δεδομένων της έρευνας.

4.1. Σκοπός της έρευνας

Η εργασία έχει στόχο την ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοσίων Λυκείων) της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για το σχολικό έτος 2016 - 2017. Χρησιμοποιεί μεταβλητές και δείκτες, με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία και την Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της Εκπαίδευσης. Οι τιμές τους επιτρέπουν τη συγκριτική αξιολόγηση με τις αντίστοιχες σχολικές μονάδες της Ελλάδας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. καθώς και μεταξύ των Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας της Φθιώτιδας.

4.2. Μεθοδολογία της έρευνας

Για την προσέγγιση της ποιότητας της εκπαίδευσης με έτος αναφοράς το 2016-2017 στις σχολικές μονάδες της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας ορίστηκαν μεταβλητές με την βοήθεια των οποίων δημιουργήθηκαν δείκτες βασισμένοι στους δεκαέξι (16) Δείκτες Ποιότητας που περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα κράτη της ένωσης (2000) και βάσει επιστημονικών ερευνών που έχουν διεξαχθεί και αναφέρονται στην βιβλιογραφία. Στον πίνακα 4.1 που ακολουθεί ορίζονται οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν και στον πίνακα 4.2 ορίζονται οι 16 δείκτες προσέγγισης της ποιότητας που προέκυψαν από τις μεταβλητές.

Πίνακας 4.1: Ορισμός μεταβλητών

Συμβολισμοί	Ερμηνεία
X ₁	Αριθμός μαθητών
X ₂	Αριθμός τμημάτων
X ₃	Αριθμός εκπαιδευτικών
X ₄	Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούνται από μαθητές
X ₅	Αριθμός Η/Υ που χρησιμοποιούνται από εκπαιδευτικούς
X ₆	Εμβαδόν σχολικού κτιρίου (σε τετραγωνικά μέτρα)
X ₇	Εμβαδόν προαύλιου χώρου (σε τετραγωνικά μέτρα)
X ₈	Αριθμός αριστούχων μαθητών
X ₉	Αριθμός απορριφθέντων μαθητών
X ₁₀	Αριθμός μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση
X ₁₁	Αριθμός αποφοίτων
X ₁₂	Αριθμός μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία
X ₁₃	Αριθμός μαθητών που εισήχθη σε ΤΕΙ
X ₁₄	Αριθμός μαθητών που δεν συνέχισε τη φοίτηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
X ₁₅	Αριθμός εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό τίτλο
X ₁₆	Αριθμός εκπαιδευτικών με Διδακτορικό δίπλωμα
X ₁₇	Ετήσια Δημόσια Δαπάνη
X ₁₈	Ύπαρξη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων
X ₁₉	Ύπαρξη εργαστηρίου φυσικών επιστημών
X ₂₀	Ύπαρξη εξοπλισμένου εργαστηρίου Πληροφορικής
X ₂₁	Ύπαρξη Σχολικής Βιβλιοθήκης
X ₂₂	Ύπαρξη ιστοσελίδας
X ₂₃	Ύπαρξη υποδομών για ΑΜΕΑ
X ₂₄	Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα
X ₂₅	Συμμετοχή του συλλόγου γονέων/κηδεμόνων στη λειτουργία του σχολείου
X ₂₆	Αριθμός μαθητών/τριών του Λυκείου που διακρίθηκε σε πανελλαδικούς διαγωνισμούς επιστημονικών φορέων

Στο πλαίσιο της έρευνας στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου που δόθηκε στις σχολικές μονάδες περιλαμβάνονταν ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των διευθυντών των σχολείων και αφορούσαν το φύλο, την ηλικία, τα έτη υπηρεσίας, το επίπεδο σπουδών και το πιστοποιημένο επίπεδο ξένων γλωσσών. Στην δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονταν ερωτήσεις που αφορούσαν τα Γενικά Λύκεια και μέσα από αυτές προέκυψαν οι τιμές των μεταβλητών του πίνακα 4.1. οι οποίες διακρίνονται σε ποσοτικές και ποιοτικές. Ποσοτικές είναι οι μεταβλητές από X_1 έως και X_{17} και η μεταβλητή X_{26} , ενώ ποιοτικές είναι οι μεταβλητές X_{18} έως X_{25} , οι οποίες είναι κατηγορικές και ως απάντηση δέχονται μόνο τις τιμές «ΝΑΙ» και «ΟΧΙ».

Πιο αναλυτικά, για τον υπολογισμό της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (X_{17}) της κάθε σχολικής μονάδας χρησιμοποιήθηκαν τρεις επιπλέον μεταβλητές:

- Η ετήσια δημόσια δαπάνη που αφορά τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών που υπηρετούσαν σε κάθε σχολική μονάδα της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φθιώτιδας κατά το σχολικό έτος 2016-2017.
- Η ετήσια δημόσια δαπάνη που αφορά τις λειτουργικές ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας και καλύπτονται από τη Σχολική Επιτροπή της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του οικείου Δήμου κατά το οικονομικό έτος 2016.
- Η δημόσια δαπάνη που αφορά τη μεταφορά των μαθητών της κάθε σχολικής μονάδας από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά το σχολικό έτος 2016-2017 σύμφωνα με το ΦΕΚ 1449/14-6-2013, που αφορά τη μεταφορά μαθητών δημόσιων σχολείων από τις οικίες Περιφέρειες.

Για τον υπολογισμό του αριθμού των μαθητών/τριών της κάθε σχολικής μονάδας που διακρίθηκαν σε πανελλαδικούς **γραπτούς διαγωνισμούς**, στους οποίους η συμμετοχή είναι προαιρετική, το σχολικό έτος 2016-17 χρησιμοποιήθηκε η μεταβλητή X_{26} που έχει ως τιμή το άθροισμα των τιμών των παρακάτω τεσσάρων πεδίων:

- Αριθμός μαθητών της σχολικής μονάδας που διακρίθηκε σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς των Μαθηματικών κατά το σχολικό έτος 2016-2017.
- Αριθμός μαθητών της σχολικής μονάδας που διακρίθηκε σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς των Φυσικών Επιστημών κατά το σχολικό έτος 2016-2017.
- Αριθμός μαθητών της σχολικής μονάδας που διακρίθηκε σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς των Ανθρωπιστικών Επιστημών κατά το σχολικό έτος 2016-2017.
- Αριθμός μαθητών της σχολικής μονάδας που διακρίθηκε σε άλλους πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς κατά το σχολικό έτος 2016-2017.

Πίνακας 4.2 : Ορισμός και συμβολισμός των Δεικτών Ποιότητας

Συμβολισμός Δεικτών	Ερμηνεία	Υπολογισμός Δεικτών
Δ_1	Αριθμός μαθητών ανά τμήμα	$\Delta_1 = \frac{X_1}{X_2} = \frac{\text{Αριθμός μαθητών}}{\text{Αριθμός Τμημάτων}}$
Δ_2	Αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό	$\Delta_2 = \frac{X_1}{X_3} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών}}{\text{Αριθμός Εκπαιδευτικών}}$
Δ_3	Εμβαδό σε τετραγωνικά μέτρα (m ²) κτιριακών υποδομών ανά μαθητή	$\Delta_3 = \frac{X_6}{X_1} = \frac{\text{Εμβαδό σε m}^2 \text{ κτιριακών υποδομών}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$
Δ_4	Εμβαδό σε τετραγωνικά μέτρα (m ²) προαύλιου χώρου ανά μαθητή	$\Delta_4 = \frac{X_7}{X_1} = \frac{\text{Εμβαδό σε m}^2 \text{ προαύλιου χώρου}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$
Δ_5	Αριθμός μαθητών ανά Η/Υ	$\Delta_5 = \frac{X_1}{X_4} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών}}{\text{Αριθμός Η / Υ Μαθητών}}$
Δ_6	Αριθμός εκπαιδευτικών ανά Η/Υ	$\Delta_6 = \frac{X_3}{X_5} = \frac{\text{Αριθμός Εκπαιδευτικών}}{\text{Αριθμός Η / Υ Εκπαιδευτικών}}$
Δ_7	Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή	$\Delta_7 = \frac{X_{17}}{X_1} = \frac{\text{Ετήσια δημόσια δαπάνη}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$
Δ_8	Αριθμός αριστούχων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών	$\Delta_8 = \frac{X_8}{X_1} = \frac{\text{Αριθμός αριστούχων Μαθητών}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$

Δ_9	Αριθμός απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών	$\Delta_9 = \frac{X_9}{X_1} = \frac{\text{Αριθμός απορριφθέντων Μαθητών}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$
Δ_{10}	Αριθμός μαθητών που διέκοψε τη φοίτηση ως προς το σύνολο των μαθητών	$\Delta_{10} = \frac{X_{10}}{X_1} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών που διέκοψε τη φοίτηση}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$
Δ_{11}	Αριθμός μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία προς το σύνολο των αποφοίτων	$\Delta_{11} = \frac{X_{12}}{X_{11}} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών που εισήχθη σε πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία}}{\text{Αριθμός Αποφοίτων}}$
Δ_{12}	Αριθμός μαθητών που εισήχθη σε ΤΕΙ προς το σύνολο των αποφοίτων	$\Delta_{12} = \frac{X_{13}}{X_{11}} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών που εισήχθη σε ΤΕΙ}}{\text{Αριθμός Αποφοίτων}}$
Δ_{13}	Αριθμός μαθητών που δεν συνέχισε τη φοίτηση στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το σύνολο των αποφοίτων	$\Delta_{13} = \frac{X_{14}}{X_{11}} = \frac{\text{Αριθμός Μαθητών που δεν συνέχισε τη φοίτηση στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση}}{\text{Αριθμός αποφοίτων}}$
Δ_{14}	Αριθμός εκπαιδευτικών που κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών	$\Delta_{14} = \frac{X_{15}}{X_3} = \frac{\text{Αριθμός εκπαιδευτικών με Μεταπτυχιακό}}{\text{Αριθμός Εκπαιδευτικών}}$
Δ_{15}	Αριθμός εκπαιδευτικών με διδακτορικό ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών	$\Delta_{15} = \frac{X_{16}}{X_3} = \frac{\text{Αριθμός Εκπαιδευτικών με Διδακτορικό}}{\text{Αριθμός Εκπαιδευτικών}}$
Δ_{16}	Αριθμός μαθητών που διακρίθηκε σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς ως προς το σύνολο των μαθητών	$\Delta_{16} = \frac{X_{26}}{X_1} = \frac{\text{Αριθμός μαθητών που διακρίθηκε}}{\text{Αριθμός Μαθητών}}$

Για την περιγραφή των ποσοτικών μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά μέτρα στατιστικών δεδομένων. Αναλυτικότερα, χρησιμοποιήθηκαν:

- τα μέτρα θέσης (location measures) που προσδιορίζουν τη θέση του κέντρου των παρατηρήσεων στον οριζόντιο άξονα,
- τα μέτρα διασποράς ή μεταβλητότητας (measures of variation) που δείχνουν τη διασπορά των παρατηρήσεων, δηλαδή δείχνουν πόσο οι παρατηρήσεις εκτείνονται γύρω από το κέντρο τους.

Στην παρούσα έρευνα από τα μέτρα θέσης υπολογίστηκε η μέση τιμή (mean) και από τα μέτρα διασποράς το εύρος (range) και η τυπική απόκλιση (standard deviation) των παρατηρήσεων. Επίσης, υπολογίστηκε η ελάχιστη και η μέγιστη τιμή των παρατηρήσεων. Παρακάτω περιγράφονται οι μαθηματικοί τύποι με τους οποίους υπολογίζονται τα μέτρα των στατιστικών δεδομένων.

Μέση τιμή (mean)

Η μέση τιμή ενός συνόλου n παρατηρήσεων ορίζεται ως το άθροισμα των παρατηρήσεων δια του πλήθους των παρατηρήσεων. Όταν σε ένα δείγμα μεγέθους n οι παρατηρήσεις μιας μεταβλητής X είναι $t_1, t_2, \dots, t_n$, τότε η μέση τιμή συμβολίζεται με $\bar{x}$ και δίνεται από τη σχέση:

$$\bar{x} = \frac{t_1 + t_2 + \dots + t_n}{n} = \frac{\sum_{i=1}^n t_i}{n} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_i \quad (1)$$

Σε μια κατανομή συχνοτήτων, αν $x_1, x_2, \dots, x_k$ είναι οι τιμές της μεταβλητής X με συχνότητες $v_1, v_2, \dots, v_k$ αντίστοιχα, η μέση τιμή ορίζεται ισοδύναμα από τη σχέση:

$$\bar{x} = \frac{x_1 v_1 + x_2 v_2 + \dots + x_k v_k}{v_1 + v_2 + \dots + v_k} = \frac{\sum_{i=1}^k x_i v_i}{\sum_{i=1}^k v_i} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^k x_i v_i \quad (2)$$

Εύρος (range)

Το **εύρος** (range) ορίζεται ως η διαφορά της ελάχιστης τιμής από τη μέγιστη τιμή και συμβολίζεται συνήθως με R . Το εύρος δε θεωρείται ένα αξιόπιστο μέτρο διασποράς, γιατί βασίζεται μόνο στις δυο ακραίες τιμές.

$$\text{Εύρος } R = \text{Μεγαλύτερη τιμή} - \text{Μικρότερη τιμή} \quad (4)$$

Τυπική απόκλιση (standard deviation)

Η τυπική απόκλιση των παρατηρήσεων ενός δείγματος n παρατηρήσεων εκφράζει κατά προσέγγιση την αναμενόμενη απόκλιση των παρατηρήσεων $x_1, x_2, \dots, x_n$ μιας μεταβλητής X του δείγματος από τη μέση τιμή τους $\bar{x}$ και συμβολίζεται με s .

$$s = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n-1}} \quad (5)$$

4.3. Στοιχεία και πηγές

Η έρευνα αφορά τα δημόσια Γενικά Λύκεια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας. Για την άντληση στοιχείων συντάχθηκε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου. Οι δομημένες και κλειστές ερωτήσεις είναι ιδιαίτερα χρήσιμες, γιατί μπορούν να αξιοποιηθούν έτσι, ώστε να παράγουν συχνότητες απαντήσεων που επιδέχονται στατιστικές αναλύσεις, ενώ οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου δυσκολεύουν το ερευνητή στο να καταλήξει σε συγκρίσιμα αποτελέσματα (Choen, Manion, Morrison, 2008). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν μόνο χαρακτηριστικά των Διευθυντών των Λυκείων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν στα δεδομένα των Γενικών Λυκείων που συμμετέχουν στην έρευνα για το σχολικό έτος 2016 – 2017.

4.4. Η διαδικασία συλλογής των δεδομένων

Η διανομή των ερωτηματολογίων και η συλλογή των απαντήσεων έγινε την περίοδο Απρίλιος-Μάιος του 2018. Στη διαδικασία άντλησης των στοιχείων έλαβαν μέρος και τα είκοσι έξι (26) Δημόσια Γενικά Λύκεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Αποτελέσματα της έρευνας και συζήτηση

Στο κεφάλαιο αυτό γίνονται οι υπολογισμοί των δεικτών, παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική ανάλυση των μεταβλητών και των δεικτών και σχολιάζονται τα ευρήματα.

5.1. Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση

Η στατιστική επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων αυτών γίνονται με το στατιστικό πρόγραμμα IBM SPSS statistics 23 καθώς και με τη χρήση των υπολογιστικών φύλλων του Microsoft Excel.

Όσον αφορά το ατομικό προφίλ των διευθυντών των Λυκείων σημειώνονται τα εξής: από τους 26 διευθυντές των σχολικών μονάδων οι 22 (85%) είναι άνδρες και οι 4 (15%) είναι γυναίκες. Σχετικά με την ηλικία των διευθυντών ο μέσος όρος είναι περίπου τα 56 έτη και ο μέσος όρος των ετών υπηρεσίας στην εκπαίδευση είναι τα 27,4 έτη. Όσον αφορά το επίπεδο σπουδών 2 (7,7%) διευθυντές έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή, 8 (30,8%) διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και το 61,5 % των διευθυντών κατέχει πτυχίο Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Τέλος, σχετικά με το πιστοποιημένο επίπεδο ξένων γλωσσών προέκυψε ότι 11 (42,3%) διευθυντές δεν κατέχουν κανένα πιστοποιητικό ξένων γλωσσών ενώ οι υπόλοιποι 15 (57,7%) διευθυντές κατέχουν πιστοποιητικό μόνο στην αγγλική γλώσσα. Πτυχίο επιπέδου B1 κατέχουν 6 (23%) διευθυντές, επιπέδου B2 5 (19,2%), επιπέδου C1 κατέχει 1 (3,8%) διευθυντής και σε επίπεδο C2 (άριστη γνώση των αγγλικών) είναι πιστοποιημένοι 3 (11,5%) διευθυντές.

Οι τιμές των μεταβλητών που ορίστηκαν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες 5.1, 5.7, 5.12, 5.20, 5.22 και από 5.27 έως 5.34. Οι τιμές των δεικτών που ορίστηκαν παρουσιάζονται αναλυτικά στους πίνακες 5.50 και 5.51. Αποτυπώνεται με πίνακες η στατιστική ανάλυση των δεδομένων των μεταβλητών και των δεικτών αναλυτικά για κάθε δήμο και συνολικά στα Γενικά Λύκεια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας. Οι τιμές που προκύπτουν έχουν στρογγυλοποιηθεί κατάλληλα, για να είναι πιο εύκολη η σύγκριση των τιμών των αποτελεσμάτων και η εξαγωγή των συμπερασμάτων.

Στον πίνακα 5.1 καταγράφονται οι τιμές των μεταβλητών που αφορούν το μέγεθος των Γενικών Λυκείων (αριθμός μαθητών X_1 , αριθμός τμημάτων X_2 , αριθμός εκπαιδευτικών X_3) καθώς και τον αριθμό των εκπαιδευτικών της κάθε σχολικής μονάδας που κατέχει Μεταπτυχιακό X_{15} ή Διδακτορικό τίτλο X_{16} .

Πίνακας 5.1: Βασικά μεγέθη των Γενικών Λυκείων και του εκπαιδευτικού προσωπικού

Α/Α	Δήμο I	Λύκεια Φθιώτιδας	X_1	X_2	X_3	X_{15}	X_{16}
1	Λαμιών	1 ^ο	338	15	26	3	0
2		2 ^ο	212	9	18	1	1
3		3 ^ο	278	12	24	6	0
4		4 ^ο	340	14	30	3	0
5		5 ^ο	247	10	23	1	0
6		6 ^ο	266	11	21	3	0
7		Υπάτης	42	3	8	2	0
8		Λυκειακές Τάξεις Μοσχοχωρίου	54	3	9	2	0
9		Εσπερινό	102	6	12	2	0
10		Εκκλησιαστικό	30	3	9	7	0
11		Μουσικό	132	7	30	15	5
Σύνολο			2041	93	210	45	6
12	Αμφίκλειας- Ελάτειας	Αμφίκλειας	80	4	10	2	0
13		Ελάτειας	91	5	14	3	0
14		Κάτω Τιθορέας	72	4	10	2	0
Σύνολο			243	13	34	7	0
15	Λοκρών	Μαρτίνου	52	3	10	3	0
16		Αταλάντης	168	8	18	2	0
17		Λιβανατών	76	4	9	1	0
18		Μαλεσίνας	133	6	11	3	1
Σύνολο			429	21	48	9	1
19	Δομοκού	Δομοκού	78	3	10	2	0
20		Λυκειακές Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	36	3	9	1	1
Σύνολο			114	6	19	3	1
21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	201	9	19	2	1
22		Μώλου	92	6	12	2	0
Σύνολο			293	15	31	4	1

23	Στυλίδας	Πελασγίας	54	3	8	2	0
24		Στυλίδας	174	8	18	3	0
Σύνολο			228	11	26	5	0
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	96	5	11	1	0
26		Σπερχειάδας	70	3	9	0	0
Σύνολο			166	8	20	1	0
Φθιώτιδα Γενικό Σύνολο			3514	167	388	74	9

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.1 αποκαλύπτουν ότι το σχολικό έτος 2016-2017 φοίτησαν στα Λύκεια της Φθιώτιδας συνολικά 3514 μαθητές, κατανομημένοι σε 167 τμήματα. Οι εκπαιδευτικοί που υπηρέτησαν στα Λύκεια ήταν συνολικά 388 και από αυτούς οι 74 κατείχαν Μεταπτυχιακό και οι 9 Διδακτορικό τίτλο.

Οι πίνακες 5.2 μέχρι και 5.6 δείχνουν τα περιγραφικά μέτρα θέσεως και διασποράς των στατιστικών δεδομένων για τις μεταβλητές X_1 , X_2 , X_3 , X_{15} και X_{16} και στη συνέχεια για κάθε πίνακα γίνεται μια συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των Δήμων της Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.2: Περιγραφικά μέτρα για το μέγεθος των Γενικών Λυκείων (X_1) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	186	81	107	57	147	114	83	135
Τυπική απόκλιση	118	10	53	30	77	85	18	94
Εύρος	310	19	116	42	109	120	26	310
Ελάχιστη τιμή	30	72	52	36	92	54	70	30
Μέγιστη τιμή	340	91	168	78	201	174	96	340

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.1.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.2 αποκαλύπτουν ότι το μέγεθος των σχολικών μονάδων στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας το σχολικό έτος 2016-2017 ήταν κατά μέσο όρο 135 μαθητές, με το Δήμο Λαμιέων να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη κατά μέσο όρο τιμή ($\bar{x}=186$) και το Δήμο Μώλου- Αγίου Κωνσταντίνου να ακολουθεί ($\bar{x}=147$). Ο Δήμος Δομοκού έχει τη μικρότερη μέση τιμή ($\bar{x}=57$).

Πίνακας 5.3: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των τμημάτων των Γενικών Λυκείων (X_2) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	8	4	5	3	8	6	4	6
Τυπική απόκλιση	4	1	2	0	2	4	1	4
Εύρος	12	1	5	0	3	5	2	12
Ελάχιστη τιμή	3	4	3	3	6	3	3	3
Μέγιστη τιμή	15	5	8	3	9	8	5	15

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.1.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.3 δείχνουν ότι κατά μέσο όρο στη Φθιώτιδα τα Λύκεια αποτελούνται από 6 τμήματα. Ο Δήμος Λαμιέων και ο Δήμος Μώλου- Αγίου Κωνσταντίνου έχουν τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 8$), ενώ ο Δήμος Δομοκού έχει τη μικρότερη μέση τιμή ($\bar{x} = 3$), παρουσιάζοντας μηδενική τυπική απόκλιση.

Πίνακας 5.4: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των εκπαιδευτικών των Γενικών Λυκείων (X₃) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	19	11	12	10	16	13	10	15
Τυπική απόκλιση	8	2	4	1	5	7	1	7
Εύρος	22	4	9	1	7	10	2	22
Ελάχιστη τιμή	8	10	9	9	12	8	9	8
Μέγιστη τιμή	30	14	18	10	19	18	11	30

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.1.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.4 αποκαλύπτουν ότι υπηρετούν κατά μέσο όρο 15 εκπαιδευτικοί στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Η μικρότερη τιμή (8 εκπαιδευτικοί) παρουσιάζεται σε σχολείο του Δήμου Λαμιέων και του Δήμου Στυλίδας και η μεγαλύτερη τιμή σημειώνεται στο Δήμο Λαμιέων (30 εκπαιδευτικοί).

Πίνακας 5.5: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των εκπαιδευτικών των Γενικών Λυκείων που κατέχουν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (Χ₁₅) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	4,1	2,3	2,3	1,5	2	2,5	0,5	2,8
Τυπική απόκλιση	4,1	0,6	1	0,7	0	0,7	0,7	2,9
Εύρος	14	1	2	1	0	1	1	15
Ελάχιστη τιμή	1	2	1	1	2	2	0	0
Μέγιστη τιμή	15	3	3	2	2	3	1	15

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.1.

Από τα στοιχεία του πίνακα 5.5 προκύπτει ότι κατά μέσο όρο 3 περίπου εκπαιδευτικοί σε κάθε Λύκειο κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Η μεγαλύτερη τιμή εμφανίζεται στο Δήμο Λαμιέων (15 εκπαιδευτικοί), ενώ η μικρότερη τιμή σημειώνεται στο Δήμο Μακρακώμης, όπου υπάρχει Λύκειο στο οποίο κανένας εκπαιδευτικός που υπηρετεί εκεί δεν έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Πίνακας 5.6: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των εκπαιδευτικών των Γενικών Λυκείων που κατέχουν Διδακτορικό τίτλο (X₁₆) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	0,5	0	0,3	0,5	0,5	0	0	0,3
Τυπική απόκλιση	1,5	0	0,5	0,7	0,7	0	0	1
Εύρος	5	0	1	1	1	0	0	5
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	5	0	1	1	1	0	0	5

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.1.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.6 αποκαλύπτουν ότι στα Λύκεια της Φθιώτιδας κατά μέσο όρο 0,3 εκπαιδευτικοί κατέχουν διδακτορικό τίτλο. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτό στους Δήμους Αμφίκλειας- Ελάτειας, Στυλίδας και Μακρακώμης δεν υπάρχει εκπαιδευτικός που να κατέχει Διδακτορικό τίτλο. Στο Δήμο Λαμιέων, με βάση τον πίνακα 5.1, υπάρχουν συνολικά 6 εκπαιδευτικοί με Διδακτορικό τίτλο και σε καθένα από τους Δήμους Λοκρών, Δομοκού και Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου υπάρχει από ένας αντίστοιχα εκπαιδευτικός που έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή.

Στον πίνακα 5.7 καταγράφονται οι τιμές των μεταβλητών που αφορούν τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών των Γενικών Λυκείων που χρησιμοποιούν οι μαθητές (Χ₄) και οι καθηγητές (Χ₅) καθώς και το εμβαδό του κάθε σχολικού κτιρίου (Χ₆) και του προαύλιου χώρου (Χ₇) σε τετραγωνικά μέτρα.

Πίνακας 5.7: Υλικοτεχνική υποδομή και εγκαταστάσεις των Γενικών Λυκείων

A/A	Δήμοι	Γενικά Λύκεια Φθιώτιδας	Χ ₄	Χ ₅	Χ ₆	Χ ₇
1	Λαμίων	1 ^ο	26	6	2208	1010
2		2 ^ο	14	5	900	11000
3		3 ^ο	22	6	3648	800
4		4 ^ο	20	16	2502	1485
5		5 ^ο	20	5	1730	410
6		6 ^ο	15	6	9038	1450
7		Υπάτης	13	3	800	600
8		Λυκειακές Τάξεις Μοσχοχωρίου	12	5	1500	5000
9		Εσπερινό	6	2	605	1150
10		Εκκλησιαστικό	12	3	700	1200
11		Μουσικό	15	6	800	2000
Σύνολο			175	63	24431	26105
12	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Αμφίκλειας	10	2	3112	9600
13		Ελάτειας	13	5	500	300
14		Κάτω Τιθορέας	10	3	600	5000
Σύνολο			33	10	4212	14900
15	Λοκρών	Μαρτίνου	12	5	1151	4000
16		Αταλάντης	17	3	800	5000
17		Λιβανατών	7	4	400	400
18		Μαλεσίνας	15	1	800	500
Σύνολο			51	13	3151	9900
19	Δομοκού	Δομοκού	15	4	1300	500
20		Λυκειακές Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	12	5	1000	2500
Σύνολο			27	9	2300	3000

21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	10	5	660	2000
22		Μώλου	1	2	400	250
Σύνολο			11	7	1060	2250
23	Στυλίδας	Πελασγίας	10	4	600	2000
24		Στυλίδας	40	3	1440	1500
Σύνολο			50	7	2040	3500
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	10	1	2000	3000
26		Σπερχειάδας	12	6	1000	5000
Σύνολο			22	7	3000	8000
Φθιώτιδα Γενικό Σύνολο			369	116	40194	67655

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Οι πίνακες 5.8 μέχρι και 5.11 δείχνουν τα περιγραφικά μέτρα θέσεως και διασποράς των στατιστικών δεδομένων για τις μεταβλητές X_4 , X_5 , X_6 και X_7 και στη συνέχεια για κάθε πίνακα γίνεται μια συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των Δήμων της Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.8: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών των Γενικών Λυκείων που χρησιμοποιούν οι μαθητές (X_4) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	16	11	13	14	6	25	11	14
Τυπική απόκλιση	6	2	4	2	6	21	1	7
Εύρος	20	3	10	3	9	30	2	39
Ελάχιστη τιμή	6	10	7	12	1	10	10	1
Μέγιστη τιμή	26	13	17	15	10	40	12	40

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.7.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.8 δείχνουν ότι οι μαθητές των Λυκείων στη Φθιώτιδα έχουν κατά μέσο όρο στη διάθεσή τους προς χρήση 14 ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή σημειώνουν οι σχολικές μονάδες του Δήμου Στυλίδας ($\bar{x} = 15$) και τη μικρότερη μέση τιμή παρουσιάζουν οι σχολικές μονάδες του Δήμου Μώλου- Αγίου Κωνσταντίνου ($\bar{x} = 6$). Από τον πίνακα προκύπτει ότι στη Φθιώτιδα παρουσιάζεται μεγάλη διαφορά μεταξύ της μέγιστης και της ελάχιστης τιμής της μεταβλητής X_4 με το Λύκειο του Μώλου, με βάση τον πίνακα 5.7, να διαθέτει μόνο ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή για το σύνολο των μαθητών του σχολείου.

Πίνακας 5.9: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των Γενικών Λυκείων που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί (Χ₅) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	6	3	3	5	4	4	4	4
Τυπική απόκλιση	4	2	2	1	2	1	4	3
Εύρος	14	3	4	1	3	1	5	15
Ελάχιστη τιμή	2	2	1	4	2	3	1	1
Μέγιστη τιμή	16	5	5	5	5	4	6	16

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.7.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.9 δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν κατά μέσο όρο στη διάθεσή τους προς χρήση 4 ηλεκτρονικούς υπολογιστές στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Στους δήμους Λοκρών και Μακρακώμης σημειωνόταν η χαμηλότερη τιμή (1 ηλεκτρονικός υπολογιστής), ενώ η μεγαλύτερη τιμή εμφανίζεται στο Δήμο Λαμιέων, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5.7 με το 4^ο Λύκειο να διαθέτει 16 ηλεκτρονικούς υπολογιστές για χρήση από τους εκπαιδευτικούς.

Πίνακας 5.10: Περιγραφικά μέτρα για το εμβαδό των σχολικών κτιρίων των Γενικών Λυκείων (Χ₆) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	2221	1404	788	1150	530	1020	1500	1546
Τυπική απόκλιση	2451	1480	307	212	184	594	707	1743
Εύρος	8433	2612	751	300	260	840	1000	8638
Ελάχιστη τιμή	605	500	400	1000	400	600	1000	400
Μέγιστη τιμή	9038	3112	1151	1300	660	1440	2000	9038

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.7.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.10 αποκαλύπτουν ότι το μέσο εμβαδό των σχολικών κτιρίων των Λυκείων στη Φθιώτιδα να είναι 1.546 τ.μ.. Η μεγαλύτερη κατά μέσο όρο τιμή είναι στο Δήμο Λαμιέων ($\bar{x} = 2.221$ τ.μ.) και η μικρότερη αντίστοιχη τιμή είναι στο Δήμο Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου ($\bar{x} = 530$ τ.μ.). Υπάρχουν Λύκεια στη Φθιώτιδα με εμβαδό σχολικό κτιρίων που κυμαίνεται από 400 τ.μ. μέχρι και 9.038 τ.μ. (όπως είναι το 6^ο Λύκειο στο Δήμο Λαμιέων, με βάση τον πίνακα 5.7).

Πίνακας 5.11: Περιγραφικά μέτρα για το εμβαδό των προαύλιων χώρων των Γενικών Λυκείων (X₇) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	2373	4967	2475	1500	1125	1750	4000	2602
Τυπική απόκλιση	3119	4650	2374	1414	1237	354	1414	2776
Εύρος	10590	9300	4600	2000	1750	500	2000	10750
Ελάχιστη τιμή	410	300	400	500	250	1500	3000	250
Μέγιστη τιμή	11000	9600	5000	2500	2000	2000	5000	11000

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.7.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.11 δείχνουν ότι το μέσο εμβαδό του προαύλιου χώρου στα Λύκεια της Φθιώτιδας είναι 2.602 τ.μ. Τη μεγαλύτερη τιμή παρουσιάζουν οι σχολικές μονάδες των Δήμων Λαμιέων (11.000 τ.μ.) και Αμφίκλειας-Ελάτειας (9.600 τ.μ.). Η μεγαλύτερη μέση τιμή είναι στο Δήμο Αμφίκλειας-Ελάτειας ($\bar{x} = 4.967$ τ.μ.) και η μικρότερη αντίστοιχη μέση τιμή σημειώνεται στα Λύκεια του Δήμου Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου ($\bar{x} = 1.125$ τ.μ.).

Στον πίνακα 5.12 καταγράφονται οι τιμές των μεταβλητών που αφορούν τις επιδόσεις και τη φοίτηση μαθητών όπως είναι: ο αριθμός των αριστούχων μαθητών (X_8), ο αριθμός των απορριφθέντων μαθητών (X_9), ο αριθμός των μαθητών που διέκοψε τη φοίτηση (X_{10}), ο αριθμός των αποφοίτων (X_{11}), ο αριθμός των μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια- Πολυτεχνεία (X_{12}), ο αριθμός των μαθητών που εισήχθη σε ΤΕΙ (X_{13}) και ο αριθμός των μαθητών που δεν συνέχισε τη φοίτηση του στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (X_{14}).

Πίνακας 5.12: Επιδόσεις και φοίτηση μαθητών

A/A	Δήμοι	ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}
1	Λαμιέων	1 ^ο	105	3	0	115	60	35	20
2		2 ^ο	56	2	0	63	44	18	1
3		3 ^ο	68	2	0	90	38	21	31
4		4 ^ο	71	6	0	110	62	28	15
5		5 ^ο	48	1	0	74	47	19	8
6		6 ^ο	50	0	0	89	54	21	14
7		Υπάτης	12	2	0	11	6	4	1
8		Λυκ. Τάξεις Μοσχοχωρίου	11	0	0	15	9	3	3
9		Εσπερινό	8	44	34	27	1	0	26
10		Εκκλησιαστικό	2	2	0	11	1	2	8
11		Μουσικό	20	0	0	35	16	5	3
Σύνολο			451	62	34	640	338	156	130
12	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Αμφίκλειας	19	0	0	26	6	12	8
13		Ελάτειας	9	0	0	27	7	10	10
14		Κάτω Τιθορέας	14	0	2	20	3	6	11
Σύνολο			42	0	2	73	16	28	29
15	Λοκρών	Μαρτίνου	11	0	2	11	5	2	4
16		Αταλάντης	46	6	0	55	23	19	13
17		Λιβανατών	17	0	0	22	9	4	9
18		Μαλεσίνας	16	4	0	48	23	16	9
Σύνολο			90	10	2	136	60	41	35
19	Δομοκού	Δομοκού	25	2	0	24	8	11	5
20		Λυκ. Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	10	0	0	12	7	5	0
Σύνολο			35	2	0	36	15	16	5

21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	49	10	0	60	33	11	16
22		Μώλου	17	2	0	28	7	10	11
Σύνολο			66	12	0	88	40	21	27
23	Στυλίδας	Πελασγίας	11	1	0	17	4	6	7
24		Στυλίδας	38	6	1	63	23	19	18
Σύνολο			49	7	1	80	27	25	25
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	27	3	0	31	8	12	11
26		Σπερχειάδας	13	1	0	24	12	4	8
Σύνολο			40	4	0	55	20	16	19
Φθιώτιδα Γενικό Σύνολο			773	97	39	1108	516	303	270

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.12 δείχνουν ότι στα Λύκεια της Φθιώτιδας το σχολικό έτος 2016-2017 συνολικά 773 μαθητές άριστευσαν (βαθμολογία μεγαλύτερη από 18), 97 απορρίφθηκαν και 39 διέκοψαν τη φοίτησή τους. Οι απόφοιτοι ήταν 1108 μαθητές, από τους οποίους οι 516 εισήχθησαν σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία, οι 303 σε ΤΕΙ και οι 270 δεν συνέχισαν τη φοίτησή τους στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι πίνακες 5.13 μέχρι και 5.20 δείχνουν τα περιγραφικά μέτρα θέσεως και διασποράς των στατιστικών δεδομένων για τις μεταβλητές X_8 , X_9 , X_{10} , X_{11} , X_{12} , X_{13} και X_{14} και στη συνέχεια για κάθε πίνακα γίνεται μια συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των Δήμων της Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.13 : Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των αριστούχων (X_8) μαθητών των Γενικών Λυκείων για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	41	14	23	18	33	25	20	30
Τυπική απόκλιση	33	5	16	11	23	19	10	25
Εύρος	103	10	35	15	32	27	14	103
Ελάχιστη τιμή	2	9	11	10	17	11	13	2
Μέγιστη τιμή	105	19	46	25	49	38	27	105

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του πίνακα δείχνουν ότι το σχολικό έτος 2016-2017 στα Λύκεια της Φθιώτιδας κατά μέσο όρο οι αριστούχοι μαθητές ήταν περίπου 30. Τη χαμηλότερη μέση τιμή ($\bar{x}=14$) την είχαν οι σχολικές μονάδες του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας παρουσιάζοντας ταυτόχρονα και τη μικρότερη τυπική απόκλιση ($s=5$).

Πίνακας 5.14: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των απορριφθέντων (X_9) μαθητών των Γενικών Λυκείων για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	6	0	3	1	6	4	2	4
Τυπική απόκλιση	13	0	3	1	6	4	1	9
Εύρος	44	0	6	2	8	5	2	44
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	2	1	1	0
Μέγιστη τιμή	44	0	6	2	10	6	3	44

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.14 αποκαλύπτουν ότι κατά μέσο όρο απορρίφθηκαν περίπου 4 μαθητές στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 6$) την παρουσιάζουν οι σχολικές μονάδες των Δήμων Λαμιέων και Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου. Το μεγαλύτερο εύρος τιμών παρουσιάζεται στο Δήμο Λαμιέων ($R=44$) όπου, με βάση τον πίνακα 5.12, το Εσπερινό Λύκειο Λαμίας σημείωσε το μεγαλύτερο αριθμό απορριφθέντων μαθητών (44). Στο Δήμο Αμφίκλειας-Ελάτειας δεν απορρίφθηκε κανένας μαθητής.

Πίνακας 5.15: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών των Γενικών Λυκείων που διέκοψαν τη φοίτηση (X_{10}) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	3	1	1	0	0	1	0	2
Τυπική απόκλιση	10	1	1	0	0	1	0	7
Εύρος	34	2	2	0	0	1	0	34
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	34	2	2	0	0	1	0	34

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.15 δείχνουν ότι περίπου 2 μαθητές κατά μέσο όρο διέκοψαν τη φοίτησή τους στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 3$ μαθητές περίπου) την παρουσίασαν οι σχολικές μονάδες του Δήμου Λαμιέων, όπου με βάση τον πίνακα 5.12, το σύνολο των Λυκείων του Δήμου είχε μηδενική μαθητική διαρροή με εξαίρεση το Εσπερινό Λύκειο στο οποίο διέκοψαν τη φοίτησή τους 34 μαθητές. Στις σχολικές μονάδες των Δήμων Δομοκού, Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου και Μακρακώμης κανένας μαθητής δεν διέκοψε τη φοίτησή του κατά το σχολικό έτος 2016-2017.

Πίνακας 5.16: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των αποφοίτων (X_{11}) των Γενικών Λυκείων για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	58	24	34	18	44	40	28	43
Τυπική απόκλιση	40	4	21	8	23	33	5	31
Εύρος	104	7	44	12	32	46	7	104
Ελάχιστη τιμή	11	20	11	12	28	17	24	11
Μέγιστη τιμή	115	27	55	24	60	63	31	115

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του 5.16 αποτυπώνουν ότι η μέση τιμή των αποφοίτων των Λυκείων στη Φθιώτιδα ήταν περίπου 43 μαθητές. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή τη σημείωσαν τα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων ($\bar{x} = 58$ μαθητές περίπου) και τη μικρότερη τα Λύκεια του Δήμου Δομοκού ($\bar{x} = 18$ μαθητές). Το μεγαλύτερο εύρος τιμών ($R=104$) παρουσιάζεται στο Δήμο Λαμιέων όπου, με βάση τον πίνακα 5.12, από το 1^ο Λύκειο αποφοίτησαν 115 μαθητές και από το Εσπερινό και το Μουσικό Λύκειο αποφοίτησαν 11 μαθητές αντίστοιχα.

Πίνακας 5.17: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών των Γενικών Λυκείων που εισήχθησαν σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία (X_{12}) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	31	5	15	8	20	14	10	20
Τυπική απόκλιση	24	2	9	1	18	13	3	19
Εύρος	61	4	18	1	26	19	4	61
Ελάχιστη τιμή	1	3	5	7	7	4	8	1
Μέγιστη τιμή	62	7	23	8	33	23	12	62

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.17 αποκαλύπτουν ότι κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας εισήχθησαν περίπου 20 μαθητές σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία το σχολικό έτος 2016-2017. Στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων εμφανίζεται η μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 31$ μαθητές). Στο Δήμο Δομοκού υπάρχει μικρή τυπική απόκλιση μεταξύ των δύο σχολικών μονάδων ($s=1$).

Πίνακας 5.18: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών των Γενικών Λυκείων που εισήχθησαν σε ΤΕΙ (X_{13}) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	14	9	10	8	11	13	8	12
Τυπική απόκλιση	12	3	9	4	1	9	6	9
Εύρος	35	6	17	6	1	13	8	35
Ελάχιστη τιμή	0	6	2	5	10	6	4	0
Μέγιστη τιμή	35	12	19	11	11	19	12	35

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.18 δείχνουν ότι η μέση τιμή των μαθητών των Λυκείων της Φθιώτιδας που εισήχθησαν στα ΤΕΙ ήταν περίπου 12 μαθητές. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x}=14$) την παρουσιάζει ο Δήμος Λαμιέων, με το Δήμο Στυλίδας να ακολουθεί ($\bar{x} =13$). Το μικρότερο εύρος τιμών ($R=1$) παρουσιάζεται στο Δήμο Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου, όπου σχεδόν ο ίδιος αριθμός μαθητών στα δύο Λύκεια του δήμου επέλεξε να φοιτήσει στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Πίνακας 5.19: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών των Γενικών Λυκείων που δεν συνέχισαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (X_{14}) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	12	10	9	3	14	13	10	10
Τυπική απόκλιση	10	2	4	4	4	8	2	7
Εύρος	30	3	9	5	5	11	3	31
Ελάχιστη τιμή	1	8	4	0	11	7	8	0
Μέγιστη τιμή	31	11	13	5	16	18	11	31

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.12.

Τα στοιχεία του 5.19 εμφανίζουν ότι η μέση τιμή των μαθητών που δεν συνέχισαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ήταν 10 περίπου μαθητές στα Λύκεια της Φθιώτιδας, με τη μεγαλύτερη μέση τιμή να σημειώνεται στα Λύκεια του Δήμου Μώλου- Αγίου Κωνσταντίνου ($\bar{x} = 14$) και τη μικρότερη μέση τιμή να εμφανίζεται στο Δήμο Δομοκού ($\bar{x} = 3$).

Πίνακας 5.20: Αριθμός μαθητών/τριών που διακρίθηκαν σε πανελλαδικούς γραπτούς διαγωνισμούς το σχολικό έτος 2016-17.

A/A	Δήμοι	ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Μαθηματικά	Φυσικές Επιστήμες	Ανθρωπιστικές Επιστήμες	Σε άλλους διαγωνισμούς	Χ ₂₆
1	Λαμιέων	1 ^ο	1	5	0	0	6
2		2 ^ο	4	5	0	1	10
3		3 ^ο	1	2	0	14	17
4		4 ^ο	3	8	0	2	13
5		5 ^ο	0	0	0	0	0
6		6 ^ο	3	2	2	1	8
7		Υπάτης	0	0	0	0	0
8		Λυκ. Τάξεις Μοσχοχωρίου	0	0	0	0	0
9		Εσπερινό	0	0	0	0	0
10		Εκκλησιαστικό	0	0	0	6	6
11		Μουσικό	0	0	0	132	132
12	Αμφίκλειας- Ελάτειας	Αμφίκλειας	0	0	0	0	0
13		Ελάτειας	0	0	0	0	0
14		Κάτω Τιθορέας	0	1	0	10	11
15	Λοκρών	Μαρτίνου	0	0	0	0	0
16		Αταλάντης	3	0	0	1	4
17		Λιβανατών	2	0	0	0	2
18		Μαλεσίνας	0	0	0	0	0
19	Δομοκού	Δομοκού	0	1	0	0	1
20		Λυκ. Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	0	0	0	0	0
21	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	2	1	0	0	3
22		Μώλου	0	0	0	0	0
23		Πελασγίας	0	0	0	0	0
24	Στυλίδας	Στυλίδας	2	1	0	0	3
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	0	0	0	0	0
26		Σπερχειάδας	1	1	0	0	2
	Φθιώτιδα	Σύνολο	22	27	2	167	218

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Στον πίνακα 5.20 καταγράφεται ο αριθμός των μαθητών των Λυκείων που διακρίθηκαν σε πανελλαδικούς γραπτούς διαγωνισμούς το σχολικό έτος 2016-17 στα Μαθηματικά (Φορέας διεξαγωγής του διαγωνισμού η Μαθηματική Εταιρεία), στις Φυσικές Επιστήμες (Φορείς διεξαγωγής των διαγωνισμών: Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Ένωση Ελλήνων Χημικών, Πανελλήνια Ένωση Βιοεπιστημόνων, κ.α.), στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (Φορείς διεξαγωγής των διαγωνισμών: Ένωση Φιλολόγων, Συνδέσμος φιλολόγων, Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών, κ.α.) και σε άλλους διαγωνισμούς καθώς και ο συνολικός αριθμός (X_{26}) των μαθητών/τριών του Λυκείου που διακρίθηκαν σε πανελλαδικούς γραπτούς διαγωνισμούς το σχολικό έτος 2016-17.

Πίνακας 5.21: Περιγραφικά μέτρα για τις διακρίσεις των μαθητών σε γραπτούς πανελλήνιους διαγωνισμούς (X_{26}) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	17	4	2	1	2	2	1	8
Τυπική απόκλιση	38	6	2	1	2	2	1	26
Εύρος	132	11	4	1	3	3	2	132
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	132	11	4	1	3	3	2	132

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.20.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.21 αποκαλύπτουν ότι όλοι οι δήμοι της Φθιώτιδας έχουν Λύκεια που οι μαθητές τους έχουν διακριθεί σε κάποιο πανελλήνιο γραπτό διαγωνισμό. Κατά μέσο όρο έχουν διακριθεί 8 μαθητές ανά Λύκειο στη Φθιώτιδα. Στο Μουσικό Λύκειο Λαμίας, σύμφωνα με τον πίνακα 5.20, διακρίθηκαν όλοι οι μαθητές του κατά το σχολικό έτος 2016-2017 ανεβάζοντας έτσι τη μέση τιμή της μεταβλητής στη μεγαλύτερη τιμή ($\bar{x} = 17$) στο Δήμο Λαμιέων. Τη μικρότερη μέση τιμή ($\bar{x} = 1$) την εμφανίζουν τα Λύκεια του Δήμων Δομοκού και Μακρακώμης.

Πίνακας 5.22: Ετήσια Δημόσια Δαπάνη

A/A	Δήμοι	Λύκεια Φθιώτιδας	Δαπάνες μισθοδοσίας εκπαιδευτικών	Λειτουργικές Δαπάνες	Δαπάνες μεταφοράς μαθητών	Σύνολο Χ ₁₇
1	Λαμιέων	1 ^ο	651849	10010	27337	689195
2		2 ^ο	437894	6460	10124	454479
3		3 ^ο	590276	7840	17284	615400
4		4 ^ο	687815	9630	14494	711939
5		5 ^ο	518024	8960	6241	533226
6		6 ^ο	457206	12110	6040	475356
7		Υπάτης	163706	3000	8513	175218
8		Λυκ. Τάξεις Μοσχοχωρίου	183346	1700	2467	187514
9		Εσπερινό	199067	3000	6274	208341
10		Εκκλησιαστικό	190953	3600	3754	198307
11		Μουσικό	690487	4083	28862	723432
Σύνολο			4770623	70393	131390	4972407
12	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Αμφίκλειας	146336	11826	8455	166617
13		Ελάτειας	157983	13778	6410	178170
14		Κάτω Τιθορέας	215425	11295	7990	234710
Σύνολο			519743	36899	22855	579497
15	Λοκρών	Μαρτίνου	113845	9509	15127	138481
16		Αταλάντης	379221	21761	7625	408607
17		Λιβανατών	180765	11959	11766	204490
18		Μαλεσίνας	199452	17492	4730	221675
Σύνολο			873284	60721	39249	973254
19	Δομοκού	Δομοκού	206033	10787	45325	262145
20		Λυκ. Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	176068	7893	10036	193996
Σύνολο			382100	18680	55361	456141
21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	408030	14171	49058	471260
22		Μώλου	177921	8088	12211	198220
Σύνολο			585951	22259	61269	669479

23	Στυλίδας	Πελασγίας	136632	6600	20469	163701
24		Στυλίδας	387206	14000	29628	430834
Σύνολο			523838	20600	50097	594534
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	210908	19000	24748	254657
26		Σπερχειάδας	199037	14000	7910	220947
Σύνολο			409945	33000	32658	475604
Φθιώτιδα Γενικό Σύνολο			8065485	262552	392879	8720916

Πηγή: Στοιχεία από τα Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας, τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φθιώτιδας, την Σχολική Επιτροπή της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των Δήμων, την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και τη Διαύγεια. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Σημείωση: Οι τιμές του πίνακα είναι εκφρασμένες σε ευρώ.

Στον πίνακα 5.22 καταγράφονται αναλυτικά οι τιμές των μεταβλητών σε ευρώ που αφορούν τις δαπάνες μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών της κάθε σχολικής μονάδας για το σχολικό έτος 2016-2017, τις λειτουργικές δαπάνες της κάθε σχολικής μονάδας για το οικονομικό έτος 2016 καθώς και τις δαπάνες μεταφοράς των μαθητών και στη μεταβλητή Χ₁₇ καταγράφεται αθροιστικά το σύνολο των παραπάνω δημοσίων δαπανών για κάθε σχολική μονάδα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.22 αποκαλύπτουν ότι στα Λύκεια της Φθιώτιδας η ετήσια δημόσια δαπάνη το σχολικό έτος 2016-2017 ήταν **8.720.916** ευρώ.

Ο πίνακας 5.23 δείχνει τα περιγραφικά μέτρα για τις ετήσιες δημόσιες δαπάνες των Γενικών Λυκείων κατά το σχολικό έτος 2016-2017 στην Π.Ε. Φθιώτιδας και έπειτα γίνεται συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των Δήμων.

Πίνακας 5.23: Περιγραφικά μέτρα για τις ετήσιες δημόσιες δαπάνες των σχολικών μονάδων (Χ₁₇) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας -Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδας
Μέση τιμή	452037	193166	243313	228071	334740	297267	237802	335420
Τυπική απόκλιση	223974	36439	115884	48189	193068	188892	23837	190755
Εύρος	548213	68093	270126	68149	273040	267133	33710	584951
Ελάχιστη τιμή	175218	166617	138481	193996	198220	163701	220947	138481
Μέγιστη τιμή	723432	234710	408607	262145	471260	430834	254657	723432

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα με δεδομένα του πίνακα 5.22. Οι τιμές του πίνακα είναι εκφρασμένες σε ευρώ.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.23 δείχνουν ότι κατά μέσο δαπανώνται 335.420 € στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Η μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 452.037\text{€}$) εμφανίζεται στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων, ενώ η μικρότερη μέση τιμή ($\bar{x} = 193.166\text{€}$) παρουσιάζεται στα Λύκεια του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας. Το μεγαλύτερο εύρος τιμών ($R=723.432\text{€}$) αποτυπώνεται στις σχολικές μονάδες του Δήμου Λαμιέων.

Στον πίνακα 5.24 ως συνέχεια του πίνακα 5.22 παρουσιάζονται οι τιμές του δείκτη Δ7 σε ευρώ που αντιστοιχούν την ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή για κάθε Γενικό Λύκειο στους Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για το σχολικό έτος 2016-2017.

Πίνακας 5.24 : Ετήσια Δημόσια Δαπάνη ανά Μαθητή και ανά Δήμο

A/A	Δήμοι	ΓΕΛ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Ετήσια Δημόσια Δαπάνη	Αριθμός Μαθητών	Δημόσια Δαπάνη / Μαθητή
1	Λαμιέων	1 ^ο	689195	338	2039
2		2 ^ο	454479	212	2144
3		3 ^ο	615400	278	2214
4		4 ^ο	711939	340	2094
5		5 ^ο	533226	247	2159
6		6 ^ο	475356	266	1787
7		Υπάτης	175218	42	4172
8		Λυκειακές Τάξεις Μοσχοχωρίου	187514	54	3472
9		Εκκλησιαστικό*	198307	30	6610
10		Εσπερινό	208341	102	2043
11		Μουσικό*	723432	132	5481
Σύνολο			4972407	2041	2436
*Αν εξαιρεθούν τα ειδικού τύπου Λύκεια (Μουσικό και Εκκλησιαστικό)			4050668	1879	2156
12	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Αμφίκλειας	166617	80	2083
13		Ελάτειας	178170	91	1958
14		Κάτω Τιθορέας	234710	72	3260
Σύνολο			579497	243	2385
15	Λοκρών	Μαρτίνου	138481	52	2663
16		Αταλάντης	408607	168	2432
17		Λιβανατών	204490	76	2691
18		Μαλεσίνας	221675	133	1667
Σύνολο			973254	429	2269
19	Δομοκού	Δομοκού	262145	78	3361
20		Λυκειακές Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	193996	36	5389
Σύνολο			456141	114	4001

21	Μώλου- Αγ. Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	471260	201	2345
22		Μώλου	198220	92	2155
Σύνολο			669479	293	2285
23	Στυλίδας	Πελασγίας	163701	54	3031
24		Στυλίδας	430834	174	2476
Σύνολο			594534	228	2608
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	254657	96	2653
26		Σπερχειάδας	220947	70	3156
Σύνολο			475604	166	2865
Φθιώτιδα Γενικό Σύνολο			8720916	3514	2482

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα. Οι τιμές του πίνακα είναι εκφρασμένες σε ευρώ.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.24 αποκαλύπτουν ότι δαπανώνται κατά μέσο όρο **2.482€** ετησίως ανά μαθητή στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Η μεγαλύτερη κατά μέσο όρο δαπάνη ανά μαθητή ($\bar{x} = 4.001€$) σημειώνεται στο Δήμο Δομοκού και η μικρότερη αντίστοιχη μέση τιμή ($\bar{x} = 2.269€$) στο Δήμο Λοκρών. Αν εξαιρεθούν τα ειδικού τύπου Λύκεια (Μουσικό και Εκκλησιαστικό) τότε η μικρότερη κατά μέσο δαπάνη ανά μαθητή σημειώνεται στο Δήμο Λαμιέων ($\bar{x} = 2.156€$).

Στους παρακάτω πίνακες 5.25 και 5.26 παρουσιάζονται τα περιγραφικά μέτρα θέσεως και διασποράς των στατιστικών δεδομένων όλων των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα και αφορούν συγκεντρωτικά το σύνολο των Γενικών Λυκείων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για το σχολικό έτος 2016-17.

Πίνακας 5.25: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών στα Γενικά Λύκεια της Φθιώτιδας.

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉
Μέση Τιμή	135	6	15	14	4	1546	2602	30	4
Τυπική Απόκλιση	94	4	7	7	3	1743	2776	25	9
Εύρος	310	12	22	39	15	8638	10750	103	44
Ελάχιστη τιμή	30	3	8	1	1	400	250	2	0
Μέγιστη τιμή	340	15	30	40	16	9038	11000	105	44

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.26: Περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών στα Γενικά Λύκεια της Φθιώτιδας.

	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	X ₂₆
Μέση Τιμή	2	43	20	12	10	2,8	0,3	335420	8
Τυπική Απόκλιση	7	31	19	9	7	2,9	1	190755	26
Εύρος	34	104	61	35	31	15	5	584951	132
Ελάχιστη τιμή	0	11	1	0	0	0	0	138481	0
Μέγιστη τιμή	34	115	62	35	31	15	5	723432	132

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Παρακάτω παρουσιάζονται σε πίνακες και αναλύονται τα δεδομένα των ποιοτικών μεταβλητών Χ₁₈ έως Χ₂₅, οι οποίες είναι κατηγορικές και ως απάντηση δέχονται μόνο τις τιμές «ΝΑΙ» και «ΟΧΙ», για τα Λύκεια κάθε Δήμου και συνολικά για τα Λύκεια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.27: Ύπαρξη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (Χ₁₈) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	7	63,6	4	36,4
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	3	100	0	0
Λοκρών	4	4	100	0	0
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	1	50	1	50
Στυλίδος	2	1	50	1	50
Μακρακώμης	2	1	50	1	50
Φθιώτιδα	26	20	76,9	6	23,1

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.28: Ύπαρξη εργαστηρίου φυσικών επιστημών (Χ₁₉) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	11	100	0	0
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	3	100	0	0
Λοκρών	4	4	100	0	0
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	2	100	0	0
Στυλίδος	2	2	100	0	0
Μακρακώμης	2	2	100	0	0
Φθιώτιδα	26	26	100	0	0

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.29: Ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής (X_{20}) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Εργαστήριο Πληροφορικής					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	11	100	0	0
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	3	100	0	0
Λοκρών	4	4	100	0	0
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	1	50	1	50
Στυλίδος	2	2	100	0	0
Μακρακώμης	2	2	100	0	0
Φθιώτιδα	26	25	96,1	1	3,9

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.30: Ύπαρξη βιβλιοθήκης (X_{21}) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Βιβλιοθήκη					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	9	81,8	2	18,2
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	2	66,7	1	33,3
Λοκρών	4	3	75	1	25
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	1	50	1	50
Στυλίδος	2	2	100	0	0
Μακρακώμης	2	2	100	0	0
Φθιώτιδα	26	21	80,8	5	19,2

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.31: Ύπαρξη ιστοσελίδας (X₂₂) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Ιστοσελίδα					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	10	90,9	1	9,1
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	3	100	0	0
Λοκρών	4	4	100	0	0
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	2	100	0	0
Στυλίδος	2	2	100	0	0
Μακρακώμης	2	2	100	0	0
Φθιώτιδα	26	25	96,1	1	3,9

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.32: Ύπαρξη υποδομών για άτομα με ειδικές ανάγκες (X₂₃) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Υποδομές για ΑΜΕΑ					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	8	72,7	3	27,3
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	1	33,3	2	66,7
Λοκρών	4	4	100	0	0
Δομοκού	2	1	50	1	50
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	1	50	1	50
Στυλίδος	2	1	50	1	50
Μακρακώμης	2	1	50	1	50
Φθιώτιδα	26	17	65,4	9	34,6

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.33: Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα (X₂₄) στα Λύκεια για κάθε Δήμο.

Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	5	45,5	6	54,5
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	1	33,3	2	66,7
Λοκρών	4	1	25	3	75
Δομοκού	2	0	0	2	100
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	0	0	2	100
Στυλίδος	2	0	0	2	100
Μακρακώμης	2	1	50	1	50
Φθιώτιδα	26	8	30,7	18	69,3

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

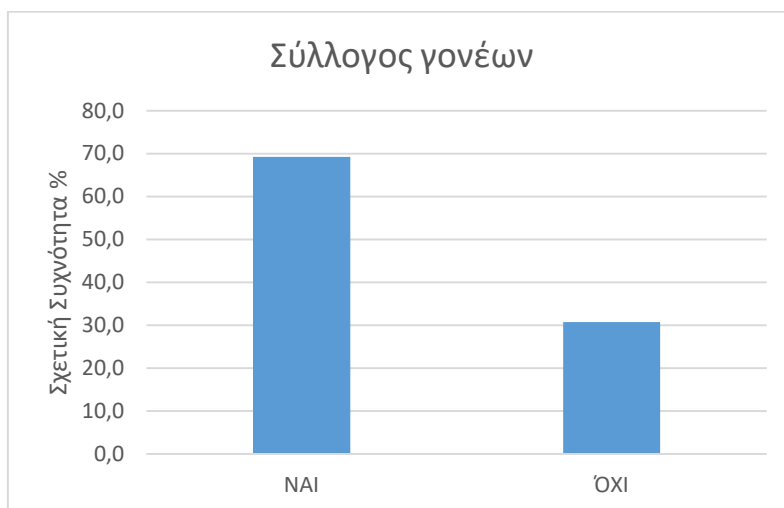
Πίνακας 5.34: Συμμετοχή του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων (X₂₅) για κάθε Δήμο.

Σύλλογος γονέων					
Δήμοι	N	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λαμιέων	11	7	63,6	4	36,4
Αμφίκλειας - Ελάτειας	3	1	33,3	2	66,7
Λοκρών	4	3	75	1	25
Δομοκού	2	2	100	0	0
Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	2	2	100	0	0
Στυλίδος	2	2	100	0	0
Μακρακώμης	2	1	50	1	50
Φθιώτιδα	26	18	69,2	8	30,8

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Όπως προκύπτει από τους πίνακες 5.27 μέχρι και 5.32 σχετικά με τις υποδομές και τις εγκαταστάσεις των Λυκείων της Φθιώτιδας τα περισσότερα είναι κατάλληλα εξοπλισμένα. Στο σύνολό τους τα Λύκεια διαθέτουν εργαστήριο φυσικών επιστημών, με ένα μόνο Λύκειο να μην διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής. Το 96,1% των Λυκείων της Φθιώτιδας έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Σε ποσοστό 76,9% τα Λύκεια διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και το 65,4% έχουν εγκαταστάσεις υποδομών για άτομα με ειδικές ανάγκες. Από τον πίνακα 5.33 προκύπτει ότι σχεδόν ένα στα τρία Λύκεια (30,7%) το σχολικό έτος 2016-2017 συμμετείχε σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα (Erasmus, Comenius κ.α.).

Τα στοιχεία του πίνακα 5.34 δείχνουν από τα 26 Λύκεια της Φθιώτιδας στα 18 (69,2%) οι γονείς-κηδεμόνες συμμετέχουν στη λειτουργία των Λυκείων μέσω του συλλόγου γονέων-κηδεμόνων, ενώ στα υπόλοιπα 8 (30,8%) η συμμετοχή είναι αρνητική. Η μικρότερη συμμετοχή εμφανίζεται στα Λύκεια του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας (33,3%).

Γράφημα 5.1: Ποσοστό Λυκείων της Φθιώτιδας στα οποία συμμετέχουν οι γονείς

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται στους πίνακες 5.35 μέχρι και 5.49 τα περιγραφικά μέτρα των δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα και γίνεται η συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των Δήμων της Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.35: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα (Δ_1) στα Γενικά Λύκεια για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	22	19	20	19	20	21	21	21
Εύρος	15	2	5	14	7	4	4	16
Ελάχιστη τιμή	10	18	17	12	15	18	19	10
Μέγιστη τιμή	25	20	22	26	22	22	23	26

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.35 δείχνουν ότι τα Λύκεια της Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο όρο 21 περίπου μαθητές ανά τμήμα. Η μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 22$) είναι στο Δήμο Λαμιέων και η μικρότερη αντίστοιχη μέση τιμή ($\bar{x} = 19$) στους Δήμους Αμφίκλειας-Ελάτειας και Δομοκού.

Πίνακας 5.36: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό (Δ_2) στα Γενικά Λύκεια για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	10	7	9	6	9	9	8	9
Εύρος	10	2	7	4	3	3	1	10
Ελάχιστη τιμή	3	7	5	4	8	7	8	3
Μέγιστη τιμή	13	8	12	8	11	10	9	13

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.36 δείχνουν ότι σε κάθε εκπαιδευτικό αντιστοιχούν κατά μέσο όρο περίπου 9 μαθητές στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Η μικρότερη μέση τιμή σημειώνεται στο Δήμο Δομοκού ($\bar{x} = 6$ μαθητές) και η μεγαλύτερη μέση τιμή εμφανίζεται στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων ($\bar{x} = 10$ μαθητές).

Πίνακας 5.37: Περιγραφικά μέτρα για το εμβαδό σε τετραγωνικά μέτρα των κτιριακών υποδομών που αντιστοιχεί σε κάθε μαθητή (Δ_3) στα Γενικά Λύκεια για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	12	17,3	7,3	20,2	3,6	8,9	18,1	11,4
Εύρος	29,7	33,4	17,4	11,1	1,1	2,8	6,5	35,6
Ελάχιστη τιμή	4,2	5,5	4,8	16,7	3,3	8,3	14,3	3,3
Μέγιστη τιμή	34	38,9	22,1	27,8	4,3	11,1	20,8	38,9

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.37 δείχνουν ότι κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας αντιστοιχούν 11,4 τ.μ. κτιριακών υποδομών σε κάθε μαθητή. Η μεγαλύτερη μέση τιμή ($\bar{x} = 20,2$ τ.μ.) σημειώνεται στα Λύκεια του Δήμου Δομοκού.

Πίνακας 5.38: Περιγραφικά μέτρα για το εμβαδό σε τετραγωνικά μέτρα του προαύλιου χώρου που αντιστοιχεί σε κάθε μαθητή στα Γενικά Λύκεια (Δ_4) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	12,8	61,3	23,1	26,3	7,7	15,4	48,2	19,3
Εύρος	90,9	116,7	73,2	63	7,2	28,4	40,2	118,3
Ελάχιστη τιμή	1,7	3,3	3,8	6,4	2,7	8,6	31,3	1,7
Μέγιστη τιμή	92,6	120	76,9	69,4	10	37	71,4	120

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.38 αποκαλύπτουν ότι αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 19,3 τ.μ. προαύλιου χώρου σε κάθε μαθητή στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή την εμφανίζουν τα Λύκεια του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας ($\bar{x} = 61,3$ τ.μ. ανά μαθητή) και τη χαμηλότερη τα Λύκεια του Δήμου Μώλου- Αγίου-Κωνσταντίνου ($\bar{x} = 7,7$ τ.μ. ανά μαθητή).

Πίνακας 5.39: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών που αντιστοιχούν σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή στα Γενικά Λύκεια (Δ₅) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	12	7	8	4	27	5	8	10
Εύρος	15	1	7	2	72	1	4	90
Ελάχιστη τιμή	3	7	4	3	20	4	6	3
Μέγιστη τιμή	18	8	11	5	92	5	10	92

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.39 αποτυπώνουν ότι κατά μέσο όρο αντιστοιχούν περίπου 10 μαθητές σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή και με διαφορά από τους υπόλοιπους δήμους, την παρουσιάζουν τα Λύκεια του Δήμου Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου, όπου αναλογούν κατά μέσο όρο 27 περίπου μαθητές σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Πίνακας 5.40: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των εκπαιδευτικών που αντιστοιχούν σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή (Δ₆) στα Γενικά Λύκεια για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	3	3	4	2	4	4	3	3
Εύρος	4	2	9	1	2	4	10	10
Ελάχιστη τιμή	2	3	2	2	4	2	2	2
Μέγιστη τιμή	6	5	11	3	6	6	11	11

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.40 δείχνουν ότι κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας αντιστοιχούν 3 εκπαιδευτικοί σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή του Λυκείου. Τη μικρότερη μέση τιμή την εμφανίζουν τα Λύκεια του Δήμου Δομοκού, όπου αντιστοιχούν 2 εκπαιδευτικοί κατά μέσο όρο σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Πίνακας 5.41: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των αριστούχων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών του κάθε Γενικού Λυκείου (Δ₈) ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,22	0,17	0,21	0,31	0,23	0,21	0,24	0,22
Εύρος	0,24	0,14	0,15	0,04	0,06	0,01	0,1	0,25
Ελάχιστη τιμή	0,07	0,1	0,12	0,28	0,18	0,2	0,19	0,07
Μέγιστη τιμή	0,31	0,24	0,27	0,32	0,24	0,22	0,28	0,32

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.41 αποκαλύπτουν ότι κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας οι αριστούχοι αντιπροσωπεύουν το 22% περίπου των μαθητών της κάθε σχολικής μονάδας. Το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο στα Λύκεια του Δήμου Δομοκού (31%).

Πίνακας 5.42: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των απορριφθέντων μαθητών ως προς το σύνολο των μαθητών του κάθε Γενικού Λυκείου (Δ₉) ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,03	0	0,02	0,02	0,04	0,03	0,02	0,03
Εύρος	0,43	0	0,04	0,03	0,03	0,02	0,02	0,43
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0,02	0,02	0,01	0
Μέγιστη τιμή	0,43	0	0,04	0,03	0,05	0,03	0,03	0,43

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.42 αποτυπώνουν ότι κατά μέσο όρο το 3% των μαθητών απορρίφθηκε στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Στα Λύκεια του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας το ποσοστό αυτό είναι μηδενικό. Τη μεγαλύτερη μέση τιμή την παρουσιάζουν τα Λύκεια του Δήμου Μώλου- Αγίου Κωνσταντίνου ($\bar{x}$ =4%).

Πίνακας 5.43: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτησή τους ως προς το σύνολο των μαθητών (Δ_{10}) του κάθε Γενικού Λυκείου ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,02	0,01	0	0	0	0	0	0,01
Εύρος	0,33	0,03	0,04	0	0	0,01	0	0,33
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	0,33	0,03	0,04	0	0	0,01	0	0,33

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Από τα στοιχεία του πίνακα 5.43 προκύπτει ότι κατά μέσο όρο το 1% του μαθητικού πληθυσμού διέκοψε τη φοίτησή του στα Λύκεια της Φθιώτιδας. Το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής σημειώνεται στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων (2%).

Πίνακας 5.44: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των μαθητών που εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία ως προς το σύνολο των αποφοίτων (Δ_{11}) του κάθε Γενικού Λυκείου ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,53	0,22	0,44	0,42	0,14	0,34	0,36	0,47
Εύρος	0,66	0,11	0,07	0,25	0,09	0,13	0,24	0,66
Ελάχιστη τιμή	0,04	0,15	0,41	0,33	0,08	0,24	0,26	0,04
Μέγιστη τιμή	0,7	0,26	0,48	0,58	0,16	0,37	0,5	0,7

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Από τα στοιχεία του πίνακα 5.44 προκύπτει ότι κατά μέσο όρο το 47% περίπου των αποφοίτων των Λυκείων της Φθιώτιδας εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία. Το μικρότερο κατά μέσο όρο ποσοστό (14%) παρατηρείται στα Λύκεια του Δήμου Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου και το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο ποσοστό (53%) στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων.

Πίνακας 5.45: Περιγραφικά μέτρα για το ποσοστό των μαθητών που εισήχθη σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Δ_{12}) του κάθε Γενικού Λυκείου ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,24	0,38	0,3	0,44	0,24	0,31	0,29	0,27
Εύρος	0,36	0,16	0,16	0,04	0,17	0,05	0,22	0,46
Ελάχιστη τιμή	0	0,3	0,18	0,42	0,18	0,3	0,17	0
Μέγιστη τιμή	0,36	0,46	0,35	0,46	0,36	0,35	0,39	0,46

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Από τα στοιχεία του πίνακα 5.45 προκύπτει ότι το 27% των αποφοίτων κατά μέσο όρο στα Λύκεια της Φθιώτιδας εισήχθη σε ΤΕΙ. Το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο ποσοστό σε αυτό το δείκτη (44%) το παρουσιάζουν τα Λύκεια του Δήμου Δομοκού και το μικρότερο κατά μέσο όρο ποσοστό (22%) τα Λύκεια των Δήμων Λαμιέων και Μώλου- Αγίου-Κωνσταντίνου.

Πίνακας 5.46: Περιγραφικά μέτρα για το ποσοστό των μαθητών που δεν συνέχισαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Δ_{13}) του κάθε Γενικού Λυκείου ανά Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,2	0,4	0,26	0,14	0,31	0,31	0,35	0,24
Εύρος	0,95	0,24	0,22	0,21	0,13	0,13	0,02	0,96
Ελάχιστη τιμή	0,02	0,31	0,19	0	0,27	0,29	0,33	0
Μέγιστη τιμή	0,96	0,55	0,41	0,21	0,39	0,41	0,35	0,96

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.46 αποκαλύπτουν ότι κατά μέσο όρο το 24% περίπου των αποφοίτων στα Λύκεια της Φθιώτιδας δεν συνέχισε τις σπουδές του στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Την υψηλότερη μέση τιμή σε αυτό το δείκτη την παρουσιάζουν τα Λύκεια του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας (40%) και τη χαμηλότερη μέση τιμή (14%) τα Λύκεια του Δήμου Δομοκού.

Πίνακας 5.47: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό των εκπαιδευτικών με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας (Δ₁₄) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,21	0,21	0,19	0,16	0,13	0,19	0,05	0,19
Εύρος	0,73	0,01	0,19	0,09	0,06	0,08	0,09	0,78
Ελάχιστη τιμή	0,04	0,2	0,11	0,11	0,11	0,17	0	0
Μέγιστη τιμή	0,78	0,21	0,3	0,2	0,17	0,25	0,09	0,78

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.47 δείχνουν ότι κατά μέσο όρο το 19% των εκπαιδευτικών στα Λύκεια της Φθιώτιδας κατέχει Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο ποσοστό εμφανίζεται στα Λύκεια των Δήμων Λαμιέων και Αμφίκλειας-Ελάτειας (21%) και το μικρότερο αντίστοιχο ποσοστό (5%) στα Λύκεια του Δήμου Μακρακώμης.

Πίνακας 5.48: Περιγραφικά μέτρα για τον αριθμό εκπαιδευτικών με διδακτορικό τίτλο ως προς το σύνολο των εκπαιδευτικών (Δ₁₅) της σχολικής μονάδας για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,03	0	0,02	0,05	0,03	0	0	0,02
Εύρος	0,17	0	0,09	0,11	0,05	0	0	0,17
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	0,17	0	0,09	0,11	0,05	0	0	0,17

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.48 αποτυπώνουν ότι κατά μέσο όρο το 2% των εκπαιδευτικών στα Λύκεια της Φθιώτιδας κατείχε διδακτορικό τίτλο κατά το σχολικό έτος 2016-2017. Το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο ποσοστό (5%) εμφανίζεται στα Λύκεια του Δήμου Δομοκού, ενώ στα Λύκεια των Αμφίκλειας-Ελάτειας, Στυλίδας και Μακρακώμης το αντίστοιχο ποσοστό είναι μηδενικό.

Πίνακας 5.49: Περιγραφικά μέτρα για το ποσοστό των μαθητών που διακρίθηκαν σε πανελλήνιους γραπτούς διαγωνισμούς (Δ₁₆) για κάθε Δήμο.

Δήμοι	Λαμιέων	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Λοκρών	Δομοκού	Μώλου-Αγ. Κωνσταντίνου	Στυλίδας	Μακρακώμης	Φθιώτιδα
Μέση τιμή	0,09	0,05	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,06
Εύρος	1	0,15	0,03	0,01	0,01	0,02	0,03	1
Ελάχιστη τιμή	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέγιστη τιμή	1	0,15	0,03	0,01	0,01	0,02	0,03	1

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Τα στοιχεία του πίνακα 5.49 δείχνουν ότι κατά μέσο όρο το 6% των μαθητών των Λυκείων παρουσίασε κάποια διάκριση. Η υψηλότερη μέση τιμή εμφανίζεται στα Λύκεια του Δήμου Λαμιέων (9%). Όλοι οι δήμοι της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας είχαν Λύκεια με μαθητές που σημείωσαν τουλάχιστον μία διάκριση σε πανελλήνιους διαγωνισμούς.

Οι πίνακες 5.50 και 5.51 περιέχουν τις τιμές όλων των Δεικτών από Δ₁ μέχρι και Δ₁₆ που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα και προέκυψαν από τα Γενικά Λύκεια της Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.50: Τιμές των δεικτών Δ₁ ως Δ₈ των Γενικών Λυκείων ανά Δήμο

A/A	Δήμοι	ΓΕΛ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Δ ₁	Δ ₂	Δ ₃	Δ ₄	Δ ₅	Δ ₆	Δ ₇	Δ ₈
1	Λαμιέων	1 ^ο	22,5	13	6,5	3	13	4,3	2039	0,3
2		2 ^ο	23,6	11,8	4,2	51,9	15,1	3,6	2144	0,3
3		3 ^ο	23,2	11,6	13,1	2,9	12,6	4	2214	0,2
4		4 ^ο	24,3	11,3	7,4	4,4	17	1,9	2094	0,2
5		5 ^ο	24,7	10,7	7	1,7	12,4	4,6	2159	0,2
6		6 ^ο	24,2	12,7	34	5,5	17,7	3,5	1787	0,2
7		Υπάτης	14	5	19	14	3	3	4172	0
8		Λυκ. Τάξεις Μοσχοχωρίου	18	6	28	93	5	2	3472	0
9		Εσπερινό	17	8,5	5,9	11,3	17	6	2043	0,1
10		Εκκλησιαστικό	10	3	23	40	3	3	6610	0
11		Μουσικό	19	4	6	15	9	5	5481	0
12	Αμφίκλειας- Ελάτειας	Αμφίκλειας	20	8	39	120	8	5	2083	0
13		Ελάτειας	18	7	5	3	7	3	1958	0
14		Κάτω Τιθορέας	18	7	8	69	7	3	3260	0
15	Λοκρών	Μαρτίνου	17,3	5,2	22,1	76,9	4,3	2	2663	0,2
16		Αταλάντης	21	9,3	4,8	29,8	9,9	6	2432	0,3
17		Λιβανατών	19	8,4	5,3	5,3	10,9	2,3	2691	0,2
18		Μαλεσίνας	22,2	12,1	6	3,8	8,9	11	1667	0,1
19	Δομοκού	Δομοκού	26	7,8	16,7	6,4	5,2	2,5	3361	0,3
20		Λυκ. Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	12	4	27,8	69,4	3	1,8	5389	0,3

21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	22,3	10,6	3,3	10	20,1	3,8	2345	0,2
22		Μώλου	15,3	7,7	4,3	2,7	92,0	6	2155	0,2
23	Στυλίδας	Πελασγίας	18	7	11	37	5	2	3031	0
24		Στυλίδας	22	10	8	9	4	6	2476	0
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	19,2	8,7	20,8	31,3	9,6	11	2653	0,3
26		Σπερχειάδας	23,3	7,8	14,3	71,4	5,8	1,5	3156	0,2

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.51: Τιμές των δεικτών Δ₉ ως Δ₁₆ των Γενικών Λυκείων ανά Δήμο

A/A	Δήμοι	ΓΕΛ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Δ ₉	Δ ₁₀	Δ ₁₁	Δ ₁₂	Δ ₁₃	Δ ₁₄	Δ ₁₅	Δ ₁₆
1	Λαμιών	1 ^ο	0,3	0	0	0,5	0,3	0,2	0,1	0,0
2		2 ^ο	0,3	0	0	0,7	0,3	0	0,1	0,1
3		3 ^ο	0,2	0	0	0,4	0,2	0,3	0,3	0
4		4 ^ο	0,2	0	0	0,6	0,3	0,1	0,1	0
5		5 ^ο	0,2	0	0	0,6	0,3	0,1	0	0
6		6 ^ο	0,2	0	0	0,6	0,2	0,2	0,1	0
7		Υπάτης	0	0	0,5	0,4	0,1	0,3	0	0
8		Λυκ. Τάξεις Μοσχοχωρίου	0	0	0,6	0,2	0,2	0,2	0	0
9		Εσπερινό	0,43	0,33	0,04	0	0,96	0,17	0	0
10		Εκκλησιαστικό	0,1	0	0,1	0,18	0,73	0,78	0	0,2
11		Μουσικό	0,	0	0,46	0,14	0,09	0,5	0,2	1
12	Αμφίκλειας-Ελάτειας	Αμφίκλειας	0	0	0,2	0,5	0,3	0,2	0	0
13		Ελάτειας	0	0	0,3	0,4	0,4	0,2	0	0
14		Κάτω Τιθορέας	0	0	0,2	0,3	0,6	0,2	0	0,2
15	Λοκρών	Μαρτίνου	0	0	0,5	0,2	0,4	0,3	0	0
16		Αταλάντης	0	0	0,4	0,3	0,2	0,1	0	0,02
17		Λιβανατών	0	0	0,4	0,2	0,4	0,1	0	0,03
18		Μαλεσίνας	0	0	0,5	0,3	0,2	0,3	0,1	0

19	Δομοκού	Δομοκού	0	0	0,3	0,5	0,2	0,2	0	0,01
20		Λυκ. Τάξεις Ν. Μοναστηρίου	0	0	0,6	0,4	0	0,1	0,1	0
21	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	Καμένων Βούρλων	0	0	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,01
22		Μώλου	0	0	0,1	0,4	0,4	0,2	0	0
23	Στυλίδας	Πελασγίας	0	0	0,2	0,4	0,4	0,3	0	0
24		Στυλίδας	0	0	0,4	0,3	0,3	0,2	0	0,02
25	Μακρακώμης	Μακρακώμης	0	0	0,3	0,4	0,4	0,1	0	0
26		Σπερχειάδας	0	0	0,5	0,2	0,3	0	0	0,03

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Οι πίνακες 5.52 και 5.53 αποτυπώνουν τις μέσες τιμές των Δεικτών από Δ₁ μέχρι και Δ₁₆ σε επίπεδο Δήμων και στην Π.Ε. Φθιώτιδας.

Πίνακας 5.52: Μέση τιμή των δεικτών Δ₁ ως Δ₈ των Γενικών Λυκείων ανά Δήμο

A/A	Δήμοι	Δ ₁	Δ ₂	Δ ₃	Δ ₄	Δ ₅	Δ ₆	Δ ₇	Δ ₈
1	Λαμιέων	22	10	12	12,8	12	3	2436	0,22
2	Αμφίκλειας - Ελάτειας	19	7	17,3	61,3	7	3	2385	0,17
3	Λοκρών	20	9	7,3	23,1	8	4	2269	0,21
4	Δομοκού	19	6	20,2	26,3	4	2	4001	0,31
5	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	20	9	3,6	7,7	27	4	2285	0,23
6	Στυλίδας	21	9	8,9	15,4	5	4	2608	0,21
7	Μακρακώμης	21	8	18,1	48,2	8	3	2865	0,24
	Φθιώτιδα	21	9	11,4	19,3	10	3	2482	0,22

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

Πίνακας 5.53: Μέση τιμή των δεικτών Δ₉ ως Δ₁₆ των Γενικών Λυκείων ανά Δήμο

A/A	Δήμοι	Δ ₉	Δ ₁₀	Δ ₁₁	Δ ₁₂	Δ ₁₃	Δ ₁₄	Δ ₁₅	Δ ₁₆
1	Λαμιέων	0,03	0,02	0,53	0,24	0,2	0,21	0,03	0,09
2	Αμφίκλειας - Ελάτειας	0	0,01	0,22	0,38	0,4	0,21	0	0,05
3	Λοκρών	0,02	0	0,44	0,3	0,26	0,19	0,02	0,01
4	Δομοκού	0,02	0	0,42	0,44	0,14	0,16	0,05	0,01
5	Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	0,04	0	0,14	0,24	0,31	0,13	0,03	0,01
6	Στυλίδας	0,03	0	0,34	0,31	0,31	0,19	0	0,01
7	Μακρακώμης	0,02	0,00	0,36	0,29	0,35	0,05	0	0,01
	Φθιώτιδα	0,03	0,01	0,47	0,27	0,24	0,19	0,02	0,06

Πηγή: Στοιχεία από Γενικά Λύκεια Π.Ε. Φθιώτιδας. Υπολογισμοί από τη συγγραφέα.

5.2. Έλεγχοι συσχετίσεων

Στο πλαίσιο της έρευνας της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Pearson (r), ο οποίος είναι ένας δείκτης που εξετάζει το μέγεθος της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των τιμών δύο συνόλων και οι τιμές του κυμαίνονται από -1 έως και 1. Για τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS Statistics 23.

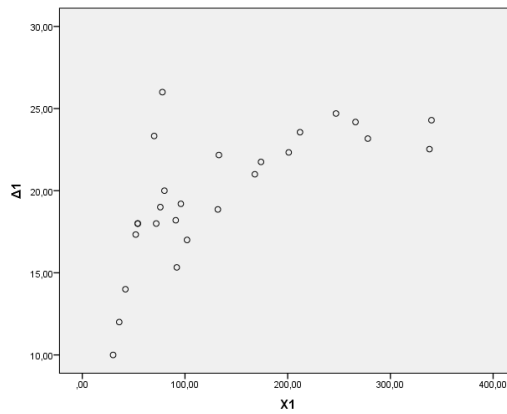
Πίνακας 5.54: Έλεγχος συσχετίσεων με τη χρήση του Δείκτη Συσχέτισης Pearson

Ανεξάρτητη μεταβλητή	Εξαρτημένη μεταβλητή	Δείκτης Συσχέτισης Pearson (r)	Sig. (2-tailed)
X_1	Δ_1	0,683	0,0001
X_1	Δ_2	0,834	0,0001
X_1	Δ_4	-0,493	0,011
X_1	Δ_7	-0,511	0,008
X_1	Δ_{11}	0,463	0,017
Δ_1	Δ_2	0,792	0,0001

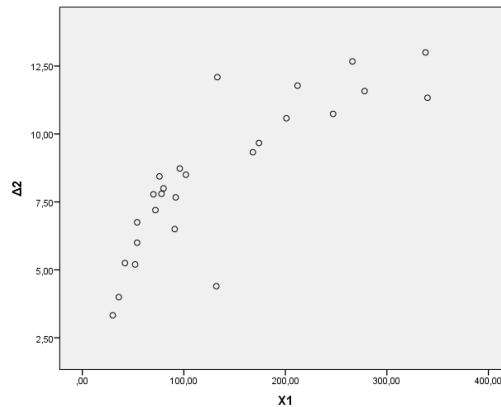
Πηγή: Δεδομένα από τους πίνακες της παρούσας εργασίας και επεξεργασία από τη συγγραφέα

Πρώτα έγινε έλεγχος γραμμικής συσχέτισης του μεγέθους των σχολικών μονάδων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Φθιώτιδας (X_1) με καθένα από τους 16 δείκτες που ορίστηκαν στον πίνακα 4.2. Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει γραμμική συσχέτιση μόνο μεταξύ της μεταβλητής X_1 και των δεικτών Δ_1 , Δ_2 , Δ_4 , Δ_7 και Δ_{11} .

Πιο αναλυτικά, από τον έλεγχο προέκυψε ότι σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,01$ ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_1 (αριθμός μαθητών ανά τμήμα) είναι $r=0,683$ ($p=0,0001$) και μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_2 (αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό) είναι $r=0,834$ ($p=0,0001$) με αποτέλεσμα να υπάρχει δυνατή θετική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα καθώς και εξαιρετικά δυνατή θετική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και του αριθμού των μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Με άλλα λόγια, όταν σημειώνεται αύξηση των μαθητών σε μια σχολική μονάδα, τότε αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα και ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Παρακάτω παρουσιάζονται τα γραφήματα διασποράς των προηγούμενων ελέγχων γραμμικής συσχέτισης.

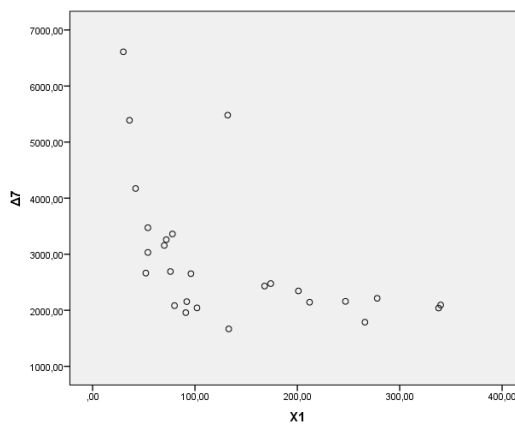

Γράφημα 5.2: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_1

Γράφημα 5.3: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_2

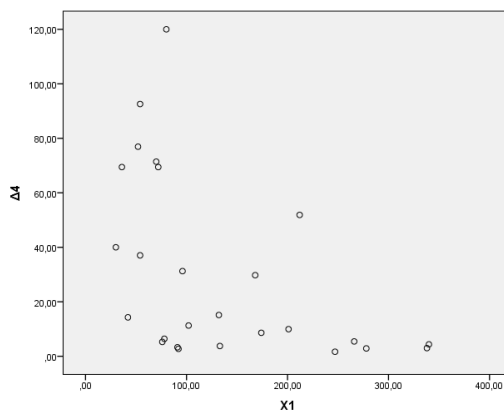
Από την άλλη μεριά διαπιστώνεται ότι σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,01$ υπάρχει μέτρια αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και της ετήσιας δημόσιας δαπάνης (Δ_7) ανά μαθητή ($r=-0,511$, $p=0,008$). Δηλαδή, όταν αυξάνεται το μέγεθος μιας σχολικής μονάδας τότε μειώνεται η ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή. Παρακάτω παρουσιάζεται το γράφημα διασποράς του ελέγχου γραμμικής συσχέτισης.

Γράφημα 5.4: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_7

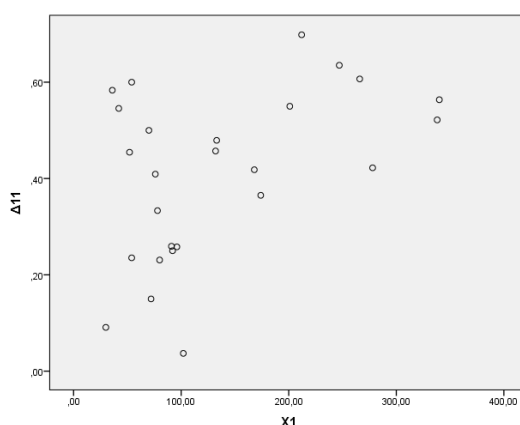
Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$ ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_4 (εμβαδό σε τετραγωνικά

μέτρα του προαύλιου χώρου ανά μαθητή) είναι $r = -0,493$ ($p = 0,011$) με αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητική μέτρια γραμμική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και του εμβαδού σε τετραγωνικά μέτρα του προαυλίου χώρου που αναλογεί σε κάθε μαθητή. Δηλαδή, όταν αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών σε μια σχολική μονάδα τότε μειώνεται η έκταση του προαυλίου χώρου που αντιστοιχεί σε κάθε μαθητή του σχολείου, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα διασποράς που ακολουθεί.

Γράφημα 5.5: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_4

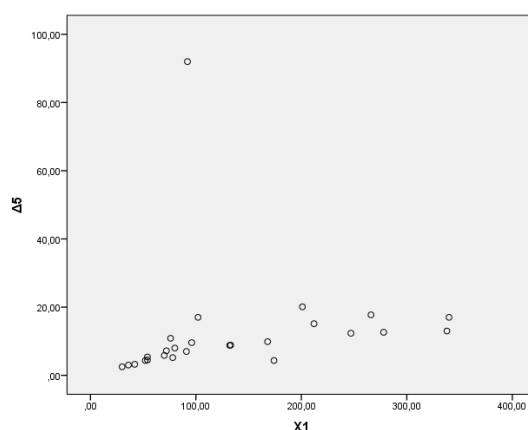
Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha = 0,05$ ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_{11} (αριθμός μαθητών που εισήχθησαν σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία) είναι $r = 0,463$ ($p = 0,017$) με συνέπεια να προκύπτει μέτρια γραμμική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και του αριθμού των μαθητών που εισήχθησαν σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία. Με άλλα λόγια, όταν αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών σε μια σχολική μονάδα τότε αυξάνεται και ο αριθμός των εισερχομένων σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα διασποράς που ακολουθεί.

Γράφημα 5.6: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_{11}

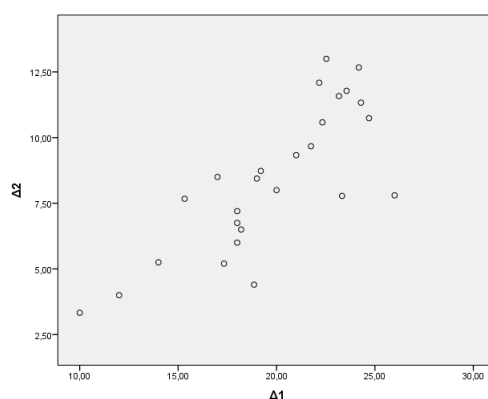
Ο συντελεστής συσχέτισης Pearson επηρεάζεται αρνητικά από τις ακραίες τιμές, για το λόγο αυτό στον έλεγχο γραμμικής συσχέτισης μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_5 (αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή) αφαιρέθηκαν οι ακραίες τιμές και σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας $\alpha=0,01$ ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_5 είναι $r=0,740$ ($p=0,0001$) με αποτέλεσμα να προκύπτει δυνατή γραμμική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και του αριθμού των μαθητών που αντιστοιχούν σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συνεπώς, όταν αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών μιας σχολικής μονάδας τότε αυξάνεται και ο αριθμός των μαθητών που αναλογούν σε κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα διασποράς που ακολουθεί.

Γράφημα 5.7: Γράφημα διασποράς της μεταβλητής X_1 και του δείκτη Δ_5

Στη συνέχεια ακολούθησε έλεγχος συσχέτισης μεταξύ του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα (Δ_1) και του αριθμού των μαθητών των μαθητών ανά εκπαιδευτικό (Δ_2). Προέκυψε ότι σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,01$ ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των δεικτών Δ_1 και Δ_2 είναι $r=0,792$ ($p=0,0001$) με αποτέλεσμα να υπάρχει δυνατή θετική συσχέτιση ανάμεσα στον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα και στον αριθμό των μαθητών ανά εκπαιδευτικό. Δηλαδή, όταν αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα αυξάνεται και ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό.

Γράφημα 5.8: Γράφημα διασποράς μεταξύ των δεικτών Δ_1 και Δ_2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής

6.1. Συμπεράσματα

Τα ευρήματα της έρευνας, όσον αφορά τα Δημόσια Γενικά Λύκεια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, οδηγούν στα ακόλουθα συμπεράσματα.

α. Μέγεθος σχολικών μονάδων

Το μέσο μέγεθος (αριθμός μαθητών) των Λυκείων είναι 135 μαθητές. Είναι μικρότερο από τον πανελλαδικό μέσο όρο που είναι 185 μαθητές και σημαντικά μικρότερο από το αντίστοιχο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (633 μαθητές). Επίσης, το μέσο μέγεθος των Λυκείων του Δήμου Λαμιέων είναι 186 μαθητές, ενώ το μέσο μέγεθος Λυκείων των υπολοίπων έξι Δήμων της Φθιώτιδας είναι 98 μαθητές. Δηλαδή, το μέσο μέγεθος των Λυκείων της αστικής περιοχής είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με το αντίστοιχο μέσο μέγεθος των Λυκείων των υπόλοιπων ημιαστικών – αγροτικών - ορεινών περιοχών.

β. Αριθμός μαθητών ανά τμήμα

Ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τμήμα είναι 21 μαθητές. Δηλαδή, είναι ίσος με τον αντίστοιχο μέσο όρο των Γενικών Λυκείων στην Ελλάδα και αρκετά μικρότερος από το μέσο όρο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (24 μαθητές).

γ. Αριθμός μαθητών ανά εκπαιδευτικό

Ο μέσος αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό είναι 9 μαθητές. Δηλαδή, είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ελλάδας (11 μαθητές ανά εκπαιδευτικό) και από τον αντίστοιχο μέσο όρο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (12 μαθητές) και στις χώρες του ΟΟΣΑ (12 μαθητές).

δ. Αριθμός τετραγωνικών μέτρων κτιριακών υποδομών και προαυλίου χώρου ανά μαθητή

Ο μέσος όρος των τετραγωνικών μέτρων των κτιριακών υποδομών που αντιστοιχούν σε κάθε μαθητή είναι 11,4 τ.μ. και ο μέσος αριθμός των τετραγωνικών μέτρων του προαυλίου χώρου που αναλογεί σε κάθε μαθητή είναι 19,3 τ.μ.

ε. Αριθμός μαθητών και εκπαιδευτικών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή

Ο μέσος όρος των μαθητών που αντιστοιχούν ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι περίπου 10 μαθητές. Δηλαδή, είναι μικρότερος από τον πανελλαδικό μέσο όρο (13 μαθητές) και είναι αρκετά υψηλότερος συγκριτικά με τον αντίστοιχο στις χώρες της Ε.Ε. Επίσης, αντιστοιχούν 3 εκπαιδευτικοί για κάθε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

στ. Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή

Η ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή είναι 2.482 ευρώ. Δηλαδή, είναι μικρότερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο στην Ελλάδα (3.218 ευρώ ανά μαθητή) και σημαντικά μικρότερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο στις χώρες της Ε.Ε. (10.414 ευρώ ανά μαθητή) και του ΟΟΣΑ (10.182 ευρώ ανά μαθητή). Επίσης, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της σχολικής μονάδας και της ετήσιας δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή.

ζ. Επιδόσεις μαθητών

Η μέση τιμή των μαθητών που ολοκλήρωσαν την εκπαιδευτική περίοδο 2016-2017 με άριστα ήταν 22%. Δηλαδή, ελαφρά μεγαλύτερη από τη μέση τιμή στα Λύκεια της Ελλάδας. Αντιστοίχως, η μέση τιμή των απορριφθέντων μαθητών ήταν 3% περίπου έναντι του 2,7% των Λυκείων της Ελλάδας. Τέλος, την εκπαίδευσή τους διέκοψε το 1,1% των μαθητών, έναντι του 2% στα Λύκεια της Ελλάδας.

η. Επιλογές φοίτησης των αποφοίτων της Λυκειακής εκπαίδευσης

Την εκπαιδευτική περίοδο 2016-17 στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εισήχθη το 74% των αποφοίτων (το 47% εισήχθη σε Πανεπιστήμια-Πολυτεχνεία και το 27% σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) έναντι του 76,8% των αποφοίτων των Λυκείων στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι οι τιμές αυτές είναι υψηλότερες χωρών της Ε.Ε. (Βέλγιο 45%, Γαλλία 38%, Ισπανία 35%, Πολωνία 27% και Πορτογαλία 26%).

θ. Επίπεδο εκπαίδευσης εκπαιδευτικών

Από τους εκπαιδευτικούς των Λυκείων της Φθιώτιδας το 19% κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών έναντι του 16,5% στα Λύκεια της Ελλάδας. Επίσης, το 2% κατέχει διδακτορικό τίτλο έναντι του 4% στα Λύκεια της Ελλάδας.

ι. Υποδομές και εγκαταστάσεις

Οι εγκαταστάσεις των Λυκείων διαθέτουν:

- εργαστήριο φυσικών επιστημών σε ποσοστό 100%, έναντι 93,3% στην Ελλάδα.
- εργαστήριο πληροφορικής σε ποσοστό 96,1% , έναντι 97,2% στην Ελλάδα.
- αίθουσα πολλαπλών χρήσεων σε ποσοστό 76,9%, έναντι 60,5% στην Ελλάδα.
- σχολική βιβλιοθήκη σε ποσοστό 80,8%, έναντι 52,5% στην Ελλάδα.
- κατάλληλες υποδομές για άτομα με ειδικές ανάγκες σε ποσοστό 65,4%
- ιστοσελίδα στο διαδίκτυο σε ποσοστό 96,1%

κ. Διαγωνισμοί και ευρωπαϊκά προγράμματα

Στους διαγωνισμούς μεταξύ των μαθητών των Λυκείων που διεξάγουν επιστημονικοί φορείς (Μαθηματική Εταιρεία, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Ένωση Ελλήνων Χημικών, Πανελλήνια Ένωση Βιοεπιστημόνων, κ.α.) και στους οποίους η συμμετοχή είναι προαιρετική κρίθηκαν ως διακριθέντες το 6% του συνολικού μαθητικού δυναμικού. Επιπροσθέτως, το 30% των Λυκείων της Φθιώτιδας συμμετείχε στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+ και ένας αριθμός αυτών συμμετείχε και σε άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Comenius, eTwinning).

λ. Συμμετοχή γονέων

Κατά την κρίση των διευθύνσεων των Λυκείων οι αντίστοιχοι σύλλογοι γονέων στηρίζουν εν γένει τη λειτουργία των σχολικών μονάδων.

6.2. Προτάσεις Πολιτικής

Από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας και κυρίως από τα ευρήματα της ανάλυσης για τα Λύκεια της Π.Ε Φθιώτιδας, διαπιστώνονται αποκλίσεις των τιμών των περισσότερων μεταβλητών και των δεικτών από τα ισχύοντα κατά μέσο όρο, αντιστοίχως, για τις χώρες της Ε.Ε.

Για την εναρμόνιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, και ειδικότερα του υποσυστήματος της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, με τα αντίστοιχα των καλών περιπτώσεων, από τις χώρες της Ε.Ε., προτείνεται στρατηγική εξορθολογισμού του συστήματος. Ο εξορθολογισμός προϋποθέτει επανασχεδιασμό της αρχιτεκτονικής του συστήματος των Λυκείων.

Ο επανασχεδιασμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, πρωτίστως, τις δημογραφικές και πληθυσμιακές τάσεις που διαπιστώνονται για τους δήμους της Φθιώτιδας. Άξονας του επανασχεδιασμού πρέπει να είναι η συγκρότηση μεγαλύτερου μεγέθους σχολικών μονάδων.

Η αύξηση του μεγέθους των σχολικών μονάδων θα εναρμονίσει τις τιμές των δεικτών προς τις ισχύουσες στις χώρες της Ε.Ε (μέσους όρους).

Από τη μείωση του ετήσιου δημόσιου κόστους ανά μαθητή που θα προκύψει θα εξοικονομηθούν χρηματικοί πόροι οι οποίοι θα επανα-επενδυθούν ώστε οι κτιριακές υποδομές να διαθέτουν βιβλιοθήκη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και ειδικές εγκαταστάσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες έτσι, ώστε να αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες και να δίνονται ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης σε όλους. Επιπροσθέτως, ο εξοπλισμός των σχολικών μονάδων με υπολογιστές, υλικά, όργανα, εποπτικά μέσα, μηχανήματα κ.λπ. θα βελτιώνει την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εν κατακλείδι, η προώθηση της ποιότητας, σε κάθε στοιχείο - σχέση - διαδικασία, του λυκειακού συστήματος, προτείνεται να αποτελεί τον πρωτεύοντα στόχο της εκπαιδευτικής πολιτικής στη Φθιώτιδα και γενικότερα στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαβουράκη, Α., Ζουγανέλη, Α., Σοφού, Ε., Κούτρα, Χ. (2007). Ευρωπαϊκές θέσεις για την ποιότητα στην εκπαίδευση. Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων. Τεύχος 13. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Βενιοπούλου, Κ. (2015). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1992-2012: Διερεύνηση μελετών από ελληνικά εκπαιδευτικά περιοδικά. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη.

Βεργίδης, Δ. (2012). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα ως διάσταση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας. Τόμος 29. Εκδόσεις: Αντ. Ν. Σακκούλα.

Βιταντζάκης, Ν. (2012). Αναζητώντας τους προσανατολισμούς της Ποιότητας στην Εκπαίδευση. Ένα οδοιπορικό από την Τριτοβάθμια έως την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.(1993-2012). Πρακτικά Συνεδρίου. Η ποιότητα στην εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές. Β΄ Τόμος.

Γκιζελή, Β., Μακρίδης, Γ., Τσάλμα, Μ., Ιατρού, Κ., Αγγελάκης, Γ. (2008). Υλικοτεχνική Υποδομή. Έρευνα. Η ποιότητα στην εκπαίδευση. Σελ. 325. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Γραμματικού, Κ. (2016). Επαγγελματική Ικανοποίηση Εκπαιδευτικών Α/Θμιας Εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου. Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία, 1, 152-162. Αθήνα.

Δαγκλής, Ι. (2008). Η έρευνα για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Διημερίδα. Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο. Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ, Γ Κ.Π.Σ.

Δομή. Εγκυκλοπαίδεια. Τόμος 8, σελ. 571. Εκδόσεις: Δομή.

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2012). Οδηγός Σχολικών Βιβλιοθηκών. Αθήνα.

Ελληνική Στατιστική Αρχή. Απόφαση με αρ. 11247/28-12-12.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (2007). Ανακοίνωση της Επιτροπής. Ένα συνεκτικό πλαίσιο δεικτών και σημείων αναφοράς σχετικά με την παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Βρυξέλλες. Ανακτήθηκε στις 3/4/2018 από: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2007/EL/1-2007-61-EL-F1-1.Pdf>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, (2011). Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση. Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013. Υπουργείο παιδείας , δια βίου μάθησης & θρησκευμάτων Ε.Π. «εκπαίδευση & δια βίου μάθηση». Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 30/4/2018 από: http://www.edulll.gr/wp-content/uploads/2011/11/EPEDBM_2007_2013_PROTASH_ANATHEORISH_S_29_7_11.pdf

Έργο ΥΠΑΙΘΠΑ / ΙΕΠ, (2012). Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας: Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης (ΑΕΕ). Συνοπτική Έκθεση Αποτελεσμάτων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2000). Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης. Δεκαέξι δείκτες ποιότητας-έκθεση με βάση τις εργασίες της ομάδας εργασίας «Δείκτες ποιότητας». Ανακτήθηκε από:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac11063>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2009-2010). Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα 2009-2010. Ανακτήθηκε στις 30/4/2018 από:

http://kesyp-ampel.att.sch.gr/greek_ed_syst_euridice_0910.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, EACEA — Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης/Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού, Eurostat, (2012). Αριθμοί-κλειδιά της Εκπαίδευσης στην Ευρώπη 2012.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice, (2014). Χρηματοδότηση σχολείων στην Ευρώπη: Μηχανισμοί, μέθοδοι και κριτήρια για τη δημόσια χρηματοδότηση. Έκθεση Eurydice. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2017). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017. Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 31/3/2018 από: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017-el_el.pdf

Ζαβλανός, Μ. (2003). Η Ολική Ποιότητα στην εκπαίδευση. Εκδόσεις: Σταμούλη. Αθήνα.

Ζαβλανός, Μ. (2017). Η ποιότητα στη διδασκαλία, στη μάθηση και στη διοίκηση Εκδόσεις: Σταμούλη. Αθήνα.

Ζουγανέλη, Α., Καφετζόπουλος, Κ., Σοφού, Ε. & Τσάφος, Β. (2007). Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου. Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων. Τεύχος 13. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

ΙΟΒΕ, (2011). Ερευνητές: Χατζηχρήστου, Σ., Βασιλειάδης, Μ. Ιδιωτική Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και Προοπτικές. Αθήνα.

ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, (2011). Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2010. Πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τόμος Α΄.

ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, (2016). Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2015. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μέρος Α : το ευρωπαϊκό & διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2002-2013). Ανακτήθηκε στις 31/3/2018 από: http://www.kanep-gsee.gr/sitefiles/files/2015_ekth.pdf

ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, (2017). Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2016. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μέρος Β : το εθνικό πλαίσιο αναφοράς (2001-2014).

ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, (2018). Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2017-2018. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Μέρος Α΄: πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση & την απασχόληση-το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς (2005-2016).

Καρατζιά – Σταυλιώτη Ε., & Λαμπρόπουλος, Χ. (2006). Αξιολόγηση, Αποτελεσματικότητα και Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Αθήνα: Gutenberg.

Κατάλογος δήμων της Ελλάδας. Ανακτήθηκε στις 2/4/2018 από:

https://diadikasies.gr/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%82_%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CF%89%CE%BD_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82

Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διοίκηση και λειτουργία των σχολικών μονάδων. Ανακτήθηκε στις 7/5/2018 από: http://www.kedke.gr/uploads2008/TA_rolos_sxolikesmonades.doc

Κουσίνα, Ε. (2016). Το μέγεθος των σχολικών μονάδων και το δημόσιο κόστος ανά μαθητή: Η περίπτωση της Π.Ε. Δράμας, της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή. Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία. Ελληνικό Ινστιτούτο Οικονομικών της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης, της Έρευνας & Καινοτομίας. Αθήνα.

Ματζαγούρας, Η. (2009). Αθήνα. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής. Εναλλακτικές Προσεγγίσεις, Διδακτικές Προεκτάσεις. Εκδόσεις: Gutenberg.

Ματθαίου, Δ. (2007). Ποιότητα στην εκπαίδευση. Ιδεολογικές ορίζουσες, εννοιολογήσεις και πολιτικές. Μια συγκριτική θεώρηση. Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων. Τεύχος 13. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021, (2017). Αθήνα. Υπουργείο Οικονομικών. Ανακτήθηκε στις 30/4/2018 από: <http://www.minfin.gr/documents/20182/515811/%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%9>

C%CE%9F_2018_2021_Final_V_A_Vouli.pdf/32ff51b5-0fa8-4b06-ae6e-a266a9e9c7ec

Μπλάνας, Γ. (2003). Διοίκηση ολικής ποιότητας: Δίκτυα ανθρώπινου δυναμικού και πληροφορικών συστημάτων. Εκδόσεις: Πατάκη. Αθήνα.

Μπρούσας, Π. (2017). Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: το ιδιωτικό και το δημόσιο κόστος της. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη.

Νόβα-Καλτσούνη, Χρ. (2010). Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Εκδόσεις: Gutenberg. Αθήνα.

Νικηταρά, Χ. (2001). «Διά βίου παιδεία», διασαφήνιση και ορισμοί. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων. Τεύχος 5. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Οικονόμου, Α., Φωτίου, Ν., Παραστατίδης, Κ. (2017). Οδηγός Σπουδών Επαγγελματικού Λυκείου. Ανακτήθηκε στις 30-4-2018 από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/02_05_17epal_od_sp.pdf

IFLA/UNESCO, (1999). Μανιφέστο Σχολικών Βιβλιοθηκών. <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-gr.pdf>

ΟΟΣΑ, (2006). Μια ματιά στην εκπαίδευση: Δείκτες του ΟΟΣΑ. Έκδοση 2006 Περίληψη στα ελληνικά.

ΟΟΣΑ, (2011). Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση, Συστάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα.

Οργανισμός σχολικών κτιρίων Α.Ε. (2008). Οδηγός Μελετών για διδακτήρια όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης. Αθήνα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2008). Η ποιότητα στην εκπαίδευση. Έρευνα για την Αξιολόγηση Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Βλάχος, Δ. Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 2/4/2018 από: <http://repository.edulll.gr/83>

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Α.Π.Σ. υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Γενικό Μέρος.

Παμουκτσόγλου, Α. (2001). Αποτελεσματικό σχολείο: Χαρακτηριστικά και αντιλήψεις σε μια προσπάθεια αξιολόγησής του. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων. Τεύχος 5. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Παπακωνσταντίνου, Χ. Σημειώσεις στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Ανακτήθηκε στις 3/4/2018 από:

[http://eclass.uth.gr/eclass/modules/document/file.php/MHXC125/protypa%20p
oiotita.pdf](http://eclass.uth.gr/eclass/modules/document/file.php/MHXC125/protypa%20p
oiotita.pdf)

Ρακιντζή, Κ. (2015). Ποιότητα σχολικού χώρου: Επάρκεια και καταλληλότητα υλικοτεχνικής υποδομής και εκπαιδευτικό έργο. Διπλωματική εργασία. Βόλος.

Ρουσέας, Π., Βρετάκου, Β. (2006). Η μαθητική διαρροή στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ). Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Έρευνα. Αθήνα.

Σταυρομήτρου, Χ., Αργυρόπουλος, Η. & Τσαμαδιάς, Κ. (2016). Ο Αριθμός των Μαθητών των Σχολικών Μονάδων επιδρά στο Ετήσιο Δημόσιο Κόστος ανά Μαθητή; Εμπειρική Απόδειξη από τα Δημόσια Λύκεια της ΠΕ Φθιώτιδας, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή. Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία. Ελληνικό Ινστιτούτο Οικονομικών της Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης, της Έρευνας & Καινοτομίας. Αθήνα.

Τσαμαδιάς, Κ. (2017). Σημειώσεις από το μάθημα Οικονομικά της Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Τσιάτσου, Α. (2013). «Η στάση και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για το «Ελεύθερο Σχολείο»: Μελέτη σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης». Διπλωματική εργασία. Βόλος.

Φασουλής, Κ. (2001). Η Ποιότητα στη Διοίκηση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Εκπαίδευσης. Κριτική Προσέγγιση στο Σύστημα «Διοίκηση Ολικής Ποιότητας» - Δ.Ο.Π. (T.Q.M.).

Φυσάκη, Π. (2017). Διπλωματική Εργασία. Η Χρηματοδότηση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Χώρες της Ευρωζώνης στις Αρχές του 21ου αιώνα: Διακρατικές Συγκρίσεις – Η θέση της Ελλάδας.

Ψαχαρόπουλος, Γ. (1999). Οικονομική της Εκπαίδευσης. Γ Έκδοση. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Από μετάφραση

Mialaret, G. (2011). Περί παιδαγωγικής και εκπαίδευσης. Επιμέλεια: Καλογιαννάκη, Π. & Καρράς, Κ. Μετάφραση Μαλαφέκα, Μ. Εκδόσεις Gutenberg. Αθήνα. Σελ. 112-123.

Ξενόγλωσση

Davok, D. (2007). Quality in education. Assessment: Higher Education Review Magazine (Campinas). ISSN 1414-4077 On-line ISSN 1982-5765.

Education at a Glance 2016: OECD Indicators - © OECD 2016

Education at a Glance 2017: OECD Indicators - © OECD 2017

Gray, D., Griffin, C. & Nasta, T. (2001). Training to Teach in Further and Adult Education. Cheltenham, Nelson Thornes.

OECD (2011), Education Policy Advice for Greece, Strong Performers and Successful Reformers in Education, OECD Publishing.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264119581-en>

OOSA, (2018). PISA, 2015. Results in Focus

Pegkas, P. (2014), The link between educational levels and economic growth: A neoclassical approach for Greece, International journal of Applied Economics, 11(2), 38-54.

Prontzas P, Tsamadias, C. and Papageorgiou, P. (2009), Public Education Expenditures and Growth in Greece over the period 1960-2000, *Spoudai, Univeristy of Piraeus*, 59, 125-141.

Scheerens, J., Hendriks, M., Luyten, H. (2014). School Size Effects: Review and Conceptual Analysis. Ανακτήθηκε στις 14/4/2018 από: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-06814-5_2

World Bank, (1995). Priorities and Strategies for Education (1995). Ανακτήθηκε στις 8/4/2018 από:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/117381468331890337/Priorities-and-strategies-for-education-a-World-Bank-review>

Άρθρα

Δαπάνες για Παιδεία: Στην τελευταία δεκάδα η Ελλάδα. Στην πρώτη Πορτογαλία, Κύπρος. Ανακτήθηκε στις 30/4/2018 από την ηλεκτρονική εφημερίδα: <http://www.iefimerida.gr/news/358850/dapanes-gia-paideia-stin-teleytaia-dekada-i-ellada-stin-proti-portogalia-kypros>

Το 76,87% των Ημερησίων Λυκείων πέρασε στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση! Άρθρο. Ανακτήθηκε στις 27/5/2018 από την ηλεκτρονική σελίδα: <http://sep4u.gr/27141/to-7687-perase-stin-tritovathmia-ekpaidefsi/>

Διαδραστικό βιβλίο

Διαδραστικό βιβλίο κοινωνιολογίας. Κεφάλαιο 5º.
<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C109/67/540,1954/>

Σελίδες στο διαδίκτυο

<http://www.pi-schools.gr>

<http://www.oecd.org/>

<http://digitalschool.minedu.gov.gr>

<http://www.hellenicparliament.gr>

<http://ec.europa.eu>

<https://eacea.ec.europa.eu/>

<https://www.minedu.gov.gr>

<https://www.dikaiologitika.gr>

<https://www.eap.gr/el/>

<http://www.doatap.gr/>

<http://www.look4studies.com/>

<http://keddyxanthis.gr/>

<https://www.museduc.gr>

<http://www.opengov.gr/yppepth/>

<https://www.iky.gr/el/iky/istoria-iky>

<https://www.espa.gr/el/>

<http://www.hotelsline.gr/>

<http://www.iefimerida.gr/>

<http://sep4u.gr/>

Νομοθεσία

Σύνταγμα της Ελλάδος. Άρθρο 4.

Εγκύκλιος 51090/23-06-2016. Εισαγωγή μαθητών στις ΕΠΑ.Σ Μαθητείας του ΟΑΕΔ για το σχολικό έτος 2016-17.

Εγκύκλιος Φ1/95628/Δ2/10-06-2016. Εγκύκλιος σχετικά με τις εγγραφές και μετεγγραφές μαθητών σε Εσπερινά Λύκεια.

Νόμος Γ4/1392/21-12-1998. Κλειστά Γυμναστήρια-Αίθουσες Γυμναστικής-Αίθουσες πολλαπλής χρήσης.

Νόμος 1566/1985. Σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Νόμος 2130/1993. Άρθρο 11. Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της Περιφερειακής Διοίκησης, του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, των Διατάξεων για τις Προσόδους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις.

Νόμος 2552/97. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Νόμος 3374/2005. Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση.

Νόμος 3432/2006. Η δομή και λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.

Νόμος 3463/2006. Άρθρο 75. Κώδικας Δήμων και κοινοτήτων.

Νόμος 3879/2010. Άρθρο 3. Φορείς και λειτουργίες του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης.

Νόμος 4186/2013. Άρθρο 17. Οργάνωση και λειτουργία φορέων μη τυπικής εκπαίδευσης.

Νόμος 4386/2016. Άρθρο 66. Ρυθμίσεις για τα ζητήματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Νόμος 4415/2016. Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.

Νόμος 4468/28-4-2017. Επαναληπτικές εξετάσεις για την εισαγωγή σε σχολές ή τμήματα ή εισαγωγικές κατευθύνσεις της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Νόμος 4485/2017. Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις.

Προεδρικό διάταγμα 46, ΦΕΚ 74/τ. Α΄/22-4-2016. Αξιολόγηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου.

Κοινή Υπουργική Απόφαση 129818/Γ2/2013 (ΦΕΚ 2451/Β/01-10-2013). Αριθμός μαθητών ανά τμήμα στα Γυμνάσια και στα Γενικά Λύκεια.

Υπουργική Απόφαση Φ.253/85476/Α5/2015 (ΦΕΚ 995 Β΄/29-05-2015). Κατάταξη των Σχολών, των Τμημάτων και των Εισαγωγικών Κατευθύνσεων Τμημάτων στα Επιστημονικά Πεδία και συντελεστές βαρύτητας μαθημάτων.

Υπουργική Απόφαση 10645/ΓΔ4/23-1-2018. Εγγραφές, μετεγγραφές, φοίτηση και θέματα οργάνωσης της σχολικής ζωής στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Υπουργική Απόφαση Γ2/1050/4-3-2000. Απόκτηση πτυχίου Μουσικής Ειδικότητας.

Υπουργική Απόφαση 65517/Δ2/28-4-2017. Λειτουργία των Γενικών Καλλιτεχνικών Λυκείων.

Υπουργική Απόφαση 47381/Δ6/2016. Εισαγωγή μαθητών και σχετικές ρυθμίσεις στα Πειραματικά και Πρότυπα Σχολεία για το σχολικό έτος 2016 – 2017.

Υπουργική Απόφαση 1940/2-2-2018. Τροποποίηση της αριθμ. 8440/2011 (Β΄ 318) υπουργικής απόφασης «Καθορισμός λειτουργίας των σχολικών επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών».

Υπουργική Απόφαση 30972/Γ1/5-3-2013. Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας – Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Πληροφορική και Υπολογιστική Βιοϊατρική»
Ροή Πληροφορικής και Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

ΕΡΕΥΝΑ

Στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου διατριβής με θέμα :

<< Ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις της Λυκειακής Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας κατά το σχολικό έτος 2016-2017>>

διενεργείται η παρούσα έρευνα και η συμβολή σας είναι ιδιαίτερως σημαντική. Σας παρακαλώ να συμπληρώσετε τα παρακάτω ερωτήματα που αφορούν τη σχολική σας μονάδα για το σχολικό έτος 2016-17. Τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τις ανάγκες της έρευνας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη βοήθειά σας

Με εκτίμηση

Αργυρώ Βελαώρα

Α. ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Σημειώστε με (V) την επιλογή σας				
A1. Φύλο				
Άνδρας				
Γυναίκα				
A2. Ηλικία				
25-35				
36-46				
47-57				
58 και άνω				
A3. Επίπεδο σπουδών(σημειώστε με (V) τον ανώτερο τίτλο σπουδών)				
Απόφοιτος ΤΕΙ				
Απόφοιτος ΑΕΙ				
Μεταπτυχιακό				
Διδακτορικό				
Άλλο (Αν επιλέξατε άλλο, σημειώστε:.....)				
Συμπληρώστε παρακάτω τα κενά:				
A4. Έτη συνολικής υπηρεσίας				
A5. Ξένες Γλώσσες (Αναγράψτε τις ξένες γλώσσες που γνωρίζετε στο αντίστοιχο επίπεδο).				
Μέτρια γνώση (B1)				
Καλή γνώση (B2)				
Πολύ καλή γνώση (Γ1/C1)				
Άριστη γνώση (Γ2/C2)				

Β. ΕΝΟΤΗΤΑ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

(για το σχολικό έτος 2016-2017)

Όνομασία Σχολικής Μονάδας			
Μέγεθος Σχολικής Μονάδας			
B1. Συνολικός αριθμός μαθητών/τριών			
B2. Συνολικός αριθμός τμημάτων			
A´ Τάξη: Αριθμός μαθητών/τριών		Αριθμός τμημάτων	
B´ Τάξη: Αριθμός μαθητών/τριών		Αριθμός τμημάτων	
Γ´ Τάξη: Αριθμός μαθητών/τριών		Αριθμός τμημάτων	
B3. Εμβαδόν προαύλιου χώρου σε τ.μ.			
B4. Εμβαδόν διδακτηρίου σε τ.μ.			

Εκπαιδευτικοί			
B5. Αριθμός μονίμων εκπαιδευτικών που ανήκουν οργανικά στη σχολική μονάδα			
B6. Συνολικός αριθμός εκπαιδευτικών			
Αριθμός εκπαιδευτικών που συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας τους στο σχολείο			
Αριθμός εκπαιδευτικών που δεν συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας τους στο σχολείο			
B7. Αριθμός όλων των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας με επίπεδο εκπαίδευσης			
Διδακτορικό			
Μεταπτυχιακό			
Άλλο ΑΕΙ/ΤΕΙ			
Κανένα από τα παραπάνω			
Νέες τεχνολογίες			
B8. Αριθμός Η/Υ του σχολείου που χρησιμοποιούν	οι μαθητές		οι εκπαιδευτικοί
Μαθητές			
B9. Αριθμός αριστούχων μαθητών/τριών ανά τάξη	A' Τάξη		
	B' Τάξη		
	Γ' Τάξη		
B10. Αριθμός απορριφθέντων μαθητών/τριών ανά τάξη	A' Τάξη		
	B' Τάξη		
	Γ' Τάξη		
B11. Αριθμός μαθητών/τριών του Λυκείου που διέκοψαν τη φοίτησή τους το σχολικό έτος 2016-17			
B12. Αριθμός μαθητών/τριών της Γ' Λυκείου που εισήχθησαν σε Πανεπιστήμια- Πολυτεχνεία το σχολικό έτος 2016-17			
B13. Αριθμός μαθητών/τριών της Γ' Λυκείου που εισήχθησαν σε ΤΕΙ το σχολικό έτος 2016-17			
B14. Αριθμός μαθητών/τριών της Γ' Λυκείου που δεν εισάχθηκε στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση το σχ. έτος 2016-17			
B15. Αριθμός μαθητών/τριών του Λυκείου που διακρίθηκαν σε πανελλαδικούς γραπτούς διαγωνισμούς το σχολ. έτος 2016-17:			
• Στα Μαθηματικά (Φορέας: Μαθηματική Εταιρεία)			
• Στις Φυσικές Επιστήμες (Φορείς: Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Ένωση Ελλήνων Χημικών, Πανελλήνια Ένωση Βιοεπιστημόνων, κ.α.)			
• Στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (Φορείς: Ένωση Φιλολόγων, Συνδέσμος φιλόλογων, Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών, κ.α.)			
• Σε άλλους διαγωνισμούς			

Δαπάνες που αφορούν τη σχολική μονάδα		
B16. Ετήσιες δημόσιες δαπάνες που αφορούν τους μισθούς των εκπαιδευτικών που μισθοδοτούνται από τη σχολική μονάδα για το έτος 2016		
B17. Ετήσιες δαπάνες για τα λειτουργικά έξοδα της σχολικής μονάδας και καλύπτονται από τη Σχολική Επιτροπή για το έτος 2016		
B18. Δαπάνες που αφορούν τη μεταφορά των μαθητών της σχολικής μονάδας και καλύπτονται από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για το σχολικό έτος 2016-17		
Σημειώστε με (V) την επιλογή σας	ΝΑΙ	ΟΧΙ
B19. Συμμετέχουν οι γονείς μέσω του συλλόγου των γονέων και κηδεμόνων στην οργάνωση και λειτουργία του σχολείου;		
B20. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει ιστοσελίδα;		
B21. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει υποδομές για ΑΜΕΑ;		
B22. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει αίθουσα πολλαπλών χρήσεων;		
B23. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει εξοπλισμένο εργαστήριο Φυσικών Επιστημών;		
B24. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει εξοπλισμένο εργαστήριο πληροφορικής;		
B25. Η σχολική σας μονάδα διαθέτει σχολική βιβλιοθήκη;		
B26. Η σχολική σας μονάδα είχε λάβει μέρος σε κάποιο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα; Αν ναι, σε ποιο;.....		

